

Richard Wurmbrand

**UMPIEJU
VIDUL!**

«Umpleți vidul!»

De

Richard Wurmbrand

CUPRINSUL

MANUALUL ATEULUI

LOGICA ATEISMULUI

LIPSA DE LOGICĂ A ATEISMULUI

PERSPECTIVA GREȘITĂ A BIBLIEI

MOSCOVEI

CINE SÎNT ADVERSARI NOȘTRI?

DIFICULTATEA DE A FI ATEU

DEFINIȚIA RELIGIEI

ORIGINEA RELIGIEI

ORIGINEA CREȘTINISMULUI

AUTORII ROMANI DESPRE

CREȘTINISM

MARTURIA DATĂ DE EVANGHELII

ARGUMENTE CONTRA ORIGINII

ANTICE A EVANGHELIILOR . . .

VESTIREA DIN NOUL TESTAMENT

ATACURI LIPSITE DE RESPECT LA

ADRESA BIBLIEI . . .

OARE PERSOANELE DIN BIBLIE

AU EXISTAT CU ADEVĂRAT? . . .

IZBĂVIREA EVREILOR DIN ROBIA

EGIPTEANĂ

CONTRADICȚII ÎN BIBLIE

OARE CREȘTINISMUL TE ÎNVAȚĂ SĂ

FII SERVIL FAȚĂ DE AUTORITĂȚILE

TIRANE?

UN PARADIS CERESC SAU UNUL

PĂMÎNTESC

EXISTĂ DUMNEZEU?

CINE ESTE DUMNEZEU

PRIVIȚI LA ISUS DIN NAZARET

CREAȚIUNEA

DUMNEZEU ESTE

PROOROCIA
PROOROCIILE REFERITOARE LA
POPORUL EVREU
PROOROCII DESPRE ZILELE
DIN URMĂ
CINE L-A FĂCUT PE DUMNEZEU
VIAȚA DE DUPĂ MOARTE
ȘTIINȚĂ ȘI RELIGIE
ISPĂȘIRE
ULTIMUL CUVÎNT

MANUALUL ATEULUI

În orice parte a lumii, unde oamenii știu să scrie, ei au o carte sfântă.

Și lumea comunistă are biblia ei.

Se numește „Manualul Ateului“. Ea a fost publicată de Academia de Științe din Moscova, prima dată în 1961, (editura de stat pentru știința politică) și este rezultatul muncii colective a unui număr de specialiști, cum sînt istoricii Beliaiev și Belinova și filozofii Cianîșev, Elșina și Imilia. Redactorul final al acestei cărți este profesorul universitar S. Kovalev. Cartea a fost retipărită de cîteva ori de la publicarea ei.

Această carte, care este un rezumat al crezului ateu, a fost tradusă în multe limbi și răspîndită în numeroase țări socialiste. Ideile cuprinse în această carte sînt propagate din școala primară pînă în facultăți, cît și prin radio, televizie, filme și în adunări ateiste. Iar cînd moare un ateu, cuvîntarea rostită la înmormîntarea lui, în conformitate cu doctrina Bibliei Comuniste, asigură familia îndurerată că morții sînt morți pentru totdeauna, că nu există nici o mîngîiere pentru cei loviți de această pierdere, că cei ce s-au despărțit acum nu se vor mai revedea niciodată, că nu există Dumnezeu și nici viață veșnică.

Principalul scop al acestei cărți este să arate că nu există Dumnezeu.

Am putea răspunde foarte simplu cu o întrebare: „Dacă nu există Dumnezeu, cum se face că există oi?“

Această întrebare a fost pusă în adevăr la o întrunire comunistă în Uniunea Sovietică. Conferențiarul explicase că viața a apărut în mod spontan și s-a dezvoltat prin selecție naturală; că în lupta crudă

pentru supraviețuire au rămas în viață numai animalele care erau mai puternice sau mai agile decât semenii lor, pe când cele mai slabe au dispărut.

Un credincios a întrebat: „Dar cum se face că oile au supraviețuit și că n-au fost distruse cu desăvârșire de lupi? Lupoaica fată cinci sau șase pui pe an, pe când oaia numai unul. Proporția este de 5 la 1 pentru distrugător, care are dinți ascuțiți, ghiare, putere și este iute la fugă. Oaia este cu totul lipsită de apărare. Cum se explică faptul că totuși mai există oi? Astăzi ele sînt apărute de om. Dar lumea animală a existat înainte de apariția omului. Cine a apărut oile pe vremea aceea? Multe lucruri pot fi explicate fără ipoteza că există Dumnezeu. Însă oile cu patru picioare nu ar fi putut exista fără El, după cum nici oițele iubitoare ale lui Hristos, care au fost lipsite de apărare împotriva cruzilor prigonitori încă de la începuturile bisericii, n-ar fi putut exista fără El.“

Răspunsul pe care l-a căpătat acest credincios a fost . . . cîțiva ani în închisorile sovietice.

Cartea ateului poate căpăta un răspuns foarte simplu și cu privire la Hristos.

La o reuniune a intelectualilor sovietici se discuta despre Shakespeare. Cineva a citat cuvintele rostite de Lady Macbeth după ce-l ucisese pe regele Duncan, în timp ce el dormea. Privindu-și mîinile pătate de sînge, ea exclamă: „Ieșiți, pete blestemate! Ieșiți, vă spun!“

Un credincios a pus întrebarea: „Ce posibilități ar avea o doamnă Macbeth să fie curățată de povara vinii sale?“ Un comunist a răspuns: „Omul este o ființă care raționează. O educație adecvată și un sfat bun dat chiar în ultima clipă ar fi oprit-o de la această faptă urîță.“ Răspunsul acesta nu mai putea

ajuta la nimic. Lady Macbeth făptuise crima și a face filozofie despre educația pe care ar fi trebuit s-o primească era de prisos. Un alt comunist a spus: „Eu socotesc că ucigașii ar trebui pedepsiți cu moartea”. Și această propunere era inutilă, deoarece un om condamnat la moarte tot moare cu un cuget vinovat. Un al treilea comunist a asigurat pe cei prezenți că, în viitoarea societate socialistă fericită, nu vor mai fi regi, nici ambiții deșarte și nici nevoia sau dorința de a comite crime. Însă societatea comunistă nu există nicăieri.

Apoi credinciosul a zis: „Singura soluție valabilă rămîne cea a Bibliei: „Sîngele lui Isus Hristos ne curăță de orice păcat“!

Dar nu ne putem opri la răspunsuri atît de simple. Membrii unei Academii de Științe au scris peste șase sute de pagini ca să demonstreze că religia în general, și în special religia creștină, este falsă. Să încercăm a-i înțelege și să răspundem problemelor pe care le ridică. Este o regulă de politețe și dragoste să acceptăm provocarea.

Biblia ateului este plictisitoare. De fapt, nici n-ar putea fi altfel. Nimeni nu poate fi elocvent în propagarea ateismului. Ateismul este o tăgăduire. Cine poate scrie cu entuziasm despre o tăgăduire? Cine poate să închine un sonet unei idei negative, să dedice un concert sau să modeleze o sculptură în cinstea unei negări? Religia a inspirat simfonii, picturi, statui, poezii. Ateismul, prin însăși natura sa, nu ar putea să aibă niciodată această influență. Ateismul nu are aripi.

În conformitate cu propria-i doctrină, ateismul proclamă că omul este numai pulbere și umbră — nimic altceva decît materie. Ce putere are materia să distrugă religia? Poate oare materia să antreneze

pasiunea în lupta pentru un ideal, ținând seama că idealurile, nefiind materie, sînt prin definiție nimic?

În același timp, Biblia Moscovei folosește metode amăgitoare și o violență verbală care nu se potrivesc unei Academii de Știință.

Ne propunem să evităm, pe cît posibil, monotonia argumentelor pseudo-științifice. Vom răspunde, chiar și în fața ironiei și a criticei nejuste, cu blîndețea dragostei.

Ne putem îngădui să adoptăm această atitudine, deoarece o nicovală solidă nu se teme de loviturile ciocanelor. La Paris există un monument în cinstea hughenoșilor, care reprezintă o nicovală și un număr de ciocane sparte, cu inscripția: „Opintiți-vă cît vreți, hoarde dușmănoase. Ciocanele voastre se sparg; dar nicovala Domnului rezistă.“

Noi putem lua această atitudine întrucît noi înșine ne cernem cu strășnicie gîndurile și considerăm critica drept un avantaj. Faptul că ateismul impune o dictatură în țările comuniste este în detrimentul său. Cum poate cineva să știe că are dreptate, dacă nu suportă critica?

Ateismul are deplină libertate pentru propaganda lui în toate țările din Occident. Creștinismul nu are nici cel mai mic motiv să se teamă de o asemenea propagandă. Dintr-o discuție liberă numai creștinismul poate câștiga. Închipuți-vă două încăperi despărțite una de cealaltă printr-o perdea groasă. În una domnește întunericul, pe cînd cealaltă este luminată de o lumînare. Dacă se înlătură perdeaua, în nici un caz nu va predomină întunericul. Întunericul nu poate birui lumina provenită de la lumînare, pentru că întunericul nu este energie, ci absența luminii. Numai lumina, fiind energie, poate birui. În felul acesta, camera care se afla în întuneric va deveni

luminoasă, fiind transformată de lumînarea aprinsă.

Creștinii nu s-au temut de închisorile comuniste și nici de instrumentele lor de tortură. Nu ne temem nici de cărțile ateiste. În lupta dintre idei, biruința finală nu poate fi decît a noastră.

LOGICA ATEISMULUI

Înainte de toate, ateii ar trebui să știe că noi, creștinii, nu sîntem dușmanii lor, ci cei mai buni prieteni ai lor. Noi iubim pe ateii. Și dragostea este înțelegătoare.

Noi nu ne mirăm că există ateii.

În secolul al douăzecilea, cînd milioane de oameni nevinovați au fost arși în cuptoare sau gazați și uciși în lagărele de concentrare ale diferitelor regimuri politice — dintre care unele se numeau „creștine“ — este greu de crezut într-un Dumnezeu, Care să fie în același timp atotputernic și bun. Dacă El este atotputernic, de ce nu a prevenit cruzimile? Dacă este bun, de ce a creat o lume atît de crudă?

Nu putem reproșa nimănui că este ateu, cînd marii prelați ai bisericii creștine sînt deseori de partea asupritorilor și a exploatativilor, cînd ei linguesc pe tirani sau luptă alături de răzvrătiți, printre care se află cei ce visează să fie tiranii de mîine.

Cînd Isus atîrna fără putere pe o cruce și striga: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?“ ar fi fost greu să convingi pe cineva că Răstignitul era nădejdea omenirii sau că Acela Care înseta după apă și a primit numai oțet poseda toată puterea în cer și pe pămînt. A fost necesară învierea pentru a face posibilă propovăduirea adevărului.

În zilele noastre, cei ce se auto-denumesc după numele Fiului lui Dumnezeu s-au omorît unii pe alții în două războaie mondiale. Un om botezat în

numele lui Hristos a dat ordinul să fie aruncată prima bombă atomică.

Și apoi, chiar dacă fiii risipitori ar dori să se întoarcă la casa Tatălui, ei n-ar ști unde s-o găsească. În loc de un cămin părintesc există multe grupări divergente, fiecare din ele pretinzând că dețin adevărul. Ele sînt de acord numai într-un singur punct: să nu practice dragostea atotcuprinzătoare față de nevinovații care se află încă dincolo de gratii sau pentru cei ce au murit în lagărele de concentrare.

Mai mult, în mintea mulțimilor, religia este pusă pe același plan cu superstiția, cu idei înapoiate sau dogme ciudate.

Ateismul este efectul acestor cauze, precum și al multor altora. Nici nu ne putem aștepta la altceva; este foarte logic ca mulți să devină atei.

Dumnezeu a făcut loc ateismului în lume. Biblia ne învață că Dumnezeu a creat o lume materială cu legi intrinseci și cu un lanț nesfîrșit de cauze și efecte. El Însuși S-a restrîns ca să permită altora decît El să existe. Ca atare, posibilitatea ateismului era cuprinsă în planul creațiunii și cînd s-a luat hotărîrea ca Hristos să ispășească cu sîngele Lui păcatele omenirii, El a consimțit să facă ispășire și pentru păcatele ateilor.

Dacă Dumnezeu permite ateismului să existe, cine sîntem noi ca să-l interzicem?

Avem toată înțelegerea pentru atei.

Însă, pe de altă parte, atei trebuie să justifice ceea ce, din punctul lor de vedere, este o anomalie: mulți dintre acei ce suferă groaznic în această lume creată de Dumnezeu, îl iubesc din toată inima. Tradiția și obiceiurile ar putea explica frecventarea bisericii și participarea la ritualurile religioase. Dar cum pot explica atei acea dragoste arzătoare pentru Dumne-

zeu care se vede uneori tocmai la oamenii care suferă cel mai mult? Cum își pot explica ei ceea ce creștinii numesc „bucuria în Domnul“, simțită de oameni care sînt bătuiți și schingiuiți pentru credința lor, adeseori cu lanțuri grele legate de picioare?

Religia este înfloritoare în unele țări foarte sărace. Oameni flămânzi se adună duminicile împreună cu copiii care mor de foame și cîntă slavă lui Dumnezeu. De ce? Cum se face că văduve care posedă doar „doi bănuți“ pentru existența lor, dau cu bucurie ultima lor lăascaie, ca Dumnezeu să fie slujit cu cît mai mult fast?

Întrebările puse de atei creștinilor sînt logice. Dacă Dumnezeu este atotputernic, de ce permite ca moartea să domnească pe pămînt? De ce mi-au fost luați cei mai iubiți dintre ai mei, întreabă ateul? De ce suferă copilul meu sau de ce prietenul meu a murit atît de tînăr?

Dar cum pot atei să explice faptul că alți oameni, lipsiți în același fel de dragii lor sau care se află ei înșiși în fața morții, acceptă tragedia cu seninătate, cu bucurie chiar? Pentru ei moartea înseamnă a merge la Tatăl.

Din timpul construirii piramidelor, cînd sclavii mureau sub loviturile bicelor și tăgăduirea lui Dumnezeu sau răzvrătirea împotriva Lui ar fi părut normale, a ajuns la noi următorul poem:

„În ochii mei, moartea este astăzi
Ca tămăduirea unui om bolnav
Sau ca eliberarea dintr-o închisoare.

Pentru mine, moartea este astăzi
Ca parfumul mirului.
Ca și cum aş șede sub un umbrar, cînd adie zefirul.

Pentru mine moartea este astăzi
Ca parfumul florilor de lotus,
Ca și cum aș fi beat de fericire.

Pentru mine moartea este astăzi
Ca încetarea ploii,
Ca întoarcerea oamenilor la casele lor
după un drum lung și obositor.

Pentru mine moartea este astăzi
Ca înseninarea cerului,
Ca un om care caută fără să știe ce.

Pentru mine moartea este astăzi
Ca dorul fierbinte al omului care tânjește să-și
revadă casa,
După ce a fost ținut mulți ani în robie.“

Unii oameni au primit moartea cu seninătate, alții
cu bucurie, socotind că a muri înseamnă a te reîn-
torce în lumea duhurilor.

Unele plante sînt heliotropice. Dar există și as-
fodele, plante care cresc numai la umbră sau în
întuneric, tot astfel după cum există oameni care
iubesc pe Dumnezeu în așa măsură încît să sufere
pentru El. Aceștia sînt misticii, asceții, martirii. Ei
suportă cu dragoste toate greutățile de care se plîng
ateii. Suferința nu-i face să se abată de la credința
lor; dimpotrivă, unii ajung la credință sau sînt întă-
riți printr-o suferință adîncă.

Oscar Wilde nu se sinchisea de Dumnezeu și ducea
o viață de destrăbălare. La sfîrșit, acest geniu s-a
trezit în închisoare, fiind acuzat de cele mai degra-
dante fapte. În aceste împrejurări el a scris: „Dacă
lumea a fost zidită din suferințe, ea a fost clădită de
mîinile dragostei, deoarece în nici un alt fel sufletul
omului, pentru care a fost creată lumea, nu ar fi
putut să ajungă la statura deplină a desăvîrșirii“.

În cartea „Crimă și Pedepsă“ a lui Dostoievski,

Raskolnikov are o discuție cu Sonia, o prostituată. Ea a ajuns la această ocupație din cauză că tatăl ei era un bețiv, iar frații și surorile ei mai mici flămânzeau. Ea suferea cumplit în această stare impusă ei de împrejurările amare. Raskolnikov o întreabă: „Te rogi mult lui Dumnezeu, Sonia?” Ea răspunse în șoaptă: „Ce aș fi fără Dumnezeu?” La care el, spre a sonda mai adânc, o întreabă din nou: „Dar ce face Dumnezeu pentru tine, în schimb?” Răspunsul ei fu: „Nu mă întreba. Tu nu meriți să știi. El face totul pentru mine“.

Raskolnikov întreabă și pe sărmana surioară a Soniei, Polenka: „Știi tu cum să-ți rostești rugăciunile?” La care ea răspunse: „O, desigur, noi știm cu toții; eu m-am rugat din totdeauna; și acum, când sînt mare, mă rog în sinea mea, singură; dar Kolia și Lida își spun rugăciunile cu voce tare, împreună cu mama. Mai întîi ei spun: „Plecăciune ție, Marie“ și după aceea o altă rugăciune: „Doamne, binecuvîntează și iartă pe sora noastră Sonia“ și „Doamne, binecuvîntează pe tatăl nostru vitreg și iartă-l“, fiindcă primul nostru tătic a murit, iar acesta este tatăl nostru de-al doilea, și noi ne rugăm și pentru el.“

Cum se face că Soniile și Polencele iubesc pe Dumnezeu? Oare religia lor este numai un paliativ ca narcoticele și alcoolul? Dar narcoticele și alcoolul distrug mințile oamenilor. Credința în Dumnezeu a făcut pe Sonia atît de tare încît ea a reușit să aducă la pocăință pe ucigașul Raskolnikov și l-a convins să devină un om nou. Așa dar trebuie să fie o oarecare realitate la baza credinței.

Sonia dădu lui Raskolnikov o cruce și îi citi din Evanghelie. Acest fapt a avut ca rezultat că un ucigaș nedescoperit s-a predat el însuși poliției, a plecat în

Siberia, și a început o viață nouă. Ce s-ar fi întâmplat dacă ea i-ar fi dat un ciocan și o seceră și i-ar fi citit unul din discursurile plicticoase ale lui Stalin sau „Capitalul“ lui Marx?

Sonia, prinsă în tragedia prostituției, și Raskolnikov, trezit din tragedia crimei, au crezut.

Pentru mulți, religia este doar una din marile bucurii ale vieții, un rafinament, cum ar fi arta sau luxul. Dar există și oameni pentru care religia înseamnă totul, cei care tânjesc după Dumnezeu cum dorește cerbul izvoarele de apă. Aceștia pretind că-L cunosc pe Dumnezeu. Ei spun că El este demn de iubit și vrednic de crezut, chiar și atunci când căile Lui sînt tainice și viața le este foarte grea.

Aceștia înțeleg fenomenul ateist. Dar puteți voi, ateilor, să-i înțelegeți pe ei?

În Septembrie 1932, o revistă sovietică intitulată „Molodaia Guardia“ (Tînăra Gardă) a anunțat că în conformitate cu planul cincinal ateist, cam prin anul 1937, orice manifestație religioasă trebuie distrusă cu desăvîrșire, iar Cuvîntul lui Dumnezeu trebuie să amuțească pentru totdeauna. Dar lucrul acesta nu s-a întâmplat. Dimpotrivă, creștinismul înflorește în multe țări comuniste. De ce?

Ateismul este logic numai atunci cînd descoperă motivul unei credințe profunde.

LIPSA DE LOGICĂ A ATEISMULUI

Societatea se transformă foarte repede. Sistemele religioase nu au ținut pasul cu aceste transformări. Deseori, predicatorii comentează dezbateri pe care le-a avut Isus cu oamenii de acum două mii de ani privitoare la problemele acelei epoci, în loc să găsească răspunsuri în spiritul lui Hristos pentru pro-

blemele omului modern. De aceea, mulți ajung la concluzia că religia este neactuală.

Afară de aceasta, multe rituri sînt învechite.

Bisericile declară că doresc să salveze pe oameni de la un iad viitor. Ei bine, ele ar trebui să dovedească dragostea lor față de oameni, ajutînd să izbăvească lumea din iadul prezent al analfabetismului, foametei, mizeriei, tiraniei, exploatării, contaminărilor de tot felul și războiului.

Creștinii acceptă toate aceste critici din partea ateilor. „Dragostea crede totul“. Noi putem crede rațiunea care determină pe un om să devină ateu. Noi spunem împreună cu Hegel: „Tot ceea ce există este rațional“. Chiar și atitudinea unui ateu poate avea motive adînci. Însă ateii sînt în dezavantaj atunci cînd refuză critica credincioșilor.

Marii mistici ca Meister Eckhart au afirmat că omul unit cu Dumnezeu nu mai are un Dumnezeu Căruia să I se închine. De la această înălțime, el poate înțelege pe cei care nu se închină pentru că ei nu cunosc pe Dumnezeu. Minte creștinului reflectă toată realitatea, pe cînd mintea ateului, numai o parte a acestei realități.

Ateii au o filozofie materialistă pe care o împărtășesc și creștinii. Principala învățătură a religiei noastre constă în faptul că Dumnezeu S-a făcut trup, adică materie, în Persoana lui Isus Hristos. Dumnezeu creștin nu este o idee, ci o *Persoană*. Ținta creștinului nu este numai mîntuirea sufletelor, ci și învierea trupului în neputrezire.

Însă noi nu ne oprim la materialism. Ateii materialişti sînt unilaterali: ei nu știu nimic despre Dumnezeu și Duhul cel Veșnic al dragostei și al Adevărului Care conduce lumea.

A văzut oare cineva vreodată o monedă cu o sin-

gură parte? Sau electricitate cu un singur pol? Creștinismul îmbrățișează atît domeniul spiritual cît și pe cel material. Ateismul este fals prin faptul că este unilateral.

Un nebun a fost trimis să cumpere făină și sare. El a luat o farfurie în care să-și ducă cumpărăturile. I se spusese să nu amestece aceste două articole ci să le țină separat. După ce negustorul i-a umplut farfuria cu făină, nebunul, gîndindu-se la instrucțiunile ce le primise, răsturnă farfuria, cerînd să i se pună sare pe fund. În felul acesta s-a pierdut făina, însă el avea sarea. A adus sarea la șeful său, care-l întrebă: „Dar unde este făina?” Nebunul întoarse farfuria pe partea cealaltă ca s-o găsească. În felul acesta s-a pierdut și sarea.

Uneori ateii procedează ca acest om. Ei aduc religiei critici foarte serioase și folositoare. Ei au sarea. Dar oare nu pierd ei prin aceasta făina? Nu cumva ei resping argumente în favoarea religiei, care ar putea să fie și ele juste? Și, în cele din urmă, nu vor trebui să arunce și sarea ateismului în clipe de criză adîncă? Este mîndria adevăratului creștinism de a avea și făina și sarea. Filozofia creștinismului este cea ce Soloviev numea „Teomaterialism“, cuprinzînd materia și Theos (în greacă, Dumnezeu), Creatorul ei. În adevăr, creștinismul este atît de sigur de adevărul pe care-l posedă, încît el este deschis față de orice critică a acestui adevăr, da, el primește cu bucurie astfel de critică, ca pe un pinten care stimulează o înaintare pe calul adevărului.

Credința trăiește datorită respingerii continue a greșelilor și acceptării continue a inspirației din domeniile unde s-au experimentat noi adevăruri.

Odată, soarele s-a certat cu luna. Soarele spuse: „Frunzele de pe pomi sînt verzi“, pe cînd luna susți-

nea că ele au culoarea argintului. Luna declară că oamenii de pe pământ în genere dorm, în timp ce soarele afirmă că de obicei toți oamenii se mișcă.

Apoi luna întrebă: „Atunci de ce este așa o liniște pe pământ?” — „Cine ți-a spus aceasta?” se miră soarele. „Pe pământ este mult zgomot”. Discuția a durat un timp îndelungat.

După aceea veni vântul. El ascultă discuția și zîmbi. „Cearta voastră este fără rost. Eu suflu și când este soare și când strălucește luna. În timpul zilei, când soarele se află pe bolta cerească, totul se petrece întocmai cum spune soarele. Este zgomot pe pământ și oamenii lucrează, iar frunzele sînt verzi. În timpul nopții, când răsare luna, totul se schimbă. Oamenii dorm, domnește liniștea, și culoarea frunzelor se schimbă în argintiu. Uneori, când un nor acoperă luna, ele par chiar negre. Nici tu, soare, nici tu, lună, nu cunoașteți întregul adevăr.”

Ateii privesc la partea materială a lucrurilor și cred că ei cuprind toată realitatea. Budiștii cred că singura realitate este mintea și că lumea materială aparține lui Maya, sfera iluziei. Însă Biblia folosește în ebraică, ca și în greacă, același cuvînt pentru „spirit” ca și pentru „vînt”. El suflă tot timpul, din multe părți. Cei ce au Duhul lui Dumnezeu văd realitatea în ansamblul ei. Ei nu se pot limita nici la filozofia materialistă nici la cea idealistă.

De fapt, Biblia ne avertizează să fim atenți în problemele filozofice, fiindcă filozofii, în majoritatea lor, au puncte de vedere individuale de la care privesc realitatea. Dar orice punct de vedere este un punct de orbire: el ne împiedică să mai considerăm valabile celelalte puncte de vedere. Dintr-un anumit punct de vedere, camera în care scriu nu are ușa. Mă întorc înapoi. Acum văd ușa, însă încăperea nu are

fereastră. Mă uit în sus. Din acest punct de vedere, odaia nu are podea. Privesc în jos, ea nu are tavan. Numai eliminând puncte de vedere, putem căpăta o intuiție a întregii realități. Idealul unui creștin este să devină „sfânt“, un cuvânt care în engleză derivă de la „întreg“. În rusă, cuvântul „sfânt“ (sviatoi) sugerează ideea luminozității. Același lucru este adevărat și pentru limbile germanice. A fi sfânt înseamnă a abandona puncte de vedere.

Feuerbach a spus: „Este clar ca soarele și evident ca lumina zilei că nu există Dumnezeu; ba și mai mult, că nici nu poate fi un Dumnezeu“. Nu religia este aceea care afirmă claritate absolută, ci ateismul. Dacă inexistența lui Dumnezeu este „clară ca soarele“, cum se face că toată omenirea, fără excepție, recunoaște existența soarelui, însă nu toată omenirea este de acord cu afirmația lui Feuerbach cum că nu există Dumnezeu?

Nici măcar Darwin, marele favorit al adversarilor mei, nu poate adera la părerea lor. El a scris: „Imposibilitatea de a concepe că acest măreț și minunat univers s-a ivit la întâmplare, îmi pare a fi argumentul cel mai de seamă pentru existența lui Dumnezeu“.

Pentru atei, ateismul este o axiomă. De ce mai este nevoie să se propage ceea ce este evident? Creștinii nu consideră creștinismul ca fiind evident, așa cum doi plus doi fac patru. Dacă ar fi fost așa, nu ar fi existat atei. Noi găsim că unele atitudini ale adversarilor noștri au sens. Noi avem o oarecare înțelegere pentru acestea. Ateismul are numai ateism și tăgăduiește religiei orice drept la existență. Ca atare, el nu este logic.

Max Stirner, teoreticianul anarhiei individualiste, a văzut just relele societății. Soluția găsită de el a

fost să lichideze societatea omenească. Însă el era o parte din această societate. Scoala lui Schopenhauer a recomandat omenirii, ca răspuns la problemele ei, sinuciderea. Însă atunci, cînd a izbucnit holera în orașul său, el a fugit. El iubea viața. În aceeași categorie se află și cei ce vor să scape de religie din cauza marilor lipsuri ale ei în gîndire și acțiuni.

Trebuie oare să renunțăm a mai purta haine, din cauză că unele au o culoare neplăcută? Trebuie să aruncăm pruncul curat împreună cu apa murdară în care a fost îmbăiat?

Noi am recunoscut partea logică a ateismului. Acum să facă bine atei să caute împreună cu noi ceea ce este logic în religie. Poate că vom ajunge la un numitor comun.

PERSPECTIVA GREȘITĂ A BIBLIEI MOSCOVEI

Anumiți oameni s-au adunat la Moscova și au scris o carte despre cele mai mari probleme ale vieții, probleme asupra cărora au cugetat cele mai înțelepte minți de cînd a început gîndirea: existența sau inexistența lui Dumnezeu, sensul vieții, nădejtile și necazurile ei, rolul religiei și așa mai departe.

Cine sînt acești oameni? Este cu mult mai important să-i cunoaștem pe ei decît conținutul cărții lor.

A cunoaște pe profesor are cu mult mai multă valoare decît a cunoaște învățătura sa. Cunoștința începe întotdeauna cu întrebarea: „Ce sînt eu?“. Dacă nu cunosc răspunsul la această întrebare, cum pot ști dacă ceea ce gîndește acest „eu“ merită să fie împărtășit și altora? Dacă acest „eu“ nu este mare, tot ceea ce el dă va fi de mică valoare.

Autorii Bibliei Moscovei spun că ei n-au fost creați de nici un Dumnezeu. Nu a fost nici un plan

În procesele întâmplătoare ale materiei care i-a produs. Poate oare vârtejul atomilor și protonilor, cât și adunarea lor accidentală să producă un creier care va distila purul adevăr?

Eu am fost un copil sărac. Mi-ar fi plăcut să învăț muzica, dar părinții mei nu-și puteau permite lucrul acesta. Astfel, eu am scris note muzicale la întâmplare pe o bucată de hîrtie liniată. Dar aceste note n-au produs niciodată vreo melodie.

În jocul de ruletă există două posibilități să iasă un număr roșu sau negru. Probabilitatea ca un număr să revină în aceeași culoare de patruzeci de ori la rînd este, poate, unu la o sută de milioane. Și aceasta cînd sînt numai două posibilități!

Cîte șanse au fost ca să se producă un computer atît de perfect cum este mintea omenească, printr-o unire accidentală de electroni și protoni? Eu, autorul acestei cărți, vorbesc cîteva limbi și cunosc cam un milion de cuvinte, dață număr toate formele de conjugare ale verbelor și de declinare ale substantivelor. Ca orice om cult, posed milioane de particule de cunoștințe de matematică, geografie, fizică, artă, etc., putîndu-le folosi după voia mea. Totuși, în orice moment dat, mintea mea poate extrage întocmai cuvîntul potrivit, cu intonația corectă, însoțită de atitudinea cea mai adecvată care să exprime ideea cerută de prilejul respectiv. Probabilitatea ca acest singur fenomen — ce să mai spunem de organizarea întregului univers — să fie rezultatul unei uniri întâmplătoare de particule elementare care provin din nimic, este o imposibilitate din punct de vedere matematic.

Dacă număr trei generații într-un secol și încep să calculez cîți strămoși am — doi părinți, patru bunici, opt străbunici și așa mai departe — repede

voi atinge cifre de zeci de milioane de oameni de la care am moștenit un inventar genetic. Eu sînt produsul selecționat al unei lupte pentru viață în care au fost implicați miliarde de strămoși. Ce știi eu despre ei? Nimic. Ce știi despre moștenirea pe care am primit-o de la ei? Ei au format limba în care gîndesc, ei au creat instituțiile în care am fost educat. Eu nu-i cunosc. Nu-mi cunosc propria-mi copilărie, care este perioada cea mai hotărîtoare în modelarea unui viitor învățător de ateism sau de religie.

Trăiesc într-o lume nespus de mică; pămîntul nostru este o pîrticică de praf în univers. Considerăm o realizare demnă de notat faptul că am ajuns într-un satelit minuscul al acestui grăunte de pulbere. Pe micul nostru pămînt, biosfera este un lucru mic; tot astfel și omenirea care locuiește în această biosferă. Cît despre mine, eu sînt un individ dintre cei mai neînsemnați printre miliarde de alți indivizi.

Numai unul din 10 000 de oameni vor fi auzit vreodată titlurile celor mai renumite cărți care au fost scrise. Nici măcar unul dintr-un milion nu le va fi citit. Cîți știi despre existența unui episcop dintre cei mai respectați sau despre un membru al Academiei Sovietice, unul din autorii Manualului Ateului?

Odată am avut un lapsus. Nu mi-am putut aminti cine a scris „Crimă și Pedepsă“. Abia al douăzeci-lea om pe care l-am întrebat mi-a putut spune că este Dostoievski.

Sîntem infinit de mici și știm tot atît de mult despre ceea ce ar trebui numit mai degrabă plurivers decît univers, cît știe o furnică despre marxism după ce s-a plimbat pe o carte a lui Marx.

Mă bucur de ciripitul plăsărelelor, fără să știu care din ele va fi răpită de un vultur chiar în acea zi. Aud cum bate vîntul printre ramuri, însă nu știu

care copac este ros de un vierme. Sîntem lacomi de renume, putere, bani, plăceri, cunoștință. Cei care au avut aceeași aviditate cîteva decade înaintea noastră sînt acum lut. Pămîntul de sub talpa picioarelor noastre a fost odată, poate, fața frumoasă a unei fete.

Buharin a fost unul dintre teoreticienii cei mai mari ai ateismului comunist. În cartea sa, „Materialismul Dialectic“, el a început să laude această filozofie, pentru că, spunea el, ea dă posibilitatea de a prevedea viitorul. Singurul lucru pe care bietul om nu l-a putut prevedea a fost că înșiși tovarășii săi îl vor tortura și omorî.

Este o cutezanță să scrii o carte, să devii un învățător al omenirii. Poate cineva să știe ce bucurii și ce tragedii vor experimenta viitorii cititori și dacă această carte va fi de folos în clipele de mare încercare?

Cunoaște omul măcar una din bilioanele de celule care constituiesc creierul său? O mică tulburare în aceste celule poate determina pe cineva să scrie lucruri nebunești. Acest lucru s-a întîmplat cu genii. Ți se poate întîmpla și ție. Tu recunoști nebunii în scrierile altora. Nu s-ar putea să fie nebunie și în scrierile tale? Tu nu știi nimic despre trupul tău. Ce știi despre adîncimile psihologiei tale? Eu sînt zilnic o surpriză pentru mine însumi.

Trăim vieți tainice într-o lume de mistere, despre care cunoaștem numai cîteva frînturi. Sîntem deținuți în temnița simțurilor noastre.

Dacă ar exista pe pămînt ființe care să poată emite raze dincolo de spectrul viziunii noastre, dacă ele ar putea comunica între ele pe o lungime de undă care să depășească pe acelea pe care le auzim sau le percepem, ele ar putea să ne observe și noi n-am ști

niciodată nimic despre existența lor, tot astfel după cum am trăit timp de milenii fără să știm despre influența virusurilor și a microbilor asupra vieților noastre. Ce am zice dacă îngerii ar exista cu adevărat și noi nu-i putem zări?

Ateii afirmă că nu există Dumnezeu. Cum pot fi ei siguri de acest lucru?

Cartea de față a fost concepută în închisoare. Paznicii cercetau cu regularitate celulele noastre în căutarea de obiecte interzise ca piese de șah, cuțite, ace, cărți, hîrtie. Nu le găseau. Noi așteptam pînă ce ei plecau. Apoi scoteam aceste obiecte din ascunzătorile lor. Scotocеști o celulă pentru un obiect și nu-l găsești. Dar este drept să susții că acel obiect nu se află acolo? Cine a cercetat universul infinit ca să se asigure că nu există Dumnezeu?

Prin urmare, poți tu, autorule ateu, să fii sigur de lucrurile pe care le afirmi?

Pînă mai deunăzi, se considera ca o certitudine că elementele simple sînt neschimbătoare. Aceasta era o afirmație bazată pe mii de ani de experiențe, dar totuși era falsă. Oameni cu o vastă inteligență și cultură erau siguri că atomul este indivizibil și că omul nu va putea să zboare în lună. Acești oameni, care aveau de partea lor experiența covîrșitoare a omenirii, greșeau totuși. Cîte șanse ai tu, prietene ateist, ca să ai dreptate?

Învățătorul creștin Tertullian a fost batjocorit pentru cuvintele: „Credo quia impossibile“ (Cred fiindcă este imposibil). Și acum, știința realizează tocmai ce apărea rațiunii drept absurd și imposibil.

Noi sîntem mici și neînsemnați. Noi nu știm. „Dacă crede cineva că știe ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască“, spune Biblia. (I Corinteni 8:2).

CINE SÎNT ADVERSARI NOȘTRI?

Dacă un om îmbrăcat în haine civile îmi cere să mă identific, prima mea reacție este să-l întreb cine este el. El trebuie să-mi dovedească dacă este de la poliție. În caz contrar, el nu are nici un drept să mă chestioneze.

Dacă aș confrunța realitatea de neînțeles a universului și aș întreba sfinxul: „Cine ești? Există o Dumnezeire în tine? Ai fost creat de un artist sau ai existat din veșnicie?” S-ar putea să primesc răspunsul: „Omulețule, spune-mi mai întâi cine ești tu? Ai tu așa o valoare încît trebuie să ți se dezvăluie tainele supreme? Și dacă ar trebui să ți le împărtășesc, ai avea tu oare capacitatea să le înțelegi și să accepți adevărul în toată puritatea lui, chiar atunci cînd ar fi împotriva propriilor tale interese și a tot ce ai crezut și ai îndrăgit pînă acum?”

Autorii „Manualului Ateului” tăgăduiesc existența lui Dumnezeu. Dar oare ei înșiși există? Cine sînt ei? Pot să-și dovedească propria lor existență?

Pentru ca un autor ateist să pună întrebări îndrăznețe, el trebuie să admită existența galaxiilor și a pulberii astrale, cu miliarde de ani înainte de nașterea lui. Trebuia să existe stelele și mecanica cerească și un soare care să regleze mișcarea pămîntului, fără de care viața n-ar fi fost posibilă. Ateul poate ridica întrebări cutezătoare, tocmai din cauză că există apă, ierburi, animale și microorganisme, precum și realități ca electricitate și căldură, pîine dospită și vin fermentat, raze cosmice și ploaie care cade pe pămînt cît și realitatea copleșitoare a personalității umane. Firește că a existat o linie întregă de strămoși și lapte în sînul mamei sale și dragoste în inima ei.

Chiar admițînd presupunerile ateului, că o

realitate de nepătruns a produs atît un lector ateist cît și un sfînt creștin, prin interacțiunea timpului și a împlinirii, de-a lungul unei perioade de miliarde de ani, care depășește puterea noastră de înțelegere. Se pune întrebarea de ce? Cine sînt ei? De ce există? Există ei în realitate?

Știi despre aceasta tot atît de mult cît știi de ce pămîntul, împreună cu întregul sistem solar, aleargă neîntrerupt către o anumită constelație, ca și cum ar avea aranjată o întîlnire. Ei sînt atrași. Dar ce este atracție universală? Atracție este un cuvînt care se folosește uneori cînd este vorba de dragoste. Cine iubește? Cine este cel iubit?

Ateii vorbesc, și tot așa fac și predicatorii. Ce ar fi dacă am lăsa deoparte glasurile lor neclare, ca să ascultăm, în schimb, glasul frunzelor, pîraielor, vînturilor, vijeliilor, păsărelelor și al copilașilor? Aceste glasuri ar putea fi mai instructive decît multe din cuvintele noastre.

Cei ce trăiesc în armonie cu natura cred. Ateismul a început ca un fenomen urban în mințile sucite ale celor ce au fost nevoiți să trăiască între zidurile sociale și cele ale marilor construcții.

Și ce ați zice dacă am asculta marile tăceri? De unde vine frumusețea fulgilor de zăpadă, a florilor, a ferigilor, a lichenilor, fiecare din ele o piesă deosebită de broderie fină? De unde provine minunata orînduire a particulelor elementare din atom?

Cum se explică faptul că electronul se întoarce în orbita lui de sute de milioane de ori în fiecare a sutămie parte dintr-o secundă, pentru ca ceea ce este în mișcare continuă să ne poată oferi obiecte solide de mînuit?

Ați auzit vreodată despre o mașină cu optzeci trilioane de celule electrice? Una din părțile ei, care

cîntărește numai circa 1,5 kg, este un mecanism constînd din zece miliarde celule care generează, primește, înregistrează și transmite energie. Această mașină minunată este trupul tău. Cît de recunoscător ai fi dacă cineva ți-ar oferi un automobil! Dar ți s-a dat o mașină mult mai prețioasă. Cine ți-a dăruit-o?

Cum se face că transformările chimice din neuro-nii creierului devin o schimbare a sentimentelor, o altă gîndire? Cum se face că un om care exhală o otravă, bioxidul de carbon, o transformă într-un cuvînt de dragoste care poartă mesajul vieții veșnice?

Cum se explică faptul că atunci cînd dorești să faci un lucru rău, se întîmplă ca și cum o mîna nevăzută te reține? A cui este mîna aceasta? Chiar dacă vocea conștiinței nu este destul de puternică pentru a te determina să abandonezi o intenție rea, vei auzi mai tîrziu vocea aceasta sub formă de regret sau remușcare.

Cine ești tu ca să cercetezi identitatea realității? Ce s-ar întîmpla dacă această realitate ți-ar răspunde: „Întrucît în aroganța ta te erijezi într-o autoritate, te rog, mai întîi, să indici: cine ești tu? Ai putea tu să răspunzi la miile de întrebări pe care ți le pune acea realitate?“ Dezvoltarea științei n-a mărit cunoștința faptelor în măsura în care a sporit numărul de întrebări la care trebuie să găsim răspunsuri.

Tu întrebi realitatea în privința ultimelor ei taine, despre sensul ei, despre planurile ei, despre existența unui Creator. Cui ar trebui să răspundă realitatea și în ce limbă? Triburile primitive la care au mers primii misionari nu aveau cuvinte pentru astfel de noțiuni ca „dragoste“, „credință“, „iertare“, „duh“, „sfînt“, „tren“. Misionarii erau împiedicați în capa-

citătea lor de a comunica vestea cea bună sau de a le împărtăși realitățile proprii lor țări. Ai tu oare un limbaj comun cu cea mai înaltă realitate?

Tu consideri că ateismul este adevărul. Dar înainte de a aplica noțiunea de „adevăr“ ateismului, trebuie să definești ce înțelegi prin „adevăr“.

Pilat a întrebat: „Ce este adevărul?“. Cine nu cunoaște răspunsul la această întrebare, nu are nici o bază să afirme ce este adevărat.

Scepticii au spus că „adevărul este o suspiciune care a durat“ sau „o halucinație acceptată de o majoritate“. Dar ceea ce ei persiflează ca halucinație ar putea fi o eroare îndreptată în direcția justă. Alchimia și astrologia au fost tocmai astfel de erori rodnice, precursorile chimiei și astronomiei,

Care este definiția dată de tine adevărului?

Un marxist ar putea pretinde că adevărul este condiționat de apartenența la o clasă socială. Condițiile economice în care trăiește un om determină convingerile lui.

Într-o scrisoare adresată lui Cluss, cu data de 7 decembrie 1852, Marx descrie starea sa economică. El relatează că se simte ca un deținut, deoarece nu are pantaloni și nici pantofi și că familia lui riscă să ajungă într-o sărăcie lucie. Sîntem înclinați să ne fie milă de el. Dar în acest caz înseamnă că marxismul este mentalitatea oamenilor fără pantaloni și fără pantofi. În prezent, în Occident, toți proletarii posedă mai mult decît o pereche de pantaloni și pantofi. Astfel că marxismul nu ni se potrivește. Ne trebuie un adevăr al nostru propriu.

Marxismul se proclamă el însuși ca adevăr și nu are nici o definiție valabilă a cuvîntului.

Este interesant că marxismul, presupusa doctrină a proletariatului, exclude gînditorii proletari de la

adevăr. Marx scrie într-o scrisoare către Sorge, datată 19 octombrie 1877: „Muncitorii înșiși cînd... părăsesc munca de jos și devin scriitori profesioniști, dau întotdeauna naștere la acțiuni „teoretice“ păgubitoare și sînt oricînd gata să se asocieze cu cei ce produc neorînduieli...“ Nici mișcările studenților radicali nu pot avea adevărul. Marx scrie despre „nonsensul stupid pe care-l comit studenții ruși și care este fără valoare“. Se pare că pentru marxiști există numai o definiție valabilă a adevărului: „Adevăr este ceea ce gîndești cînd nu ai pantaloni și nici pantofi“. Din motive misterioase, pantalonii par a constitui o piedică groaznică în posedarea adevărului. Dar să lăsăm toate acestea.

Vom oferi oponentilor noștri o definiție curentă: „Adevărul este conformitatea obiectului gîndirii noastre (realitatea) cu mentalitatea noastră proprie.“

Să presupunem că un creștin a devenit ateu. În cazul acesta el ar trebui să recunoască că felul lui de gîndire anterior era greșit. Cu mintea lui deschisă la eroare, el ar îmbrățișa ideologia voastră. Cum ar putea ști el cu siguranță că nu a căzut într-o altă credință falsă? El crede că acum gîndurile lui corespund realității. Dar tot așa credea și cînd era încă religios. Nu este clar că trebuie să existe o lumină dincolo de realitate și pseudo-realitate, dincolo de ceea ce noi numim adevăr și minciună, o lumină care să ne arate cu autoritate ce este adevărul? Pînă și convingerile ateiste pot exista în mod consecvent (cît de rară este consecvența în gîndirea omenească), numai recunoscînd această Lumină supremă pe care noi o adorăm în religie.

Oare ar trebui ca Cel Prea Înalt să-ți vorbească în limbajul rațiunii? Dar cît poate să înțeleagă

rațiunea? Rațiunea a justificat sclavia, monarhia absolută, superstiția. Ea ne-a făcut să aclamăm dictaturile și să admitem ca necesare războaiele mondiale care erau măceluri în masă a unor ființe nevinovate. Mefistofel zice: „El o numește rațiune și o folosește numai pentru a deveni mai animalic decât orice animal“.

Acum două veacuri, Goethe a sugerat ideea că „planeta noastră este azilul de alienați al universului“. Posedăm rațiunea unei rase cu scînteieri de geniu și adevăr, dar care arată în mod clar că a înnebunit. Chiar și pentru cei mai înțelepți dintre noi, rațiunea este doar o armonie între impulsuri iraționale.

Pentru a produce rezultate juste, rațiunea ar trebui să fie neîntinată de sentimente inferioare.

Oare așa stau lucrurile cu oponentii mei?

Oare frica nu joacă nici un rol în felul lor de gândire? În țările necomuniste, ateii devin adeseori religioși. Acum, să presupunem că un membru al Academiei de Științe din Moscova, după ce a cercetat toate dovezile pro și contra creștinismului, a ajuns la concluzia că creștinismul este adevărata credință — așa cum a făcut Svetlana Stalina, Pasternak, Siniavski, Soljenițin; convingerile cuiva se pot schimba în orice direcție — care ar fi rezultatul? Imediat și-ar pierde calitatea de membru al Academiei, catedra de profesor, posibilitatea de a-și publica vreo carte. El ar pierde de asemenea nivelul ridicat de trai. Generalul Grigorenko, membru al Academiei din Moscova, a exprimat despre unele probleme politice și militare opinii diferite de cele ale guvernului sovietic. Pentru această „abatere“, el a fost internat într-un spital de nebuni. Oare voi, adversarii mei, nu vă temeți de loc? Fără o libertate

completă de cercetare și exprimare a convingerilor, indiferent dacă vederile voastre se dovedesc adevărate sau false, rațiunea nu poate da rezultate juste. Rațiunea voastră este deviată de un sentiment — frica.

Nu vă reproșez aceasta în mod special. Rațiunea fiecăruia din noi este influențată de diferite sentimente. Pentru unii s-ar putea să fie dorința de renume sau câștig. Astfel de simțăminte trebuie învinse, însă nici rațiunea pură nu poate da rezultate juste.

De ce să cauți rezultate juste, dacă nu ești însuflețit de o pasiune, de dragostea de adevăr? Astfel, o pasiune, un sentiment puternic, poate să devină o forță motrice pentru a raționa just, pe când alta reprezintă o predică.

Cum știm că silogismele produc o gândire justă? Pur și simplu, o simțim. Simțim aceasta nu numai în lucruri mici, ci și în cele mari. Einstein a declarat despre faimoasa lui teorie, încă înainte de a fi fost supusă experienței de laborator, că a simțit-o a fi adevărată. Ce este acest simțămînt? El nu aparține rațiunii. Nici intuiția nu aparține rațiunii. Dar ele satisfac un Einstein.

Dovezile nu sînt totdeauna exterioare. Există și dovezi interioare care uneori contrazic simțurile noastre. Această convingere lăuntrică, credința, este ea însăși una din marile realități ale universului. Ea trebuie respectată și explicată ca orice alt fapt în natură.

Felul de a raționa al lui Einstein se baza pe presupuneri în afara rațiunii.

Ateismul se bazează și el pe o credință. El are de asemenea presupunerile lui și se întemeiază pe simțămîntul că merită să-ți petreci viața tăgăduind

cea ce nu există. Nietzsche, marele prooroc al lui Anticrist, a avut sinceritatea să recunoască acest fapt. El a scris: „Chiar și noi, devotații științei de azi, noi cei fără de Dumnezeu și anti-metafizicieni, încă mai aprindem focul nostru, tot de la o flacăra, pe care a aprins-o o credință veche de mii de ani: acea credință creștină care a fost și credința lui Platon, că Dumnezeu este Adevărul, că Adevărul este divin.“ Nietzsche regreta acest lucru, dar el se considera „încă evlavios“.

Dacă sentimentele joacă un rol atât de mare în convingerile credincioșilor cât și ale necredincioșilor, de ce ți-ar vorbi Cel Prea Înalt ție, rațiune îngîmfată, și nu acestor sentimente?

În cartea sa, „Caiete filozofice“, Lenin spune că materia are capacitatea de a se reflecta pe sine însăși. Ea se reflectă în gândire. În a cui gândire? În gândirea unei persoane. Așa dar, ceea ce gândim este o reflectare a realității și dacă toate gândurile noastre sînt atât de personale, adevărul pe care aceste gânduri le reflectă trebuie să fie o Persoană pe care noi o înțelegem fie în mod clar, fie în mod confuz, fie într-un fel denaturat sau chiar fără a ști pe cine am înțeles în realitate. Isus a afirmat că Adevărul este o Persoană, El Însuși. Încearcă numai să exprimi aceasta printr-un silogism. Vei ajunge la concluzia că afirmația făcută de Isus trebuie să fie un adevăr, un adevăr tainic.

Dacă nu ai sentimentul misterului, nu poți ajunge la adevăr.

De ce crezi ce-ți spune mintea? Știi că nu te poți baza pe ea. Abia te-ai sculat după ore de somn, în decursul cărora aceeași minte te-a înșelat cu o lume iluzorie. Ea te minte în fiecare noapte. Te minte în

visele din timpul zilei ca și în imaginațiile tale. Este rezonabil să te bizui orbește pe mintea ta?

Milioane de oameni, luându-se după mintea lor, au aplaudat pe un Hitler și un Stalin ca pe niște genii mari. Mai târziu, aceleași minți i-au considerat ca ucigași în masă. Ai descoperit, adeseori, că mintea ta s-a înșelat. Ea este o prostituată care-ți spune mai degrabă ceea ce ai vrea să auzi. Ea spune ateului că nu există Dumnezeu; ea spune celui religios că poate să stea liniștit la adăpostul religiei; ea spune membrului oricărui partid politic că programul acestui partid este cel mai bun.

Cu toții am făcut greșeli mari. Toată istoria omenirii este un imens cimitir de idei pentru care oamenii erau gata să moară. Ești sigur că, într-o bună zi, ideile tale nu vor fi considerate tot atât de stupide ca și ideea că pământul era susținut de Atlas?

Bizuiindu-se pe mintea lor, nouăzeci și nouă la sută din oameni, chiar și în secolul nostru, cred în veracitatea absolută a legii cauzalității (relația dintre cauză și efect). Dar Heisenberg are dreptate, împreună cu cei foarte puțini la număr care înțeleg afirmația lui: „Rezolvarea fermă a paradoxurilor fizicei atomice poate fi realizată numai renunțând la ideile vechi atât de îndrăgite. Cea mai importantă dintre acestea este ideea că fenomenele naturale ascultă de legi precise — adică de principiul cauză-și-efect“!

Ați vizitat vreodată un spital de nebuni? Unde se află bariera dintre un astfel de spital și viața de fiecare zi? Ea poate fi într-un microb de sifilis care s-a incubat în creierul unui geniu sau într-o emoție insuportabilă care a făcut ca o minte sclipitoare să se dezintegreze. Știi oare autorii „Manualului ateului“ ce spirochet o fi început opera lui distrugă-

toare în creierul lor? Hrusciiov a descris regimul lui Stalin ca pe un iad în care pînă și conducătorii comuniști tremurau pentru viața lor. Probabil că și autorii „Manualului ateului“ vor fi suferit șocuri groaznice. Pot ei fi siguri că sînt absolut sănătoși la minte? Și care dintre noi este? Aparținem unei rase de oameni, care, în timp ce trăiesc pe un pămînt bogat, nu găsesc altă soluție la problemele lor decît un masacru general la fiecare treizeci de ani. Trebuie să admitem că ceva nu este în regulă cu mințile noastre. Oare ateii au dreptate cînd se biziue pe mințile lor? Care om n-ar putea fi socotit, cel puțin în parte, un maniac, nevropat, vicios, obsedat, schizofrenic, megaloman, pervertit, un om scrîntit la minte? Unde este mintea perfectă, normală?

Cine ești tu, minte? Arată-ți identitatea! Care este autoritatea ta supremă, pe care s-o poți întreba despre realitate, cerîndu-i să-ți descopere tainele ei finale?

Pe suprafața oceanului realității apare o picătură minusculă — ființa mea. Ea se ridică din mijlocul oceanului. Nu poate părăsi oceanul nici măcar pentru o clipă. Ființa mea este o parte integrantă din acest ocean, răvășită de furtunile lui.

De îndată ce eul meu se erijează în rege și vrea să judece realitatea, în loc să se hrănească cu smerenie din ea, nu mai sînt o realitate ci o irealitate, o iluzie.

Există numai o realitate — Dumnezeu. El a creat, însă în El Însuși. În EL avem viața, ființa și mișcarea. El cuprinde tot ceea ce crează. Întocmai după cum bilioane de celule, fiecare avînd o organizare completă și toate funcțiunile de viață, își trag existența lor din trup, trăiesc prin el și în el, tot astfel noi toți sîntem o parte integrantă dintr-o realitate superioară. Noi trăim în Dumnezeu. Cînd

ne împotrivism Lui, existența noastră își pierde sensul.

Oamenii înțelepți știu de glumă, chiar dacă ei înșiși sînt obiectul ei. Fără răutate, voi povesti prietenilor mei atei o anecdotă:

Comitetul Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice discuta problema lui Hrusciiov. Brejnev și alții au spus: „Este un idiot. Hai să scăpăm de el“. Podgornii interveni: „Dar acum este posibil să se transplanteze organe. Să-i transplantăm creierul unui geniu.“ Ceilalți au consimțit. A fost chemat un chirurg. Operația a reușit. Dar nu a dat rezultatele așteptate. Ei uitaseră fenomenul respingerii. Creierul geniului a respins pe Hrusciiov.

Socotiți-o ca o glumă! Însă o minte luminată de Creatorul ei și în armonie cu El, respinge doctrina ateistă.

DIFICULTATEA DE A FI ATEU

Ne-am propus să mergem cît se poate de departe, în scopul unei întîlniri cu prietenii noștri atei.

Ateismul poate fi coridorul de trecere de la o religie falsă la adevărul spiritual. Ateismul dintr-o anumită epocă este, în general, rezultatul superstițiilor și al religiei ipocrite din cea precedentă. Dar, în acest caz, el este numai un pasaj. Nu vă opriți în pasaj!

Mai știm că nu toți cei ce se auto-denumesc atei sînt în realitate atei. Baronul Holbach, unul dintre filozofii atei de faimă ai secolului al optsprezecelea, îl numea pe Dumnezeu, inamicul lui personal. Pentru el, nu exista nimic altceva decît natura. După părerea lui, natura creează totul, ea însăși fiind veșnică. Încă odată exact ce credem noi despre Dumnezeu! Mai departe, natura este infinită și

veșnică. Încă odată exact ce credem noi despre Dumnezeu. În natură există legi, ordine, scop, spirit. Cu cît citești ceea ce Holbach înțelege prin natură, cu atît mai mult ai impresia că el n-a făcut decît să substituie cuvîntul „natură“ cuvîntului „Dumnezeu“, contra Căruia el nutrea o aversiune. Acesta nu este ateism real.

Pentru mulți, ateismul este numai un paravan în spatele căruia se ascunde dezamăgirea cauzată de căutarea nereușită a unui crez religios. Ateismul lor este o religiozitate refuțată și este vina noastră că nu știm cum să comunicăm cu ei. Creștinii ar trebui să se dezvețe de limbajul specific creștin atunci cînd au de a face cu necredincioși. Doctorii au un limbaj al lor cînd discută între ei, însă medicul înțelept cînd stă de vorbă cu un pacient folosește un vocabular pe înțelesul lui. Nu toți creștinii și nici toți propovăduitorii de religii știu cum să procedeze pentru ca credința lor să fie înțeleasă de cei ce nu sînt familiarizați cu limbajul biblic. Acest fapt ține pe mulți departe de religie.

De aceea, trebuie să fim înțelegători.

Înțelegem și deplîngem greutățile unui ateu. Desigur că a fi ateu este cu mult mai greu decît a fi religios. Ateii au o credință foarte severă și exigentă. Ei ne reproșează că noi credem fără dovezi. Vom prezenta dovezile credinței noastre în această carte. Dar cine va putea vreodată să dovedească dogmele impresionant de vaste ale ateismului?

Prima dogmă a ateismului este: „Din veșnicie a existat materia în continuă mișcare, în care la un moment dat a apărut viața“.

Cum știu ateii lucrul acesta? Renumitul astronom Hoyle susține contrariul acestei teze. În cartea sa, „Natura Universului“, el scrie:

„Pentru a evita problema creației, ar fi necesar să admitem că tot materialul universului este infinit de vechi. Dar nu poate fi așa dintr-un motiv practic. Dacă ar fi așa, nu ar putea rămîne hidrogen în univers. După cum cred că am demonstrat, cînd am vorbit despre interiorul stelelor, hidrogenul este transformat într-una în helium în tot universul, și această transformare este un proces în sens unic, cu alte cuvinte, hidrogenul nu poate fi produs în cantitate apreciabilă prin separarea altor elemente. Atunci cum se explică faptul că universul este alcătuit aproape în întregime din hidrogen? Dacă materia este infinit de veche, acest lucru ar fi absolut imposibil. Prin urmare, vedem că din moment ce universul este ceea ce este, premiza că universul a fost creat nu poate fi evitată.

Mai știm că în conformitate cu legea a doua a termodinamicii în toate procesele fizice ale universului ce pot fi observate, energia devine mai puțin disponibilă. Universul se uzează. Cum el este departe de a fi uzat, trebuie să fi avut un început.“

Biblia vorbește științific cînd afirmă: „Lucrurile care se văd sînt trecătoare“.

Ce dovezi au atei pentru a proba contrariul? Ce îi face să creadă că materia a existat din totdeauna? Ce dovadă au că materia a fost totdeauna în mișcare? Totuși trebuie să crezi așa, dar a crede acest lucru este foarte greu. Este greu să crezi că nu există Dumnezeu, nici un Tată iubitor, nici scop în întocmirea lucrurilor, nici nădejde pentru viața noastră care în curînd se va sfîrși.

Să fie oare totul o adunare întîmplătoare de particule elementare? Scriitorul comunist Anatole France a scris: „Providența este probabil pseudonimul lui Dumnezeu, cînd n-a vrut să semneze.“

De aceea oamenii nu sînt atei în vremuri de mare criză sau în primejdie, în momente de extaz, cînd iubesc sau contemplă frumusețea. Rari sînt atei care rămîn necredincioși pe patul de moarte. Este adevărat că unii continuă să-și joace rolul pînă la capăt; ei n-ar mărturisi nici în ultimele lor clipe, îndoielile care-i asaltează. Dar atunci cînd o personalitate religioasă destoinică se află lîngă patul de moarte al unui astfel de om, reușește să-l aducă la credință.

De asemenea, și o criză sufletească puternică în viață poate zdruncina convingerile unui ateu.

Cînd revoluția rusă a fost în cel mai mare pericol, cînd Petersburgul era înconjurat de trupele generalului anti-comunist Kornilov, Lenin a ținut o cuvîntare în care a exclamat, de cîteva ori: „Dai Boje“ — „Să dea Dumnezeu să fim izbăviți“. S-ar putea obiecta că aceasta este o expresie comună în limba rusă. Însă Lenin n-a folosit-o niciodată, în afară de acel moment de gravă criză.

Trei oameni au condus războiul împotriva naziștilor: Churchill, Roosevelt și Stalin. Primii doi erau creștini. Churchill a scris volume cu memoriile lui despre acest război. Numele lui Dumnezeu nu apare niciodată pe buzele celor doi credincioși. Numai Stalin este acela care zice: „Deie Domnul să reușim în operația „Torța“ (invazia din Africa de Nord). „Trecutul aparține lui Dumnezeu“, și așa mai departe.

Mao a fost un ateu înverșunat. Dar în 1936, cînd, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist fiind, s-a îmbolnăvit foarte rău, el a fost botezat la cererea lui de o călugăriță. Cînd soția lui a fost împușcată de trupele lui Ciang Kai-Shek, Mao a compus un poem religios, „Nemuritorii“. Într-un interviu acordat ziaristului american Snow în 1971,

el a declarat: „În curînd va trebui să apar în fața lui Dumnezeu“.

Astfel de incidente sînt foarte instructive. Dacă un inginer a construit un pod, faptul că trece o pisică peste pod nu constituie o dovadă că podul este bun. Un tren trebuie să treacă peste el. Nu putem considera doctrina ateistă folositoare, dacă ea este doar o învățătură de vreme bună.

Zinoviev, președintele Internaționalei Comuniste, a fost omorît din ordinul lui Stalin. Ultimele lui cuvinte au fost: „Asculută Israele, Domnul Dumnezeu nostru este singurul Domn“. Iagoda, Ministrul de interne sovietic, ucis tot de Stalin, a spus drept ultim cuvînt: „Trebuie să existe un Dumnezeu, pentru că păcatele mele m-au ajuns.“ Cînd Iaroslavski, președintele Ligii necredincioșilor din Uniunea Sovietică, se afla pe patul de moarte, i-a spus lui Stalin: „Arde toate cărțile mele! Iată, El este aici! El mă așteaptă. Arde toate cărțile mele!“

Stînd în închisorile comuniste, cu comuniști închiși de proprii lor tovarăși în cursul epurărilor din partid, am fost eu însumi martor la astfel de scene.

Aș vrea să recomand prietenilor mei ateii să cum-pănească aceste lucruri.

Și acum, cînd intru într-o analiză mai amănunțită a manualului lor, dați-mi voie să exprim mai întîi recunoștința noastră comuniștilor din Uniunea Sovietică pentru faptul de a fi așternut gîndurile lor atît de clar în scris. De la ei am aflat că orice membru al Partidului Comunist este menit să devină un dușman al credinței creștine. Sub regimul capitalist, oriunde în lume, comuniștii pot să se erijeze în prieteni ai creștinismului și pot cere să discute cu frații noștri creștini. Totuși, este clar pentru noi că

aceasta este numai o tactică. Atitudinea reală a comunismului față de creștinătate este dezvăluită în „Manualul Ateului“. Este o atitudine de vrăjmășie.

DEFINIȚIA RELIGIEI

„Manualul Ateului“ începe cu o analiză a diferitelor definiții date de filozofi cuvîntului „religie“.

Însă nici Platon, care a afirmat că religia este comportarea justă față de zei, nici Plutarh, pentru care religia este calea de mijloc între ateism și superstiție, nu sînt menționați.

Cartea începe cu gânditori ulteriori și, îmi pare rău că trebuie s-o spun, cu falsuri. Nici unul din citate nu este corect.

Carlyle a scris: „O minciună ar trebui călcată în picioare și nimicită oriunde s-ar găsi. Eu sînt pentru dezinfectarea atmosferei, cînd bănuiesc că falsitatea suflă în jurul meu, ca molima ciumei“.

Platon era de părere că autorii de cărți ar trebui să se considere ca preoți. Răul de a utiliza neadevăruri constă nu numai în a prezenta minciuna drept adevăr, ci și în faptul că oamenii, în cele din urmă, pierd încrederea în alte cărți.

Se povestește despre un beduin, care călătorea odată prin pustiu, călărind pe o cămilă. Un om l-a oprit, spunîndu-i: „Te rog, fă-mi un loc pe spatele cămilei, deoarece am de făcut un drum lung“. Proprietarul cămilei a onorat cererea, și străinul s-a suit în spatele lui. Deodată, cu o mișcare dibace străinul azvîrli pe proprietar de pe cămilă și fugi. Proprietarul a strigat după el: „Nu-mi pare rău că mi-ai furat animalul. Mai am multe cămile. Sînt trist că în felul acesta ai făcut să fie mai greu pentru oricine, în viitor, să ajute un om pe care-l întîlnește pe drum.“

„Manualul Ateului“ nici nu se sinchisește de adevăr.

În Uniunea Sovietică, toate cărțile filozofilor care nu fac parte din școala materialismului dialectic sînt puse la index. Cititorul comun nu le poate găsi. În felul acesta, un autor poate cita greșit dintr-o anumită carte și cititorul indus în eroare nu are nici o sursă pentru a verifica adevărul.

Adversarii mei citează pe Immanuel Kant care ar fi scris, chipurile, că religia este înțelegerea datoriei morale de către om. Redăm mai jos cuvintele acestui filozof, textual:

„Religia este regula de morală în legătură cu Dumnezeu ca Legiuitor. Ea este recunoașterea datoriilor noastre privite ca porunci divine.“

Adversarii mei spun că Ludwig Feuerbach a definit religia ca fiind legătura dintre oameni. Și acest citat este fals. În cartea sa „Esența Creștinismului“, el spune: „Religia este visul minții omenești“.

Pînă și definițiile date de autori atei sînt falsificate. Salomon Reinach este citat ca și cum ar fi definit religia ca un sistem de contraziceri. Găsim textul corect în cartea lui intitulată „Orfeu“. „Religia este totalitatea credințelor superstițioase care împiedică activitatea normală a facultăților omului“.

Faptul că au găsit cu cale să falsifice cuvintele lui William James este lesne de înțeles. Ei nu au putut cita părerea lui: „Credința religioasă a unui om (indiferent ce alte articole speciale de doctrină mai poate implica) înseamnă pentru mine, în mod estențial, credința lui în existența unei ordine nevăzute, privind modul în care enigmele ordinii naturale își pot găsi explicația . . . Este esențial ca Dumnezeu să fie conceput ca puterea cea mai profundă din uni-

vers și, în al doilea rînd, ca să fie conceput sub forma unei personalități înțelepte.“

„Manualul Ateului“ este nedrept și față de James Frazer. Așa cum este citat în acest manual, și el apare ca fiind nereligios, deși adevăratele cuvinte din lucrarea sa „Credința în Nemurire“ sună astfel: „Întrebarea dacă personalitatea noastră conștientă supraviețuiește sau nu după moarte, a găsit un răspuns afirmativ la aproape toate rasele de oameni. La acest punct, aproape că nu există sceptici sau agnostici.“

Definițiile unor autori ca Schleiermacher nu sînt nici măcar menționate: „Religia este simțămîntul dependenței absolute de Urzitorul nevăzut al destinului nostru, însoțit de dorința conștientă de a fi în relații armonioase cu El“ sau Emerson: „Religia este părăsirea cu Sufletul-Suprem, divinitatea din noi care ajunge la Dumnezeu de Sus“ sau Jacob Burckhardt: „Religiile sînt expresia dorului metafizic, veșnic și indestructibil al naturii omenești. Măreția lor constă în faptul că ele reprezintă ceea ce depășește simțurile noastre fizice, tot ceea ce omul nu-și poate procura singur. În același timp, ele sînt reflecții la un nivel înalt și diferit ale tuturor popoarelor și epocilor culturale“.

Autorii „Manualului Ateului“ nici nu încearcă măcar să capete lumină în privința cuvîntului „religie“, folosind diferitele etimologii care au fost propuse. Cicero socotea că acest cuvînt derivă de la cuvîntul latin „relegare“ — „a considera“. Augustin îi dă sensul de a regăsi ceva pierdut. Lactantius vede în cuvîntul „religie“ o derivare a cuvîntului latin „religare“ — „a lega“ (de o putere mai mare).

Dar lucrul cel mai curios este că autorii „Manualului Ateului“, deși pretind că sînt marxiști, omit

spusele lui Karl Marx din lista diverselor definiții ale religiei, puși în încurcătură, fără îndoială, de frumusețea definiției date de el și de complimentele pe care le face religiei.

Creștinii, care se cred unii mai presus decît ceilalți, fie că sînt ortodocși, catolici sau protestanți, simt o repulsie cînd trebuie să amintească celor ce-i ascultă, cuvintele lui Isus: „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții; cum v-am iubit Eu, așa să vă iubiți și voi unii pe alții. Prin aceasta vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii pentru alții“. (Ioan 13:34-35). Tot astfel și marxistii, pur și simplu, nu pot cita pe Marx în materie de religie, pentru că el a scris în „Observațiile unui tînăr despre alegerea lucrului său în viață: „Dumnezeu a dat oamenilor o țintă universală — să înnobileze omenirea și pe ei înșiși“. Și, mult mai tîrziu, el a scris în „Contribuții la Critica Filozofiei Dreptului a lui Hegel“: „Religia este suspinul făpturii asuprite, inima unei lumi fără inimă, exact după cum este spiritul unei societăți fără spirit“.

Importanța acestor cuvinte crește cînd îți dai seama cît a învățat Marx de la Hegel. Heinrich Heine povestește despre acesta din urmă: „Într-o seară înslelată, stăteam amîndoi unul lîngă altul la o fereastră și eu vorbeam despre stele cu entuziasm sentimental, numindu-le locuința Celui binecuvîntat. Maestrul (Hegel) mormăia totuși ceva în sinea lui: „Stelele, hm, hm, stelele sînt doar o lepră luminoasă pe cer“.

A avea ca învățător pe cineva care spune numai atîta despre stele și apoi să dai religiei definiții atît de frumoase, este de-a dreptul o realizare!

Este adevărat că Marx adaugă: „Religia este opiu pentru popor“, dar puse în contextul de mai

sus, aceste cuvinte își pierd înțelesul anti-religios. Opiul alină durerea. Nu este nimic intrinsec rău în el. Numai descoperirea anesteziantelor a făcut posibil extraordinarul progres al chirurgiei.

În general, Marx avea o mare slăbiciune pentru religie. Ea este subiectul său favorit. În cartea sa monumentală „Capitalul“, el spune simplu: „Pentru o astfel de societate (o societate bazată pe producerea articolelor de consum; orice societate le produce), creștinismul, cu cultul său pentru omul abstract, mai ales în aspectele sale burgheze, protestantism, deism, etc., este cea mai potrivită formă de religie.“

În felul acesta, fiecare creștin protestant își poate dovedi justetea crezului său, cu afirmațiile lui Marx. El poate replica potrivnicilor săi „marxiști“ că ei folosesc greșit numele învățătorului lor. Un adevărat discipol al lui Marx trebuie să fie protestant, dacă vrea să aibe o religie adecvată. Și când te gândești câți protestanți au fost întemnițați și omorâți de conducători marxiști!

Deși ateu, Marx avea o înclinare spre religie. Era o personalitate împărțită. Doar mai târziu, adepții lui Marx au făcut din cuvintele lui „religia este opiu pentru popor“ o acuzație groaznică împotriva noastră.

Oamenii au folosit multe lucruri, în afară de religie, drept narcotice. Unul, pentru a scăpa de marea supărare din familia sa, își alege chimia ca narcotic. El își petrece tot timpul în laborator și descoperă un medicament folositor. Oare valoarea leacului este diminuată de faptul că cercetările au fost, de fapt, un narcotic pentru o inimă întristată? Dacă unul care a suferit mari nenorociri în viață, își găsește refugiul în liniștea unui observator astronomic — munca sa constituie pentru el un narcotic —

dar stelele pe care le cercetează sînt reale. Tot așa, religia poate fi un opiu pentru mulți, însă Dumnezeu la Care ei apelează poate fi adevărat.

Ateismul și activitățile revoluționare sînt deseori un opiu pentru copiii din căminele distruse. Ateismul poate fi un narcotic pentru liniștirea conștiinței cuiva, care altfel ar produce mari dureri din cauza unor păcate grele comise. Ateismul înăbușe muștrările de cuget, în același fel în care un narcotic alină o durere fizică.

Afirmația lui Marx „religia este opiu pentru popor“ este ceva cu totul diferit de spusele lui Lenin „Religia este un fel de rachiu spiritual“, sau de concluziile absurde ale lui Bakunin: „Dacă Dumnezeu există, atunci omul este un sclav; însă omul poate fi și trebuie să fie liber; de aceea Dumnezeu nu există“. E ca și cum ai spune: „Ateii pretind că Dumnezeu nu există. Dar credința în El mă liniștește. Deci ateii nu există“.

Ar fi fost frumos dacă autorii „Manualului Ateului“, scriind atît de mult despre Biblie și contra ei, ar fi menționat definiția dată religiei de un apostol al lui Hristos: „Religia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, este să cercetăm pe orfani și pe văduve în necazurile lor și să ne păzim neîntinați de lume“. (Iacov 1:27). Oare potrivnicii noștri sînt cu adevărat contra religiei astfel definite? Susțin cu tărie că nici un om cu bun simț nu poate decît să fie fermecat de această definiție. Probabil că prietenii noștri ateii nici măcar nu luptă împotriva religiei propriu-zise, ci contra unei mistificări care se dă drept religie. Oare poate fi cineva contra unei religii care se îngrijește de cei nevoiași și care rămîne neîntinată în cuida murdăriei acestei lumi?

ORIGINEA RELIGIEI

„Religia nu este inerentă omului. Ea nu este o calitate inalienabilă a naturii omenești“. Stimații noștri oponenti afirmă că știința a dovedit lucrul acesta. „Descoperirile arheologice au arătat că timp de sute de mii de ani, omul nu a avut nici o religie“.

Eu nu sînt membru al unei Academii de Știință. În ignoranța mea am crezut că arheologia poate descoperi numai lucruri care au existat în trecut, nu și lucruri care nu au existat.

Se vede însă că nu este de glumă cu academicienii. Ei au un argument puternic. S-au descoperit peșteri în care au trăit Pitecantrôpus și Sinantropus, predecesorii omului modern. S-au găsit o mulțime de unelte de piatră și oase de la animalele pe care le mîncaseră. „Însă excavațiile din acel timp n-au arătat niciodată nici un fel de indiciu despre vreun cult religios din acele vremi, fie cît de elementar“.

Aceasta îmi amintește de o istoriorară. Un italian discuta cu un evreu: „Voi evreii sînteți mîndri. Se face o propagandă uriașă pretinzînd că voi sînteți cei mai inteligenți oameni din lume. Nimic mai fals! În Italia s-au făcut săpături și, în unele straturi de pămînt vechi de cel puțin 2 000 de ani, s-a găsit sîrmă, ceea ce dovedește că strămoșii noștri romani din acea vreme cunoșteau telegraful“. Evreul răspunse: „În Israel s-au făcut săpături desgropîndu-se straturi vechi de 4000 de ani și nu s-a găsit nimic, ceea ce denotă că noi am avut telegrafia fără fir, mai înainte ca voi să fi avut telegraful“.

Ce am zice dacă absența oricăror relicve religioase din adăposturile celor dintîi oameni ar fi un indiciu că ei au avut o formă de religie spirituală, fără semne exterioare de cult; o religie constînd din meditație,

contemplare și închinare în duh și adevăr? Hai să fim cinstiți, tovarăși academicieni!

Dar, în continuarea argumentului meu, adversarii mei trebuie să explice cum s-a întâmplat că, la un moment dat, omul a devenit religios. Ei spun că religia a apărut în timpul omului din Neanderthal, din două motive. Mai întâi, frica de moarte a omului primitiv, însoțită de teama că membrii decedați ai tribului vor ieși din mormintele lor și vor face rău celor vii. Al doilea motiv, neputința omului primitiv față de elementele naturii.

Dar Pitecantropul era și mai primitiv decât Cre-Magnon și decât Neanderthal. El era mai neputincios decât cei doi din urmă. Așa că, în mod logic, ar fi trebuit să fie mai religios.

Fac apel la bunul simț al fiecăruia dintre noi.

Adversarii mei sînt academicieni, unii dintre ei istorici. Ce știu ei despre originea poporului rus și al statului rus? Ei se orientează după cele mai vechi documente scrise ale istoriei noastre.

Atunci, acest procedeu trebuie să fie valabil și în sfera originii omenirii. Cele mai vechi documente ale omenirii sînt Maneva-Dharma-Sostra, epopeea Ghilgameș, Vedele, Cartea Egipteană a Morților, cărțile lui Moise și așa mai departe. Aceste cărți afirmă, în unanimitate, că noi am fost creați de o ființă cerească, care a descoperit proocorcilor din vechime adevărurile esențiale pe care diversele religii le au în comun. Aceasta ar fi originea religiei.

Dacă eu greșesc cînd accept cele mai vechi documente scrise ale omenirii, atunci Academia din Moscova greșește în ceea ce privește istoria Rusiei.

În nici un continent nu există vreo tăbilță cu scriere cuneiformă, nici o inscripție gravată pe plăci și nici o reminiscență că omul își trage originea din

măimută. De obicei, oamenii știu câte ceva despre strămoșii lor. Dacă oamenii din antichitate au avut suficientă fantezie ca să inventeze o religie complicată, cum se face că nu și-au amintit să fi văzut pe strămoșii lor legănându-se pe cozile lor printre pomi?

Repet, hai să fim serioși, tovarăși academicieni! Religia vine de la Dumnezeu. Ea este legătura cu Dumnezeu.

Omul cel mai primitiv știe „eu exist” și „obiectele din jurul meu există”. Dar dacă eu și semenii mei și lucrurile din jurul nostru existăm, atunci trebuie neapărat să mai existe ceva: *existența însăși*. Dacă eu sînt și lumea este, există de asemenea simplul fapt de „a fi”. Eu îmbătrînesc, semenii mei mor, avertizîndu-mă prin aceasta că va veni și rîndul meu, în timp ce copiii mei cresc. Toate obiectele înconjurătoare se strică sau se ofilesc. Dar simplul fapt de a exista nu încetează niciodată. Există un „a fi” pur independent de venirea și plecarea noastră. Eu n-am existat din totdeauna. Lucrurile din jurul meu n-au existat totdeauna. Ele sînt nesigure. Dar un „a fi” a existat întotdeauna. Oamenii primitivi nu au putut exprima aceste gînduri în atît de multe cuvinte. Dar și ei au știut ceva despre Ființa supremă, nemuritoare, Acela al Cărui nume a fost mai tîrziu descoperit ca Dumnezeuul Care Se numește „Eu sînt”. Credința în El și dorința de a-I aduce jertfe au inspirat toate religiile la începutul lor. Aceasta este baza oricărei religii chiar și în prezent.

Dacă aceste afirmații nu sînt adevărate, de ce a fost scrisă cartea voastră?

Un fermier rus a fost întrebant odată dacă crede în Dumnezeu. El a răspuns afirmativ. A fost întrebant din nou: „Pentru ce ai crede în El? L-ai văzut?” —

„Nu“ a fost răspunsul său. „Dar tot așa n-am văzut nici un japonez în viața mea. Cu toate acestea cred că japonezii există. Armata noastră a luptat contra lor în ultimul război. Aceasta este o dovadă suficientă pentru mine. Dacă n-ar exista Dumnezeu, ce rost ar avea să luptați împotriva Lui?“

De ce scrieți 700 de pagini contra unei persoane inexistente? „Manualul Ateului“ aparține de asemenea categoriei „a fi“ și deci presupune o Ființă Veșnică.

ORIGINEA CREȘTINISMULUI

„Manualul Ateului“ începe cu complimente pentru creștini. El scrie:

„Cel puțin în perioada inițială a existenței sale, creștinismul nu numai că a renunțat să mai aducă jertfe, ci a renunțat la orice fel de ritual. F. Engels afirmă că acesta a fost un pas revoluționar. Deosebindu-se de celelalte religii ale antichității, creștinismul a refuzat în mod categoric toate discriminările în materie de credință, predicile fiind adresate tuturor triburilor și popoarelor. În probleme de crez, creștinismul a refuzat categoric și barierele sociale. Cei ce au propovăduit învățătura lui Isus s-au adresat tuturor oamenilor, fără deosebire de origine etnică sau poziție socială.“

Nu este adevărat că primii creștini au renunțat la aducerea de jertfe. Este drept că au desființat jertfele de animale. Dar ei s-au jertfit cu bucurie pe ei înșiși.

În orice caz, odată măcar, adversarii noștri rostesc cuvinte bune despre noi. Nu există discriminare națională și nici rasială în creștinism, și aceasta de aproape 2000 de ani! În Polonia și în Uniunea Sovietică există discriminare contra evreilor. În

Uniunea Sovietică toți tătarii, cecenii, ingușii, cal-mucii, balkarii, germanii de pe Volga au fost deportați numai pentru vina de a aparține unei anumite naționalități. În China comunistă, tibetanii sînt asupriți. În toate țările comuniste, prima întrebare care ți se pune este: „Care este originea ta socială?” Vai de tine dacă tatăl tău a avut, din în-tîmplare, o fabrică. În creștinism nu au existat bariere sociale, potrivit învățăturii lui Hristos.

Dar, în continuare, „Manualul Ateului“ nu ne mai gratifică cu complimente.

Cartea afirmă: „Autorii greci, romani și evrei din primul secol nu dau absolut nici o informație despre creștinism“. Remarcați frumosul cuvînt „absolut“. Tăgăduirea aceasta este absolut falsă.

AUTORII ROMANI DESPRE CREȘTINISM

Istoricul roman Tacit a trăit în jurul anilor 70—120 era creștină.

Referindu-se la incendierea Romei, care a avut loc în 64 e. n., el scrie (Analele XV, 24):

„Toate eforturile oamenilor, toată generozitatea împăratului și toate jertfele oferite zeilor nu au fost de ajuns să potolească scandalul sau să înlătore părărea că focul a fost pus din ordin. Și atunci, pentru a se descotorosi de orice bănuială, Nero a acuzat ca făptuitori o clasă de oameni urîți de ceilalți pentru urîciunile lor, care sînt numiți în mod obișnuit creștini, pedepsindu-i cu cea mai rafinată cruzime. Hristos, de la Care se trage numele lor, a fost executat în urma hotărîrii dată de guvernatorul Pilat din Pont, în timpul domniei lui Tiberius. Această superstiție primejdioasă, înăbușită pentru moment, a reizbucnit, nu numai în Iudea, izvorul tuturor relelor, ci și la Roma, acel cazan unde se revarsă tot

ceea ce este josnic și degradant din orice colț al globului și care acolo găsește un adept. În consecință, au fost arestați mai întâi aceia care au mărturisit (că sînt creștini); apoi, o mulțime imensă a fost condamnată, nu atît sub învinuirea de a fi dat foc, cît mai mult din cauza urii lor împotriva rasei ome-nești. Nu numai că au fost uciși, ci ei au servit și ca obiecte de distracție: au fost îmbrăcați în piei de animale și sfîșiați mortal de cîini; alții au fost răstigniți, alții arși pe rug spre a lumina în noapte, cînd lumina zilei se întuneca. Nero a pus terenurile sale la dispoziția poporului și se dădeau reprezentații de circ, unde el se amesteca cu mulțimea, îmbrăcat în vizitiu, conducîndu-și singur carul de curse, încolo și înoace. Toate acestea au dat naștere unui sentiment de milă chiar și față de oamenii a căror vină ar merita pedeapsa cea mai exemplară, deoarece toți își dădeau seama că ei fuseseră dați morții nu pentru binele public, ci pentru a satisface cruzimea unui individ.“

Așa dar, „absolutul“ din „Manualul Ateului“ nu este absolut. Avem un istoric roman din primul secol care mărturisește despre existența lui Hristos.

Putem indica adversarilor noștri un al doilea istoric: Suetonius (aproximativ 75—160 e. n.) El scrie: în „Vita Claudii“ (XXV:4):

„... Deoarece evreii produceau neîncetat tulburări, fiind provocați de Hristos, el (Claudius) i-a alungat din Roma . . .“

Astfel, existența lui Hristos este din nou afirmată cu certitudine. Ba mai mult, acest Hristos avea o mulțime de ucenici în Roma, sub împăratul Claudiu. În anul 64 e. n., ei erau prizonieri cu înverșunare, după cum descrie același autor în „Vita Neronis“ (XV):

„În timpul domniei lui (a lui Nero), multe abuzuri au fost pedepsite și reprimite cu severitate și întrucât s-au instituit multe legi noi . . . s-a hotărât pedepsirea creștinilor, o sectă de oameni care a aderat la o superstiție nouă și dăunătoare“.

Urmează un al treilea istoric roman, Pliniu cel Tânăr, 62 — aproximativ 113 e. n. El scrie împăratului Traian:

„Acesta este principiul meu, Majestate, să mă adresez Măriei Tale în lucruri despre care nu sînt sigur. Căci cine poate să îndrepte mai bine șovăiala mea sau să mă instruiască în ignoranța mea? Nu am fost de față la nici un proces al creștinilor; de aceea nu cunosc care sînt pedepsele obișnuite sau cercetările și ce limite sînt respectate. Am ezitat mult la întrebarea dacă ar trebui să beneficieze de același tratament cel slab ca și cel robust; dacă ar trebui să existe vreo deosebire de vîrstă; dacă cei ce se pocăiesc trebuie să fie iertați sau nu, sau dacă un om care a fost odată creștin nu cîștigă nimic cînd încetează de a mai fi creștin; dacă numele lui, chiar dacă nu este vinovat de crimă, trebuie să fie dat publicității sau numai crimele ce i se impută.

Între timp, aceasta este metoda pe care am adoptat-o, în cazul celor aduși înaintea mea ca creștini. Eu îi întreb dacă sînt creștini. Dacă recunosc, repet întrebarea a doua și a treia oară, amenințîndu-i că vor fi pedepsiți cu moartea; dacă persistă, îi condamn la moarte.“

Putem oferi adversarilor noștri și un al patrulea document. Noi posedăm prima scrisoare a Sfîntului Clement, episcopul Romei, datînd imediat după persecuția lui Nero sau a lui Domițian. În orice caz, ea este din primul secol al erei creștine. Și această scrisoare conține o mulțime de date informative cu

privire la creștinism. Din această scrisoare cunoaștem starea bisericii din Corint din acea vreme. Ea ne relatează că apostolul Petru a murit ca martir, că Pavel a fost în închisoare de șapte ori. De acolo avem și numele altor martiri, Danaids și Dircae.

Scriind în primul secol, Sfântul Clement cunoaște pe Hristos ca o realitate istorică. El scrie: „Hristos este unul din cei smeriți și nu dintre cei ce se înalță mai presus de turma Lui. Domnul nostru Isus Hristos, toiagul măreției lui Dumnezeu, nu a venit cu fastul mândriei sau al aroganței, deși El ar fi putut face lucrul acesta, ci a venit într-o stare umilă, așa cum declarase Duhul Sfânt cu privire la El“.

Un text al lui Sulpicius Severus, scriitor creștin din veacul al partulea, a fost de asemenea cercetat în mod critic și se consideră că a fost bazat pe un extras dintr-o scriere pierdută a lui Tacit. Textul ne povestește despre un consiliu de război ținut de Titus după cucerirea Ierusalimului în anul 70 e. n. Se raportează că Titus și-ar fi exprimat părerea că templul din Ierusalim ar trebui să fie distrus pentru ca atât religia evreilor cât și cea a creștinilor să poată fi cu desăvârșire dezrădăcinate. Creștinii se iviseră dintre evrei și când se smulge rădăcina, tulpina poate fi distrusă cu ușurință. (Creștinătatea antică și Păgânismul, de Donald Spence, Dutton & Co., New York.)

În 125 e. n., filozoful creștin Aristide a prezentat împăratului Adrian un cod întreg cu principiile morale ale bisericii, care trebuie să fi fost vechi, din moment ce are un sistem de gândire atât de amănunțit. Citez din el:

„Creștinii înduplecă cu vorba pe acei ce-i asupresc și devin prietenii lor. Ei fac bine dușmanilor lor. Soțiile lor, o, Rege, sînt caste ca fecioarele, iar fiicele

lor sînt modeste. Bărbații lor se abțin de la relații sexuale neîngăduite de lege sau de la necurătenii, în speranța că vor primi răsplata viitoare în lumea cealaltă.

Cît despre robii și roabele lor și copiii acestora, dacă au, ei îi conving să devină creștini; și cînd au devenit creștini, îi numesc frați, fără deosebire.

Ei refuză să se închine la zei străini; își trăiesc viața în toată smerenia și bucuria. Nu vei găsi falsitate între ei. Se iubesc unii pe alții; nu sînt nepăsători la nevoile văduvelor și izbăvesc pe orfani de persoanele care-i asupresc. Cel ce are, dă celui lipsit, fără șovăire și fără să se laude. Cînd creștinii găsesc un străin, ei îl aduc în casele lor și se bucură de prezența lui. Cînd se naște un prunc unuia dintre ei, ei laudă pe Dumnezeu. Dacă pruncul moare de mic, ei mulțumesc lui Dumnezeu cu atît mai mult, întrucît a trecut prin lume fără să facă păcate. Dacă însă unul dintre ei moare în nelegiuirea lui sau în păcatele sale, ei se întristează amarnic și simt o mare durere ca pentru unul care urmează să-și primească pedeapsa.

Așa este, o, Rege, porunca dată creștinilor, și așa este comportarea lor. Ca oameni care cunosc pe Dumnezeu, ei Îi adresează cereri potrivite cu nevoile lor și pe care El le poate îndeplini; și, pentru că ei recunosc bunătatea lui Dumnezeu față de ei, iată, de dragul lor abundă frumusețea care este în lumea aceasta. Ei nu trîmbițează în urechea mulțimii binele pe care-l fac, ca să-i remarce oamenii; ci ascund dărnicia lor așa cum un om ascunde o comoară. Ei se străduiesc să fie neprihăniți ca oameni ce nădăjduiesc să vadă fața lui Mesia și să primească de la El ceea ce le-a făgăduit.

Într-adevăr, acești oameni sînt făpturi noi și este ceva dumnezeiesc în mijlocul lor. Ia scrierile lor,

citește-le; te vei convinge că n-am scornit aceste lucruri din imaginația mea. Lucrurile pe care le-am citit în cărțile lor, le cred cu tărie, nu numai cele de acum, ci și cele viitoare. Nu există nici o îndoială în mintea mea că pământul stă astăzi în picioare datorită rugăciunilor de mijlocire înălțate de creștini. Învățătura lor este poarta luminii.

Deci, cei ce nu cunosc pe Dumnezeu să se apropie de El și să primească cuvintele nestricăcioase care există din toate vremurile și din veșnicie, pentru ca să scape de judecata îngrozitoare ce va veni prin Isus Hristos peste toată omenirea.“

Ce a rămas din afirmația că primul secol nu ne dă *absolut* nici o informație despre creștinism?

Dar nici nu era nevoie să dovedesc falsitatea afirmației că nu există absolut nici un document referitor la creștinism în secolul întâi. Academicienii, autorii „Manualului Ateului“, se contrazic singuri în paginile ce urmează. Ei afirmă că Apocalipsa datează din anul 68 e. n. Deci este vorba de primul secol al erei creștine. Este scrisă de un evreu. Și începe spunând despre o creștinătate deja existentă și organizată, chiar în locuri departe de Palestina.

MARTURIA DATĂ DE EVANGHELII

Biblia ateilor consideră drept axiomă că Evangheliile nu au fost scrise în primul secol. Ele ar fi fost scrise mai târziu, de către născocitori isteți. Evanghelia lui Ioan ar fi fost scrisă, probabil, numai la sfârșitul celui de-al doilea secol.

Dar Ignațiu a citat din ea, deși el a murit ca martir înainte de anul 116. Filozoful Justin a citat-o. El a murit în jurul anului 140. Chiar Loisy, criticul francez al Bibliei, admite că această Evanghelie fusese primită în Roma cam prin anul 130.

O simplă analiză a ceea ce cuprind Evangheliile arată că ele nu pot fi născociri ulterioare. (Afirmând lucrul acesta, adversarii mei se postează în opoziție chiar și cu Engels, care ia în derîdere ideea că creștinismul ar fi opera unor impostori. Vezi F. Engels, „Bruno Bauer și Creștinismul Antic“).

La sfârșitul celui de-al doilea secol, când, chipurile, ar fi fost născocite Evangheliile, numele apostolilor erau foarte respectate în cercurile creștine. Atunci de ce născocitorul, care a dorit ca scrierea sa să fie considerată ca Evanghelie inspirată de Dumnezeu, ar fi relatat că Isus a numit pe Petru „Satan“ și că El a muștrătat de asemenea pe ceilalți apostoli? Astfel de cuvinte nu ar fi apărut niciodată în Evanghelii dacă nu ar fi fost spuse. Apostolii erau extrem de onorați în biserică. Creștinii nu ar fi putut inventa astfel de cuvinte infamante despre ei.

La sfârșitul secolului al doilea, Hristos era adorat ca Dumnezeu în toată biserica. Nici un născocitor, destul de netot ca să-I atribuie lui Isus o prietenie strânsă cu femei sau o slăbiciune care L-a făcut să strige pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?“ nu ar fi avut vreo șansă ca scrierile lui să fie acceptate ca o carte sfântă. Același lucru se aplică la descrierea fricii care L-a cuprins pe Isus în grădina Ghetsemani. Astfel de incidente dădeau prilejuri ca numele Mîntuitorului să fie atacat.

Celsus, într-o carte datată 178 e. n., își bate joc de Isus din cauza tulburării Lui pe cruce, amintindu-ne că ucenicii Lui au îndurat suferința într-o liniște curajoasă. Desigur că el cunoștea din Evanghelii aceste fapte despre Isus. Evangheliștii nu au scris toate acestea ca să-și atingă propriile lor scopuri, ci pur și simplu din cauză că fuseseră martori la cele

întâmplate; și lor nu le păsa dacă suspinurile, lacrimile, suferința și durerea L-ar înjosi pe Domnul Isus Hristos în ochii multora. Asemenea relatări sînt dovada originalității și vechimii Evangheliilor.

Născociri ulterioare ar fi fost pline de măguliri la adresa lui Isus. Ele nu ne-ar fi relatat că El a fost considerat de unii dintre contemporanii Săi, de propriul Său popor, de oamenii care-L cunoșteau cel mai bine, ca un drac, că Însuși Isus a replicat unui tînăr: „De ce Mă numești bun“?

Evangheliile și Epistolele păstrează cîteva cuvinte aramaice. Aramaica era limba vorbită de evrei în Palestina. Dacă Evangheliile ar fi fost scrise la sfîrșitul secolului al doilea, într-o lume care vorbea limba greacă, de ce ar fi folosit falsificatorii expresiile aramaice? Ele își aveau rostul numai în primele decenii ale istoriei creștine, cînd majoritatea creștinilor erau evrei.

Evangheliile conțin discuții aprinse între Isus și adversarii Săi despre felul just cum trebuie ținut Sabatul și despre valoarea ceremoniilor evreești. Pentru cititorii evrei din secolul întîi, aceste probleme erau foarte importante. Creștinii dintre neamuri din secolul al doilea nu ar fi înțeles și nici n-ar fi fost interesați în discuțiile acestea. Un născocitor ar fi trebuit să explice înțelesul filacteriilor, zeciuielilor, spălărilor rituale ale evreilor, cine erau fariseii și saducheii, etc. Însă autorii Evangheliilor erau siguri că aceste lucruri sînt cunoscute, pentru că ei au scris foarte devreme și au înregistrat episoadele vieții lui Isus întocmai cum s-au întîmplat.

Nicăieri în Noul Testament nu se pomenește de existența unei biserici într-un sat. Creștinismul trebuie să fi fost la început un fenomen urban. Atunci

de ce ar fi pus născocitorii în gura lui Isus aluzii la viața de la țară, la păsărele și flori, la viața de fermă?

Am cunoscut în acest veac maeștri în născociri. Ei au pictat o aureolă de sfânt în jurul unui om pe care ei înșiși l-au denunțat după aceea drept criminal. Născocitorii trebuie să fie oameni deștepți. Dacă evangheliștii ar fi fost născocitori, ei n-ar fi făcut asemenea greșeli groaznice și nici n-ar fi reușit ca scrierile lor să fie acceptate ca Scripturi sfinte.

Un amănunt din relatările Evangheliei care dovedește exactitatea ei istorică, precum și vechimea ei, se află în Ioan 19:34. Ni se povestește că atunci când unul din soldați a străpuns cu o suliță coasta Domnului nostru răstignit, „îndată a ieșit din ea sânge și apă“. Nu se menționează cauza. Dar evanghelistul Ioan a fost un martor ocular și el a scris ce a văzut. Nici el și nici altcineva din acea vreme nu ar fi putut explica ce se întâmplase. Numai după optsprezece veacuri, doctorul Simpson, descoperitorul cloroformului, a arătat că Isus a murit din cauza unei extravazări de sânge. Când cineva moare în felul acesta, atunci brațele sînt date în lături (desigur, brațele lui Isus erau deja întinse pe cruce); se aude un strigăt tare, așa cum a scos Isus; și „sângele pătrunde în pericard, împiedicînd inima să mai bată. Sângele rămîne acolo un timp scurt; el se separă în ser (apa) și cheagul (globulele roșii din sânge). Când soldatul a străpuns pericardul, au țîșnit sângele și apa“!

Este oare de conceput, ca un scriitor să fi povestit ceva neîntîmplat, dar pentru care să se poată da abia după aproape două mii de ani o explicație strict științifică, care să se potrivească cu atîta precizie?

Povestea că Evangheliile ar fi o născocire ulterioară, este ea însăși o născocire târzie.

Se poate concepe ca o personalitate inexistentă, un mit, să fi fost Creatorul Întregii civilizații creștine, ai cărei cetățeni depășesc în număr pe cetățenii oricărui alt imperiu pămîntesc?

Nici un imperiu n-a existat timp de două mii de ani, așa cum a dăinuit imperiul creștin, care a supraviețuit prin prigoniri, ură și lipsuri timp de douăzeci de veacuri.

Creștinismul este cel mai mare fapt din lume — și acest fapt a fost produs de o personalitate inexistentă? Curată nebunie! Cine poate crede așa ceva? John Stuart Mill a scris: „Este inutil să spunem că Hristos, așa cum este prezentat de Evangheliile, nu aparține istoriei. Care dintre ucenicii Săi sau care dintre prozeleții lor era capabil să inventeze spusele atribuite lui Isus sau să imagineze viața și caracterul Său arătate în Evangheliile? În nici un caz pescarii din Galileea și nici sfântul Pavel“.

Cine ar fi putut născoci personalitatea lui Isus — nu numai bunătatea Lui și smerenia Lui, ci și geniul Său în felul de a trata oamenii și problemele, spiritul Său pătrunzător și priceperea Lui?

Cine ar putea fi născocitorii lui Isus? Evreii nu L-ar fi putut inventa, deoarece în primul secol monoteismul lor era menținut cu atîta încăpăținare, încît niciodată nu ar fi născocit pe un om ca reprezentînd întruparea Dumnezeuului lor nevăzut.

Evreii disprețuiau alte națiuni. Ei nu ar fi băut un pahar de apă din mîna unui samaritean, așa încît cu singuranță că ei nu ar fi putut născoci pe Isus, Care Se împrietenea cu străinii. Ei se considerau o rasă aleasă; de ce ar fi inventat ei pe cineva care să

șteargă toate deosebirile de rase și care să iubească pe toți oamenii?

Nici primii creștini nu L-ar fi putut inventa.

Vedem de la început că, departe de a fi fost capabili de a inventa un Isus, ei n-au putut decît să strice frumosul Său nume.

Sfîntul Pavel scrie că în vremea lui, majoritatea celor care predicau făceau lucrul acesta din lăcomie, invidie, dorință de faimă și motive egoiste și că denaturaseră Cuvîntul lui Dumnezeu. Predicatori lacomi și egoiști nu pot născoci un Isus.

Și chiar dacă oamenii ar fi reușit să inventeze un Dumnezeu întrupat, ei nu ar fi putut să-L imagineze ca evreu, un om aparținînd unei rase disprețuite și ca pe un om fără învățătură, care s-a născut într-o iesle și a murit pe o cruce, fără să fi lăsat nici o propozițiune scrisă în urma Lui.

Astfel de lucruri nu ar fi putut fi născocite.

Referindu-se la cele trei întrebări puse de diavol cînd a ispitit pe Isus în pustie: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, poruncește ca pietrele acestea să se facă pîini“; „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos de pe streșina Templului; căci este scris: „El va porunci îngerilor Săi să vegheze asupra Ta, și ei Te vor lua pe mîini, ca nu cumva să Te lovești cu piciorul de vreo piatră.“; și „Toate aceste lucruri (adică toate împărățiile lumii și strălucirea lor) Ți le voi da Ție dacă Te vei arunca cu fața la pămînt și Te vei închina mie“, Dostoievski scrie în „Frații Karamazov“:

„Dacă a existat vreodată pe pămînt o minune reală, uluitoare, aceasta a avut loc în ziua celor trei ispitiri. Însăși elaborarea acestor întrebări era o minune. Dacă ar fi cu putință să se imagineze, pur și simplu

de dragul argumentului, că aceste trei întrebări ale spiritului rău ar fi pierit cu desăvârșire din cărți și că noi ar trebui să le reconstituim și să le scornim din nou și, în acest scop, am fi reunit pe toți înțelepții pământului — conducători, preoții cei mai de seamă, oameni învățați, filozofi, poeți — și le-am fi încredințat sarcina de a inventa trei întrebări care să se potrivească cu acest prilej, însă să exprime în trei cuvinte, trei fraze omenești, întreaga istorie viitoare, a lumii și a omenirii — crezi oare, că toată înțelepciunea pământului reunită la un loc ar fi putut născoci ceva egal în înțelepciune și adâncime cu aceste trei întrebări care au fost puse atunci de către spiritul înțelept și puternic în pustie? Numai din aceste trei întrebări, din minunea formulării lor, putem vedea că aici avem de-a face nu cu inteligența omenească efemeră, ci cu cea absolută și veșnică.“

Ingersoll, bine-cunoscutul scriitor ateist, a spus despre Isus:

„Ca și Renan, eu cred că Hristos a fost singurul om desăvârșit. „Fă altuia ce ai vrea să ți se facă ție“ este perfecțiunea religiei și moralei. Este „summum bonum“ (tot ceea ce poate fi mai bun). Acest precept depășește învățăturile lui Socrate, Platon, Mahomed, Moise sau Confucius. În-vățătura lui Isus a întrecut poruncile pe care Moise a pretins că le-a primit de la Dumnezeu, căci cu acest „fă altuia“ al lui Hristos, nu ar mai putea exista crimă, minciună, invidie sau război“.

Omul desăvârșit nu ar fi putut să fie o născocire a unor apostoli cu totul nedesăvârșiți.

ARGUMENTE CONTRA ORIGINII ANTICE A EVANGHELIILOR

Oricum, să nu fim nepoliticoși. Noi am adus atâtea argumente de-ale noastre, încât am uitat argumentele puternice ale academicienilor contra originii vechi a Evangheliilor. Ele sînt în număr de trei:

(1) Evangheliile relatează izgonirea vînzătorilor din Templu. „Dar nu a fost comerț în acel templu“. Cum știu lucrul acesta doctorii în ateism, nu se spune. Însă noi vom cita din Talmud, care cu siguranță constituie o referință acceptată în materie de probleme evreești și o autoritate mai înaltă în acest domeniu decît oponentii mei. În tratatul „Sabat“, pagina 15, se spune că, cu 40 de ani înainte de distrugerea templului, ceea ce înseamnă exact în timpul vieții lui Isus, existau prăvălii în interiorul său.

(2) „Biblia scrie despre o turmă de 2000 de porci în regiunea Gadarenilor din Palestina. Însă creșterea porcilor era interzisă evreilor în vremea Vechiului Testament. Așa dar nu puteau exista turme de porci în Palestina“.

Ce părere ai tu, cititorule drag, despre logica concluziei acestui argument? Fii respectuos! Vorbesc academicieni. Nu poate exista criminalitate în țara noastră pentru că legea o interzice. Nu poate fi nici o ceartă între comuniștii chinezi, ruși și iugoslavi, din cauză că internaționalismul proletar o interzice. Oare acest fel de gîndire ține?

Afară de aceasta, Academia de Științe din Moscova trebuie să aibă o secție geografică, care să știe că Gadara se află în Perea, la răsăritul Iordanului, o regiune care propriu-zis nu aparținea Palestinei și care nu era populată numai de evrei.

(3) Autorii Evangheliilor nu puteau fi evrei, deoa-

rece ei nu menționează animale care trăiau în Palestina în vremea aceea, cum ar fi pisici sălbatice, șacali și pantere.

Încă un argument foarte convingător!

Cu aceeași logică eu aș putea afirma că „Manualul Ateului“ nu a fost scris în Uniunea Sovietică, fiindcă nu se menționează păduchii, ploșnițele și șoarecii. Însă eu știu cât de mult au suferit creștinii din cauza acestora în închisori, în primii ani ai teroarei.

Am fost drept față de adversarii mei. Am luat în considerație și argumentele lor referitoare la Evenghelii, nu numai ale mele. Acum este rîndul cititorului să judece valoarea lor comparativă.

VESTIREA DIN NOUL TESTAMENT

Criticile aduse contra Noului Testament, în sensul că ar fi o născocire fantasmagorică, ulterioară, sînt neîntemeiate.

Dar, dacă așa stau lucrurile, pentru ce au fost aduse?

Să presupunem că Noul Testament ar fi o carte rea; atunci de ce s-au scris 700 de pagini ca să-l denigreze? În fiecare an apar în Uniunea Sovietică, romane bune și rele — uneori foarte rele. Nimeni nu pornește o cruciadă de proporții mondiale, care să dureze decade, contra unui roman rău. Cititorii înșiși îl ignorează. Linia Partidului comunist este în continuă schimbare. Cărți care erau considerate opere mari sînt deodată interzise. Cine ar fi îndrăznit, acum douăzeci de ani, să aibă o bibliotecă fără cartea marelui geniu Stalin? Dar într-o bună zi a venit un ordin. Cărțile au dispărut, pur și simplu. Ele sînt înmormîntate în liniște, ca și cum nici nu ar fi fost scrise. După aceea, Hrusciiov a început să-și

publice colecția lui mai modestă de articole și discursuri, bine revizuită, în care să nu se amintească cititorului că el a fost unul dintre lingușitorii lui Stalin. Și aceste cărți au dispărut. Nu au fost discreditări. Nimeni nu discreditează zecile de volume ale lui Trotsky.

Cum se explică faptul că se duce o astfel de luptă ca să se critice, să se rupă în bucăți Noul Testament când, în același timp, populația sovietică nu are voie să posede măcar un exemplar al acestei cărți ca să-și poată face o părere personală despre ea?

Credințele trebuie să se bazeze pe dovezi care să poată fi examinate în mod deschis. Ceea ce face știința să avanseze nu este atât propagarea unui adevăr specific, cât mai degrabă, dreptul nerestrâns de a căuta adevărul și de a-l spune. Adevărul poate supraviețui numai în lupta liberă contra altor păreri.

De ce împiedicați pe oameni să aibă Noul Testament?

Aceasta din cauză că Evangheliile și Noul Testament în totalitatea lui conțin o veste de o importanță covârșitoare pentru fiecare om.

Poate cineva să-și închipuie un prânz bun fără un bucătar? Dar natura este un banchet. În natură există grâu și cartofi și lapte și carne și fructe de multe soiuri. Există raze de soare și ploaie, flori frumoase și ciripitul vesel al păsărelelor. Există lucruri folositoare și lucruri frumoase pentru satisfacerea trupului tău și pentru bucuria sufletului tău. Cine este bucătarul acestui banchet al naturii? Este un Creator înțelept, Dumnezeu.

Se spune că un savant, venind acasă de la laboratorul său, a fost chemat de soția lui la masa de seară. Soția i-a pus o salată pe masă. Cum el era ateu, a zis: „Dacă frunzele de salată verde, boabele de

sare, picăturile de oțet și de untdelemn și feliile de ouă ar fi plutit în aer din toată veșnicia, s-ar fi putut ca, în cele din urmă, din întâmplare, să se reunească de la sine în salată". — „Da“, îi răspunse soția, „dar nu așa de frumos aranjată și gustoasă ca aceasta făcută de mine“. Atomii care au venit laolaltă din întâmplare nu ar fi putut face un univers atît de frumos.

Atomul este tainic. Viața este tainică. Savanții sînt departe de a le fi descoperit secretele. Cu atît mai mult, în acest caz, este misterios Dumnezeu, Creatorul materiei și al vieții. Evanghelia după Ioan spune: „Nimeni nu a văzut vreodată pe Dumnezeu“. Cînd Moise a cerut odată lui Dumnezeu: „Arată-mi Fața Ta, ca să Te cunosc“, el a primit răspunsul categoric: „Fața nu vei putea să Mi-o vezi, căci nu poate omul să Mă vadă și să trăiască“.

Nici un filozof nu-L poate înțelege, dar pînă și cel mai simplu om Îl poate afla, tot așa după cum nici un savant nu înțelege încă toate tainele atomului dar orice om poate mînuî materia compusă din atomi.

Noul Testament ne povestește despre acest Dumnezeu, cum și natura vorbește despre El.

Odată am vorbit cu un temnicer, un membru al Partidului Comunist. Într-un moment de încredere, el mi-a mărturisit: „Într-o zi de toamnă, am privit prin fereastră la un copac desfrunzit. Știam că în primăvara următoare, el va fi din nou plin cu frunze și muguri, cu păsărele care vor ciripi în ramurile lui. Și am adorat pe „Nu știu cine“ sau „Nu știu ce“, care-mi dă fructe și grîu și flori. Arunc cărbuni în foc și focul îi schimbă în flăcări frumoase, albe. Ador această Putere sau această Persoană, nu știu cine sau ce este, care răsplătește cu bine răul pe care-l facem noi, și uneori schimbă vieți urîte, vieți de oameni care mai înainte au fost bandiți, în vieți

frumoase de martiri ai unei cauze sfinte. Eu am cunoscut astfel de oameni, printre voi, creștinii“. Acest ofițer comunist nu L-a înțeles cu mintea pe Dumnezeu, însă L-a simțit.

Este ușor pentru „Manualul Ateului“ să ridiculizeze concepțiile primitive despre Dumnezeu, bătrînul cu barbă albă, șezînd pe un tron, cum îl vedem în icoane.

Cînd creștinii sînt copii, li se povestește despre Dumnezeu într-un fel copilăresc. Mulți dintre ei, cînd cresc mari, nu ascultă îndemnul biblic de a renunța la lucrurile copilărești; ei rămîn cu lucruri începătoare care sînt batjocorite cu ușurință de atei. Însă Dumnezeu este diferit de aceste concepții imature despre El.

Desigur că aceste icoane nu sînt mai ridicole decît imaginea atomului desenată de marele fizician Niels Bohr. Atomul este altfel decît îl putem desena, și Dumnezeu este altfel decît gîndim noi despre El. Știința nu se poate lipsi de aproximațiile ei. Noi, creștinii, folosim de asemenea cuvinte și imagini omenești ca să exprimăm sentimentele noastre față de Dumnezeu. Dar sfîntul Toma Aquina, unul din marii noștri învățători, a scris: „Dumnezeu nu este ce-ți închipui tu sau ce crezi că înțelegi tu. Dacă înțelegi, ai greșit. Mintea noastră este desigur prea mică pentru a cuprinde Ființa Infinită, dar — așa cum am spus — putem să-I aparținem.“

Odată, un creștin a întreat pe un ateu, cu care se plimba pe o pajiște: „Cine a făcut toate aceste flori frumoase?“

„Lucrurile acestea?“ a fost răspunsul. „Nu mai veni din nou cu Dumnezeu. Florile există prin ele înșile“. Creștinul n-a mai insistat. După cîteva zile, ateu l-a vizitat pe credincios acasă la el. În camera

lui de primire era un tablou frumos, reprezentând flori. Ateul îl întrebă: „Cine a pictat aceste, flori?“ Creștinul îi răspunse: „Nu mai începe cu prostii religioase! Nimeni n-a pictat aceste flori. Ele au venit în tablou de la sine. Natura a făcut rama gravată. Apoi tabloul a sărit el singur pe perete, într-un cui, care era acolo din întâmplare, bătut de nimeni. Și asta este totul“. Ateul s-a ofensat din cauza acestei glume. Dar atunci creștinul l-a întrebat: „Este logic să crezi că aceste trei flori din tablou, care n-au nici parfum și nici viață, trebuie să fi fost create de cineva, în timp ce crezi că milioanele de flori vii, cu parfumul lor pătrunzător, care umplu văile și dealurile, nu au Creator?“

Dumnezeu este o taină. Isus ne învață să rostim: „Tatăl nostru Care ești în ceruri“, nu „Tatăl nostru Care mergi pe străzi și poți fi întâlnit în orice colț“. El Se află în lume incognito.

Înfige un ac cu gămălie într-un fluture și prinde-l de o scîndură și l-ai omorât. Nu mai este un fluture, ci un cadavru. Tot astfel nu putem prinde pe Dumnezeu în nici o definiție. Noi folosim nume pentru El, știind că aceste nume nu I se potrivesc. Maximul ce putem spune despre El este că El este Acela dincolo de Care nu se poate concepe nimic mai mareț.

Însă Dumnezeu S-a descoperit în Persoana lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit pe acest pămînt. Despre El vorbește Noul Testament. Milioane și-au schimbat viața datorită Lui.

Afirmația din „Manualul Ateului“ cum că învățăturile lui Isus distrug bucuria vieții, este falsă. A renunța la bucurie este ceva necreștinesc. Respingerea bucuriei este respingerea creațiunii lui Dumnezeu. De ce am refuza ceea ce un Tată bun ne-a

dat? Vechiul Testament prevedea că un om putea face un jurământ de a renunța pentru un timp scurt la toate plăcerile pămîntești. Cînd această perioadă de timp se sfîrșea, el trebuia să aducă o jertfă lui Dumnezeu, ca ispășire pentru păcatul de a fi disprețuit minunatul dar al lui Dumnezeu: plăcerea. Creștinismul nu privează pe nimeni de bucurie. Dimpotrivă, creștinismul adaugă la bucuriile curate pămîntești, pe cele cerești. Ce desfătare mai mare poate exista decît aceea de a iubi?

Să nu acceptați învinuirile ce ni se aduc, în special cînd autorilor creștini nu li se permite să răspundă. Simplul fapt că atei ne pun căluș la gură în timp ce ei scriu, dovedește că ei nu sînt corecți și, ca atare, nu sînt demni de încredere.

Puneți-vă încrederea în Dumnezeu!

Acest Dumnezeu suferă cu noi. El împărtășește toate necazurile noastre. El Se jertfește pe Sine Însuși pentru noi. El ne dorește.

Marx și materialismul istoric au lipsit realitatea de sufletul ei, Dumnezeu, și în felul acesta au răvășit-o.

Cunoașterea lui Dumnezeu este cheia cunoașterii profunde a lumii. Nu există o realitate plus Dumnezeu, ci realitate îmbrăcată în frumusețea lui Dumnezeu. Tot astfel, într-un tablou, nu avem o priveliște plus un amurg; mai degrabă, toate dealurile și văile și arborii sînt scăldați în culorile lui.

În niște peșteri din Tailanda s-au descoperit desene preistorice, reprezentînd oameni și pești în ceea ce s-ar putea denumi „stil raze X“. Pictorul de acum mai bine de 3000 de ani arată detaliile pe care nu putea să le vadă, dar despre a căror existență el știa. Desenînd un om sau un animal, el includea scheletul și organele lui, ca de exemplu stomacul, plămîni etc.

Astfel de desene au fost găsite mai înainte printre băştinaşii din Australia.

Noi considerăm o astfel de artă ca primitivă. S-ar putea să nu fie tot așa de frumoasă ca arta noastră, însă ea este mai aproape de realitate. Într-o galerie cu portrete, ceea ce ni se înfățișează nu sînt atît subiec-tele propriu-zise, ci mai degrabă veșmintele făcute de croitori. Noi vedem numai fața și mîinile persoanei respective. Dacă se expun nuduri, vedem pielea. Ne mulțumim cu foarte puțin. Artistul primitiv dorea mai mult din realitate. Într-un anumit sens el era mai aproape de ea decît noi, oamenii moderni, rafinați.

Noul Testament vorbește despre univers și istorie în același stil de „raze X“. Materialiștii văd numai lucrurile exterioare. Credincioșii văd toate lucrurile exterioare plus ceea ce însuflețește universul și istoria, interiorul, Dumnezeu lucrînd în creațiunea Sa și descoperindu-Se ca dragoste în acțiune.

Dumnezeu a trimis pe propriul Său Fiu, Isus Hristos, pentru noi. Așa cum un brutar se îngrijește de pîinea ta, și fermierul de legumele tale, după cum cizmarul îți dă rodul muncii sale, un profesor înlătură neștiința și îți dă cunoștința acumulată de secole, tot astfel și Isus, Fiul lui Dumnezeu, Singurul Care nu a păcătuit niciodată, a luat asupra Lui grija ta. El îți oferă neprihănirea Lui. Tu devii un prunc nou-născut, ca un om care n-a păcătuit niciodată. Viața reîncepe în legătură cu Dumnezeu. Cît despre păcătoșenia ta, El a luat-o asupra Lui.

Tu îți dai seama, oarecum, că păcatele tale au fost foarte grave. Ele au produs suferință altora. Poate că au curs lacrimi și sînge și tu ești vinovat. Ei bine, El nu numai că a purtat păcatele tale, ci a luat și pedeapsa pentru păcatele tale. El a suferit, murind pe

cruce, pe un munte numit Golgota, aproape de Ierusalim. Prin rănilile Lui sîntem tămăduiți.

Noul Testament spune: „Atît de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe Singurul Său Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (Ioan 3:16). Notează cuvîntul „oricine“, chiar și autorul „Manualului Ateului“; oricine, chiar și oamenii care au comis crimele cele mai grele.

Noul Testament ne învață că Isus stă la ușa inimii noastre și bate. Dacă-L ascultă cineva și-I deschide ușa, El intră și ne vorbește de la inimă la inimă.

Viața nu constă numai în a munci pentru stat, nici în mîncare, băutură și plăceri sexuale. Hristos este o făptură spirituală. El dorește să-ți dea putere să biruești păcatul și moartea și iadul, și nu așteaptă decît hotărîrea ta. El făgăduiește nu numai un cer viitor, ci și o viață cerească chiar de pe acum, în sufletul tău.

Noul Testament ne spune că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a iubit pe oameni atît de mult, încît S-a rugat pentru cei ce-L omorau, chiar atunci cînd suferea durerile crucii. Se poate ca tu să fi fost un hoț. Hristos a murit între doi hoți și, în timp ce atîrna pe cruce, a mîntuit pe unul din ei, care s-a pocăit, și l-a dus în rai. El nu exclude pe ticăloși și nici pe prostituate. Cea mai mare bucurie a Lui este să ierte crime mari.

Noul Testament este batjocorit de atei din cauză că proclamă dragostea ca principiu călăuzitor al vieții și face ca inima credinciosului să devină un colț de rai. După ce ai privit odată în mod serios în oglinda adevărului, care este Hristos, o mare milă îți va umple sufletul și te vei simți minunat de liber.

Cetățenilor sovietici nu le este îngăduit să cunoas-

că vestirea din Noul Testament, pentru că aceasta i-ar uni cu Dumnezeu. Așa se explică atacurile înverșunate, dar neîntemeiate, asupra acestei cărți. Însă este ușor pentru noi, creștinii, care avem această pătrundere adâncă în marile realități ale păcatului și ispășirii păcatelor, să înțelegem de ce prietenii noștri atei se cutremură în fața crucii și chiar scriu o carte de 700 de pagini împotriva ei. Ateii simt că Biblia conține adevărul final.

Stalin a murit, dar niciodată un comunist nu va cânta „Stalin, iubitul sufletului meu“; nici „Hrusciiov, cu dragoste la tine vin“. Peste un secol nu i se va cânta lui Brejneev: „De tine simt nevoie“. Acestea sînt cîntări ce se cîntă lui Isus, în toată lumea, aproape două mii de ani după răstignirea Lui.

Oricît ar încerca, comuniștii nu vor reuși să facă să înceteze aceste cîntări în sfînta Rusie.

Despre ei nu se vor cînta nici un fel de cîntece.

De pe acum, glumele care se spun despre ei arată ce renume vor avea în viitor.

Există multă tristețe în lume. Este nevoie să se mai rîdă. Îmi place atît de mult cînd oamenii sînt veseli, încît nu-mi pasă chiar dacă ei rîd pe socoteala mea. Sper că adversarii mei au aceleași simțăminte și că nu vor interpreta greșit dacă le voi povesti două glume care circulă în Uniunea Sovietică.

Prima: Un elev de liceu a fost întrebat la ora de istorie: „Cine a fost Stalin?“ El a răspuns: „Un om care, avînd cultul personalității proprii, a devenit un ucigaș. El și-a ucis chiar tovarășii săi cei mai apropiați. Aceasta este învățătura despre el, în conformitate cu Congresul al douăzecilea al Partidului nostru“.

„Bravo“, i-a răspuns profesorul. „Acum, răspunde-mi, te rog, cine a fost Hrusciiov?“

Copilul replică prompt: „Hruscirov era un idiot, care pe bună dreptate a fost înlăturat de la conducere, prin votul Comitetului Central“.

„De asemenea foarte bine. Acum ultima întrebare: Cine este Brejnev?“

„El este un alt idiot“, răspunse elevul.

Profesorul îl opri: „Aceasta va corespunde, probabil, peste un an sau doi, când se va lua o hotărâre în acest sens. Dar pentru moment, el este un conducător genial și eu trebuie să-ți dau o notă proastă“.

Acum, a doua glumă: „Într-o școală, învățătorul spune copiilor: „Partidul este tatăl nostru și Armata Roșie este mama noastră“. Apoi, el întreabă pe unul dintre copii: „Ce ai dori tu să devii?“ La care copilul răspunde: „Un orfan“.

Oamenii au iubit pe Isus. Alții L-au urât. Majoritatea au fost indiferenți la mesajul Lui. Dar nimeni n-a îndrăznit vreodată să facă glume răutăcioase despre El.

ATACURI LIPSITE DE RESPECT LA ADRESA BIBLIEI

De la critica Noului Testament, „Manualul Ateului“ trece la critica întregii Biblii.

Ne pare rău că și aici atacurile sînt vulgare, superficiale. Ne-am fi așteptat la altceva. Există și o altă formă de necredință, una elegantă, generoasă.

Așa este, bunăoară, ateismul lui Ludwig Feuerbach. El nu a crezut în Dumnezeu, dar a vrut să mențină religia, care face pe om nobil, iubitor și neprihănit. Feuerbach („Esența Creștinismului“, vol. II) numea religia „sfîntă“, fiindcă ea este „tradiția primei conștiințe“. El întreabă: „Nu este oare frumos să păstrezi amintirile din perioada copilăriei omenirii?“

Isus nu ar fi obiectat dacă religia ar fi fost numită copilăroasă. El ne-a învățat să devenim ca niște copilași. Cu toții prețuim amintirile din copilărie. De ce să le aruncăm cu brutalitate, cum fac comuniștii? Oare aceasta se datorește faptului că li se amintește despre timpul când sufletele lor erau mai frumoase decât acum?

Am recomanda adversarilor noștri să citească „Liturghia Ateului“ de Honoré de Balzac. Eroul principal este un chirurg ateu, Desplein. Pe când era student foarte sărac și flămînd, un sacagiu, Bourgeat, însuflețit de o dragoste creștinească, îl ajutase, prin muncă grea și sacrificiu personal, să-și termine studiile, devenind un medic renumit.

Desplein era un necredincios. Dar când Bourgeat, pe patul său de moarte, i-a cerut să se roage pentru odihna sufletului său, profesorul ateu împins de un sentiment de recunoștință, a consimțit să-i îndeplinească dorința. Ulterior, el a spus cu regularitate rugăciunile cerute de catolicul decedat, care îi făcuse bine.

Am încercat să arătăm înțelegere pentru atei, de aceea credem că avem dreptul să ne așteptăm ca atei culti să recunoască în ce măsură cultura lor depinde de Biblie și să fie cel puțin decenti în atacurile lor.

Frederic Nietzsche a fost primul care a declarat că „Dumnezeu este mort“. El a fost filozoful favorit al lui Hitler. Hitler a tras concluziile juste. Dacă Dumnezeu e mort, atunci el, Hitler, nu trebuia să aibă nici un scrupul în a ucide milioane de oameni nevinovați și chiar copii. Dar Nietzsche era departe de viitorul său discipol. Nietzsche a vorbit despre moartea lui Dumnezeu cu un respect sfînt. Nebunul său, după ce a proclamat moartea lui Dumnezeu, se duce la diferite biserici și cîntă: „Requiem aeternam

Deo“, un imn de jale pentru Dumnezeu mort. Pentru Nietzsche, Dumnezeu era mort. Pentru el, această concluzie era izvorul unei drame profunde. El regreta sincer că dumnezeul lui nu mai era viu.

Cu autorii „Manualului Ateului“, lucrurile stau altfel. Ei se desfată în moartea lui Dumnezeu. Acum nu mai trebuie să se îngrijoreze de cuget, adevăr și dragoste. Ei pot face tot ce le place.

Acest ateism este indecent.

R. Garaudy, fost membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Franța, a scris: „Nu putem trece cu vederea contribuția esențială a creștinismului, fără să devenim mai săraci“. („De la Anatemă la Dialog“.)

Lunaciarski, fost ministru al educației în Guvernul Uniunii Sovietice, a scris: „Noțiunea de Dumnezeu conține ceva veșnic frumos... Necazul însoțește viața omenească. Cel ce nu știe cum să conceapă lumea în mod religios este condamnat la pesimism“...“

Ateii comuniști încep istoria gândirii juste cu ei înșiși. Rezultatele sînt catastrofale. Ei sfîrșesc prin a ignora adevărul dobîndit de omenire timp de milenii de dezvoltare.

Ei fac o caricatură din religie. Ne pare rău de lucrul acesta. Caricaturile sînt totdeauna periculoase pentru cei ce le desenează.

Odată, o tînără femeie a avut o discuție cu marele pictor satiric, Hogarth, în timp ce acesta lucra. Ea-și exprimă dorința de a învăța să deseneze caricaturi, la care Hogarth răspunse: „Vai, tînără doamnă, nu este un talent de invidiat. Ascultă sfatul meu și nu desena niciodată caricaturi. Tot făcînd caricaturi, mi-am pierdut bucuria frumuseții. Eu nu văd niciodată o față, ci numai ce este denaturat în acea figură.

Eu nu am niciodată satisfacția de a privi fața de om ca fiind divină.“

Cei ce caricaturizează adevărata religie sînt în aceeași situație. În oglinda denaturată a minții lor, chiar și îngerii par să aibe trăsături diabolice.

Ei nu-și dau seama că dacă Biblia ar fi pusă deoparte, ca o carte fără valoare, toată literatura renumită a lumii ar pieri odată cu ea. Ce ar rămîne din Dostoievski, Tolstoi, Milton, John Bunyan, Walter Scott și Anatole France? Tennyson a spus de cartea Iov că-i poemul cel mai frumos pe care l-a citit vreodată. În lucrările lui sînt trei sute de citate din Biblie. Shakespeare a folosit peste cinci sute de idei și fraze luate din Biblie. Poemul lui Byron „Întuneric“ a fost inspirat de cartea proorocului Ieremia.

Chiar și „Capitalul“ lui Marx ar trebui să fie schimbat, împreună cu celelalte scrieri ale sale și cărțile lui Engels, deoarece acestea sînt pline de referințe la Biblie.

Dacă Biblia ar fi înlăturată, lucrările lui Michelangelo, Rafael, Leonardo da Vinci, Rembrandt și mulți alți pictori mari ai lumii ar fi de neînțeles pentru noi, după cum de altfel ar fi și marile opere muzicale ale lui Bach, Beethoven, Mozart, Haydn și alții.

Ascultați mărturia cîtorva oameni renumiți.

William Gladstone, care a fost de patru ori prim ministru al Mării Britanii, a spus: „Dacă aș fi întrebat care este leacul pentru necazurile mai grele ale inimii omenești, la ce ar trebui să privească un om, în primul rînd în progresul său, ca la puterea care urmează să-l susțină în încercări și să-l ajute să înfrunte supărările sale inevitabile, obligația mea este să-l îndrept către ceea ce într-un imn binecunoscut se

numește „Povestea veche de tot“, istorisită într-o Carte veche, care este darul cel mai mare și cel mai bun dat vreodată omenirii.“ El se referea la Biblie.

Jean Jacques Rousseau scrie: „Cît de josnice, cît de vrednice de disprețuit sînt cuvintele filozofilor noștri cu toate contrazicerile lor, în comparație cu Scripturile. Este oare posibil ca o carte atît de simplă și în același timp atît de sublimă, să fie numai cuvinte de om?

Goethe scrie: „Cu cît o înțelegi mai bine, cu atît Biblia devine mai frumoasă“.

Heinrich Heine, care era foarte departe de a fi entuziasmat de religie, scrie: „... Adîncimile creației scrise în tainele albastre ale cerului; răsăritul soarelui și apusul lui; făgăduință și împlinirea ei; naștere și moarte; toată drama omenească — totul este cuprins în această Carte. Este Cartea cărților, Biblia“.

Limbile engleză și germană, în mod deosebit, nu ar fi ceea ce sînt, dacă ele nu ar fi fost transformate de Biblie. Este singura carte care a dat imboldul de a dăruia la sute de popoare și triburi primul lor alfabet. Prin truda bărbaților și femeilor care s-au dedicat lucrării lui Dumnezeu, Biblia este prima carte pe care aceste triburi învață s-o citească.

Garibaldi, patriotul italian care a eliberat și unificat, din punct de vedere politic, patria sa (sfîrșind această lucrare în 1870) a spus despre Biblie: „Aceasta este tunul care va elibera Italia“.

Urmează mărturia unora dintre cei mai de seamă președinți ai Statelor Unite ale Americii:

Washington: „Mai presus de toate, lumina curată și neclintită a Bibliei a avut o influență binefăcătoare asupra omenirii și a sporit binecuvîntările societății“.

Lincoln: „Eu am luat întotdeauna sfat de la Dumnezeu și Lui I-am încredințat planurile mele și n-am luat niciodată o hotărîre de acțiune fără să fi fost sigur, pe cît posibil, de aprobarea Lui. Aș fi omul cel mai îngîmfat și stupid, în acest post, dacă aș gîndi măcar o zi că m-aș putea achita de răspunderile pe care mi le-am asumat în funcția mea, fără să apelez la ajutorul și lumina Aceluia Care este mai înțelept și mai puternic decît toți.“

Grant: „Țineți-vă strîns de Biblie, ca de ancora libertății voastre. Scrieți-vă preceptele ei în inimile voastre și puneți-le în practică în viețile voastre. Tot progresul realizat în adevărata civilizație îl datorăm influenței acestei cărți și la ea trebuie să privim ca fiind călăuza noastră în viitor.“

Garfield: „Alegeți pe nemuritorul Isus ca Prietenul și Ajutorul vostru veșnic. Urmați-L, nu numai ca pe un Nazarinean, Omul din Galilea, ci ca pe o Persoană spirituală Care trăiește veșnic, plin de dragoste și milă, Care va sta alături de voi în viață, și în clipa morții și în veșnicie. Nădejtile lumii sînt înșelătoare, dar așa cum vița trăiește în mlădițele ei, tot astfel Hristos trăiește în creștini și nu va muri niciodată“.

McKinley: „Noi trebuie să fim nu numai ascultători ai Cuvîntului ci și împlinitori ai lui. Pentru a fi împlinitori ai Cuvîntului este necesar ca mai întîi să fim ascultători ai Cuvîntului; totuși, frecventarea bisericii nu este suficientă. Trebuie să studiem Biblia, dar să nu ne mulțimim cu atît. Trebuie s-o aplicăm în viața noastră de toate zilele.“

Wilson: „Dacă fiecare om din Statele Unite ar citi un capitol din Bilbie în fiecare zi, majoritatea problemelor noastre naționale ar dispărea“.

Franklin Rossevelt a spus: „Repet afirmația pe

care am făcut-o de multe ori înainte — anume că lucrul pe care-l necesită cel mai mult această țară este o trezire religioasă; că într-o astfel de trezire vom putea găsi o soluție la toate problemele noastre, fie ele politice, economice sau sociale.“

Dar ce se *întâmplă* cu comuniștii înșiși?

Marx a scris: „Luther, dând oamenilor Biblia în limbaj popular, a pus în mâinile lor o armă puternică împotriva nobilimii, a marilor proprietari și a clerului.“

Stalin și Mikoyan au fost ambii seminariști. Cel din urmă are chiar un grad în teologie. Biblia a fost începutul culturii lor. Hrusciiov a mărturisit public că el a învățat cititul din Biblie.

Ideea esențială a fiecărei constituții socialiste — „Cine nu muncește nici să nu mănânce“ — este copiată textual din Biblie (II Tesalonceni 3:10).

Ideea comunismului, în totalitatea sa, este luată din Biblie, unde ni se spune:

„Mulțimea celor ce crezuseră (în Isus), era o inimă și un suflet. Nici unul nu zicea că averile lui sînt ale lui, ci aveau toate de obște . . . Căci nu era nici unul printre ei care să ducă lipsă: toți cei ce aveau ogoare sau case le vindeau și aduceau prețul lucrurilor vîndute și-l puneau la picioarele apostolilor; apoi se împărțea fiecăruia după cum avea nevoie“. (Faptele Apostilor 4:32—35).

Primii ucenici ai lui Isus au trăit sub comunism, însă un comunism bazat pe dragoste și voință liberă. Nimeni nu era forțat și nimic nu era expropriat. Dragostea era aceea care îmboldea pe fiecare să împărtășească ce avea cu fratele său. În ciuda deosebirilor, comunismul de astăzi își are originea tot în Biblie.

Eu pot accepta faptul că o persoană nu ar crede în

Biblie, dar aceasta să nu-l împiedice să-și respecte moștenirea. Nu are oare nici o importanță faptul că Biblia a fost prima carte tipărită în Europa? Nu are nici o însemnătate faptul că misionarii creștini au învățat pe băștinașii din Africa să renunțe la canibalism, să citească, să se comporte ca oameni civilizați?

Un fost canibal a spus odată unui propagandist comunist: „Ce? Această carte nu este adevărată? Eu o iau în casa mea, mă așez și o citesc, și ea face ca inima mea să tresalte de bucurie. Cum poate fi aceasta o minciună? Eu eram un mîncător de oameni, un bețiv, un hoț și un mincinos, și această Carte mi-a vorbit și m-a făcut un om nou. Nu, această Carte nu este o minciună.“

Propagandiștii comuniști ar fi fost mîncăți de băștinași în multe locuri ale lumii, dacă mai înainte misionarii n-ar fi propovăduit acolo religia creștină. În timp ce răspîndesc ateismul, acești propagandiști ar trebui să fie recunoscători creștinismului de a fi creat civilizația, pregătindu-le libertatea ca ei să poată activa.

Un ateu respectabil este unul care se înclină în fața bisericii cu recunoștință pentru ceea ce omenirea datorează creștinismului. Dar a scuipa în fîntîna din care ai băut tu și toată lumea civilizată este groaznic de nedrept.

În secolul șaptesprezece, cînd ateismul era rar printre evrei, un evreu a spus unui rabin: „Eu nu cred în Dumnezeu“. Rabinul a îmbrățișat pe acest om și i-a zis: „Cît de mult te invidiez, frate. Tu ești într-o stare spirituală mult mai bună decît mine. Cînd eu văd un om în suferință, îmi spun: „Domnul îl va ajuta“, și nu-i dau nici un ajutor. Tu nu crezi în existența lui Dumnezeu, așa că tu trebuie să-ți ajuți

semenul. Tu trebuie să faci faptele pe care le-ar făptui Dumnezeu dacă ar exista. Fă în felul acesta: hrănește pe flămânzi, mângâie pe cei deznădăjduiți, dă adevăr și bucurie celor în nevoie, îmbrățișează pe fiecare cu dragoste și, în general, poartă-te cum ar face-o Dumnezeu dacă ar exista. Apoi vino din nou după un an și spune-mi dacă există Dumnezeu sau nu.“

Rabinul și-a permis să ia o atitudine elegantă față de acel ateu, ca să-l încurajeze să scoată tot ce este mai bun din ateismul lui. Voi, rivalii mei comuniști, voi vă purtați în felul acesta cu un credincios?

Voi trăiți la un nivel de jos și toată poziția voastră este șubredă.

„Manualul Ateului“ face apel la rațiunea noastră, încercînd să-și dovedească principiile cu argumente. Dacă autorii manualului admit că noi putem raționa, de ce este imposibil să găsești o Biblie în librăriile din Uniunea Sovietică? Oamenii ar fi capabili s-o citească pentru ei înșiși, comparînd-o cu ceea ce au de spus despre ea adversarii ei, ca apoi să tragă concluziile lor personale. De ce este interzisă Biblia? Oare nu credeți în puterea omului de a raționa „just“? Atunci de ce vă mai dați osteneala să dați argumente? Porunciți „Nu credeți!“ și atîta tot.

OARE PERSOANELE DIN BIBLIE AU EXISTAT CU ADEVĂRAT?

Critica textului Bibliei este o grijă firească a minții omenești. Teologii creștini n-au avut nevoie de sfatul „Manualului Ateului“ spre a verifica istoria biblică, a împăca cronologiile biblice cu cele profane și a cerceta datele arheologice. Faptul că noi credem în inspirația divină a Scripturilor și în exactitatea lor, nu ne-a împiedicat niciodată de a examina în

amănușime textul și conținutul lor, pentru a fi foarte siguri că avem cuvintele așa cum le-a insuflat Dumnezeu, neschimbate de cărturarii și traducătorii de mai târziu.

Dar critica Bibliei, așa cum este practică de adversarii noștri atei, este de un tip cu totul diferit. Ei tăgăduiesc cele mai importante evenimente relatate în Biblie și înlătură personlitățile principale ale Bibliei, transferându-le în domeniul mitului.

Creștinii nu cred că Biblia este o carte științifică. Ea este o lucrare orientală veche de mii de ani, conținând multă poezie și simbolism și ea nu poate fi utilizată ca manual modern de știință.

Dar faptele istorisite în Biblie rămân și știința nu poate demonstra că ele nu sînt adevărate. Este o realitate că lopata arheologului confirmă întotdeauna și niciodată nu desminte povestirile biblice.

Pentru autorii „Manualului Ateului“, Adam și Eva sînt personajile unui mit.

Nu există nici un motiv valabil să se tăgăduiască relatarea biblică; Adam și Eva au trăit realmente pe pămînt în grădina Edenului și au fost izgoșiți de acolo, credem aceasta așa cum nu respingem în mod critic alte însemnări istorice păstrate de omenire.

Dar oponenții noștri ne fac un serviciu numind povestea aceasta un mit. Mitul nu este ceva nereal, ci mai curînd este realitatea cea mai înaltă exprimată în imagini și simboluri, țîșnind din adîncimile sufletului omenesc și adresîndu-se acestor adîncimi.

Povestea lui Adam și Eva este mai mult decît istorie. Este și istorie și mit.

Propriile voastre vieți, dragii mei adversari, sînt reproducerea celor întîmplate lui Adam și Eva. Toți am avut nevinovăția copilăriei într-o lume nefrămîntată de necazuri și îngrijorări privind

probleme mari. Poate îți amintești când păcatul, călcarea legii morale în care trăiai, a năvălit pentru prima oară în viața ta și te-a făcut să te ascunzi de Dumnezeu. Poate că mai târziu a luat forma de a ascunde ceva din autobiografia ta față de Partid. Nu trebuie să reproșăm aceste lucruri primilor noștri strămoși. Dacă Adam și Eva nu ar fi păcătruit, noi am fi mâncat fructul oprit. Adam și Eva sînt prototipii experienței omenești generale, a ceea ce se întîmplă cu fiecare suflet. Miturile nu pot fi opuse realității. Ele sînt foarte adesea o aprofundare a sensului vreunui fapt izolat, arătîndu-l ca fiind tipic pentru totalitatea omenirii. Nu poți disprețui valoarea tabloului Mona Lisa, spunînd că este numai un portret. Este portretul unei făpturi vii. Un portret este o realitate, la fel ca ființa omenească pe care o reprezintă. Într-un anumit sens, Mona Lisa este mai reală decît persoana pe care o înfățișează. Este mai frumoasă, mai dăinuitoare; ea întrunește cele mai bune trăsături ale ei. Ea corectează natura. Portretul nu contrazice persoana. Sensul spiritual al povestirii lui Adam și Eva nu contrazice realitatea lor istorică.

Ceea ce am spus despre Adam și Eva se aplică și la leacul împotriva păcatului, adică la jertfa lui Hristos. Fiecare om care a făcut ceva rău caută un țap ispășitor, cineva pe care să-l poată învinui de propriul său păcat. Cunoscînd această lege psihologică încrustată în păcătos, Hristos S-a oferit pe Sine Însuși ca țap ispășitor. El, fiind Fiul lui Dumnezeu, ia toată răspunderea pentru viața noastră întregă, bună sau rea. El S-a identificat cu noi din dragoste și a primit pedeapsa în locul nostru. Ceea ce a pătimit în răstignire pe Golgota este ca și cum noi înșine am fi trecut prin toate aceste chinuri. Noi sîntem eliberați de păcatele noastre și de vina noastră, fiindcă

Hristos Și-a vărsat sîngele pentru noi. După aceea, El a înviat din morți, arătîndu-ne că și noi, care credem în El, vom învia ca să fim cu El în Paradis.

Moartea și învierea Lui sînt realități istorice. Însă mitul despre un dumnezeu care moare ca jertfă pentru păcat și înviază din nou exista înainte de Hristos. „Manualul Ateului“ este corect cînd ne amintește că aproape aceleași lucruri erau crezute despre zeul Horus al Egiptenilor, despre zeul Mitra și alții. Spre deosebire de Hristos, acești zei nu erau persoane istorice, ci realități preînchipuitoare. Toți acești „zei“ erau preînchipuiri ale Răscumpărătorului original care fusese făgăduit omenirii și în acest sens prevesteau venirea lui Hristos. Horus și Mitra și Dionisus erau denumiri date Mîntuitorului de păcate, după care tînjea omenirea. De asemenea, Kun-Yin și Isis și Diana erau preînchipuiri ale maicii Domnului, expresii ale dorului după un ideal desăvîrșit de puritate, blîndețe, jertfire de sine și toate viruțile feminine.

Așa încît noi nu ne vom necăji dacă rivalii noștri numesc mituri pe Adam și Eva și pe Răscumpărătorul promis după căderea lor din Paradis.

Un potop în vremea lui Noe, care a distrus tot pămîntul? O altă legendă, spun adversarii mei.

Însă relatarea din Biblie este confirmată de istorisirile chinezești, grecești, engelzești și mexicane ale potopului. Tăblițe cu scriere cuneiformă dezgropate în Babilonia în 1870 dădeau și ele o mărturie despre potop, cu atît mai izbitoare din cauza asemănării cu povestirea redată în Biblie. Socotite ca datînd din anul 3000 î. e. n., aceste plăci trebuie să fi fost scrise pe vremea cînd oamenii își mai aminteau bine de potop.

Denumită „Epoopea Ghilgameș“, această istori-

sire povestește cum eroul principal, Utnapiștim, a scăpat din distrugerea generală a omenirii. Marii zei ai cetății antice Șurupak, (actuala Fara) au horăit să distrugă rasa omenească prin potop. Zeul Ea a desvăluit lui Utnapiștim această horărire divină și l-a salvat pe el și familia lui.

O altă poveste a potopului a fost găsită scrisă în sumeriană, o limbă care datează înainte de limbile asiriană și babiloneană.

Renumitul antropolog, Sir Janes Frazer, a strâns tradiții în legătură cu potopul din locurile cele mai deosebite și îndepărtate, cum ar fi insulele Leeward, Bengal, China și Malaysia. Pretutindeni, oamenii și triburile înapoiate păstrează acest fapt extraordinar. Ei sînt de acord în punctul principal, că potopul a fost o pedeapsă pentru păcate grave și că numai cîțiva oameni neprihăniți au fost salvați.

Iosef Flaviu este considerat în general ca unul din istoricii cei mai vrednici de crezare din antichitate. El scrie în „Antichitățile evreilor“: „Armenii numesc acest loc (unde Noe și familia lui au ieșit din corabie) *Apobaterion* — locul „coborîrii“.

În povestirea potopului, faptele și mitul se îmbină din nou. În mintea noastră este gravat adevărul că păcatul grav generalizat va avea ca rezultat o catastrofă. Noi știm de asemenea că au fost multe cazuri cînd neprihănirea cîtorva i-a izbăvit pe aceștia în mod miraculos de la o distrugere generală. Relatarea istorică a potopului s-a întretesut în memoria multor popoare cu legendele care exprimă acest adevăr. Aceste legende sînt la fel de reale ca și potopul însuși.

Potopul din vremea lui Noe n-a fost un eveniment unic. Isus zice: „Cum s-a întîmplat în zilele lui Noe, aidoma se va întîmpla și la venirea Fiului omului. În

adevăr, cum era în zilele dinainte de potop, când mîncau și beau, se însurau și se măritau, pînă în ziua cînd a intrat Noe în corabie și n-au știut nimic, pînă cînd a venit potopul și i-a luat pe toți, tot așa va fi și la venirea Fiului omului“. (Matei 24:37-39).

În prezent, lumea este pe marginea unei noi catastrofe pentru păcătoși. Biblia spune că de data aceasta pămîntul va fi distrus prin foc. („... trupurile cerești se vor topi de mare căldură...“ aceste cuvinte au fost scrise acum două mii de ani, de Petru pescarul, cu mult înainte ca cineva să fi știut despre elementele chimice, puterea de distrugere și capacitatea de nimicire a dezagregării atomice și uriașa ei temperatură). După cum Noe a avut o avertizare din partea lui Dumnezeu pentru lumea din vremea lui, tot astfel și biserica are o avertizare pentru cei din ziua de azi. Lumea din vremea lui Noe a fost distrusă, deși răutatea ei nu era suficientă ca să interzică propovăduiera lui Noe. La ce judecată se poate aștepta lumea de astăzi, cînd ea interzice să se dea avertismente! Omenirea nu trebuie să fie conștientă de primejdiile care o amenință; scopul pentru care se tăgăduiește potopul din vechime — în „Manualul Ateului“ — chiar cu prețul negării evidenței istorice.

În continuare, adversarii noștri spun că nu există nici o dovadă despre existența lui Avraam și a urmașilor săi.

A dovedit oare vreo excavație istorică existența lui Spartacus, conducătorul revoltei scivilor, un om care figurează în toate istoriile socialismului? Desigur că nu. Se ia ca adevărat că Spartacus a existat în realitate fiindcă un istoric roman a scris despre el. Atunci de ce istoricii socialismului nu aplică aceeași unitate de măsură și personalităților biblice, chiar

dacă săpăturile istorice n-ar dovedi nimic despre existența lor? De ce ar vorbi ele despre Avraam, care a trăit majoritatea vieții lui ca nomad? Noi credem în existența lui istorică, după cum credem în realitatea istorică a lui Spartacus, pentru că istoricii, scriitorii Bibliei, vorbesc despre viața lui și despre viețile celorlalte personaje ale Vechiului Testament.

Să mergem mai departe. Toți evreii, din toate timpurile, au știut că sînt urmașii lui Avraam, Isac și Iacov. Toți arabii, din timpuri imemorabile, au știut că Avraam este tatăl lor. Toți creștinii și toți musulmanii din lume au venerat întotdeauna pe Avraam ca pe strămoșul credinței lor într-un singur Dumnezeu.

Toate acestea nu au nici o însemnătate?

Avraam a cumpărat peștera Macpela pentru înmormîntarea Sarei. După aceea, peștera a ajuns un mormînt al familiei. Acolo au fost înmormîntați Isac, Rebeca, Lea și Iacov. Acum o moschee și o sinagogă se află deasupra acestei peșteri și constituie locuri sfinte de pelerinaj.

Închipuți-vă că după cîteva sute sau mii de ani, cineva, văzînd mausoleul lui Lenin, ar zice că Lenin nu a fost o personalitate istorică ci un mit. Cadavrul lui Lenin, se va spune, este numai o figură de ceară. Presupuneți că după două mii de ani arheologii, care au auzit despre Stalin, n-ar găsi nimic în legătură cu el, nu cadavru și nici măcar o figură de ceară. Cu siguranță că ei vor tăgădui existența lui.

„Ce prostie“, vei spune. În acest caz, tăgăduirea existenței lui Avraam este tot o prostie.

Un loc din Israel indică autenticitatea istorică a nepotului lui Avraam: fîntîna lui Iacov, unde Isus a vorbit cu femeia samariteancă, există în Palestina și peste ea se ridică o bisericuță greacă. Fîntîna pro-

priu-zisă se află chiar sub altar.

Adversarii noștri susțin că Iacov și descendenții săi nu sînt personaje istorice.

Autorii „Manualului Ateului“ sînt sau ignoranți, ceea ce nu este permis unor oameni care scriu o carte, sau ascund cu bună știință adevărul.

În 1933, s-au făcut săpături în Tel Hariri de către binecunoscutul arheolog, profesor Parrot. Tel Hariri este situat între Damasc și Mosul, chiar în locul din care se povestește că a venit Avraam în Canaan. Acum s-a descoperit acolo civilizația Mari și asiriologii au putut să descifreze o scriere de pe o placă de argilă. Era un raport al lui Banum, un ofițer al poliției din pustiu, care datează aproximativ din secolul 17 î. e. n. Raportul sună astfel: „Spune Domnului meu aceasta din partea lui Banum, slujitorul tău: Ieri am părăsit localitatea Mari și am petrecut noaptea la Zuruban. Toți *Beniaminiții* trimeteau semnale de foc. De la Samanum la Ilum-Muluk, de la Ilum-Muluk la Mișlam, toate satele beniaminite din districtul Terqua au răspuns cu semnale de foc; nu sînt încă sigur ce puteau să însemneze aceste semnale.“

În plus tăblițele cronologice descoperite în acel loc, menționează de trei ori pe *Beniaminiți*. „În anul în care Iahtulim s-a dus la Hen și apus mîna pe teritoriul *Beniaminiților*“ este textul unei inscripții din timpul domniei regelui Iahtulim. Din vremea domniei ultimului monarh al țării Mari avem două inscripții. Prima: „Anul în care Zimri-lim a omorît pe Dawidum al *Beniaminiților*“. A doua: „Anul care a urmat după ce Zimri-lim a ucis pe Dawidum al *Beniaminiților*“.

În conformitate cu Biblia, Beniamin este fiul cel mai mic al lui Iacov. Cum pot deci autorii „Manua-

lului Ateului“ să spună că fiii lui Iacov nu sînt persoane istorice?

Prima dată cînd apare numele Israel în documente ne-biblice, este într-o inscripție aflată acum la muzeul din Cairo, provenind de la un templu mortuar aproape de Teba, care comemora victoria faraonului Mezemta asupra Libienilor. Pentru a mări această biruință, se menționează și alte victorii însemnate, pe care se spune că le-a repurtat acest conducător. Sfîrșitul imnului de laudă este după cum urmează: „Canaan este jefuit și tot răul lui odată cu el. Așkelon este luat în robie. Gezer este cucerit. Yenoam este șters de pe pămînt. Poporul lui Israel este pustiit; Israel nu mai are urmași. Palestina a devenit o văduvă pentru Egipt.“

Așa dar, numele Israel era un nume istoric în jurul anului 1229 î. e. n.

Desigur că pare foarte ridicol să se scrie o carte de 700 de pagini, pentru a dovedi că acum peste 4000 de ani un om, cu numele de Avraam, nu a existat, că nu a avut urmași cu numele de Isac, Iacov și Benjamin și că întreaga relatare biblică despre poporul Israel nu este adevărată. De ce trebuie să se predea acest lucru în toate școlile comuniste, ba chiar și în fabrici și ferme colective? Pe sovietici nu-i interesează nici strămoșii lor proprii de acum 4500 de ani. De ce i-ar interesa tăgăduirea faptului că evreii au o istorie datînd de la un om numit Avraam?

Tăgăduirea aceasta are un sens adînc. Ar putea fi explicată cel mai bine printr-o anecdotă, care trebuie să fie de origină evreiască, deoarece discutăm despre evrei:

Goldstein călătorea cu trenul. În fața lui era un alt evreu, Herșcovici. Ei nu se cunoșteau. Goldstein a vrut să intre în vorbă, așa că întrebă pe Herșco-

vici: „Spune-mi te rog, tovarășe, cât este ceasul?“ Herșcovici nu-i răspunse. Întrebarea a fost repetată de câteva ori, de fiecare dată cu o voce mai tare. Dar fără nici un rezultat. În cele din urmă, Goldstein întrebă: „Tovarășe, văd că ai ceas la mână. De ce nu-mi spui ce oră este?“

Goldstein răspunse: „Tovarășe, pe d-ta nu te interesează să știi cât este ceasul. Bănuiesc că ai dori să conversezi puțin. Dacă ți-aș fi spus că este ora 9 fix, m-ai fi întrebat: „Ce marcă este ceasul?“ Ți-aș fi răspuns: „Este un ceas de aur evețian“. Mi-ai fi răspuns: „Atunci trebuie că ai o poziție înaltă. Altfel nu ți-ai fi putut permite să ai un astfel de ceas“. Eu ți-aș fi replicat: „Da, sînt director la Ministerul Comerțului Exterior“. După aceea m-ai fi întrebat unde locuiesc în Moscova. Eu ți-aș fi răspuns: „Pe strada Artilerianaia“. M-ai fi întrebat dacă am familie. Ți-aș fi răspuns că am soție și trei fiice. M-ai fi întrebat dacă am, din întâmplare, fotografiile lor la mine. Eu aș fi răspuns afirmativ și ți le-aș fi arătat. D-tale ți-ar fi plăcut fata mea cea mai mare, Ester, care este frumoasă, și m-ai fi întrebat dacă ți-aș permite să mă vizitezi odată. Politetea m-ar fi obligat să răspund că da. Te-ai fi îndrăgostit de Ester și mi-ai fi cerut-o în căsătorie. Și de ce mi-aș da eu fata în căsătorie după un om care nici măcar nu posedă un ceas?“

Existența lui Avraam și a urmașilor săi trebuie tăgăduită, deoarece dacă oponentii mei ar admite că Avraam a existat, în conformitate cu relatarea biblică și cu toate tradițiile sutelor de milioane de evrei, creștini, și mahomedani, noi am fi întrebat de ce Avraam era atît de important încît numele lui a rămas în istorie după patru milenii. Singurul răspuns ar fi că el este renumit din cauză că a crezut în

Dumnezeu, că a urmat poruncile Lui și a fost gata să jertfească chiar și pe fiul său cel mai scump, pentru El. După care noi am fi pus întrebarea dacă Avraam a întâlnit vreodată pe Dumnezeu. Răspunsul este că el a auzit deseori glasul lui Dumnezeu vorbindu-i în mod deslușit. Am vrea să știm ce i-a spus Dumnezeu. Răspunsul ar fi că, între altele, Dumnezeu i-a spus că ar vrea să încheie un legământ cu el. Anume că, în sămânța lui, adică prin unul din descendenții săi, să fie binecuvântate toate neamurile. Întrucât fiecare dorește să aibe o viață binecuvântată, am fi întrebat numele acestui descendent al lui Avraam, care urmează să răspîndească fericirea. Răspunsul este simplu: Noul Testament începe prin a ne spune că Isus este acest urmaș al lui Avraam. Am fi întrebat cum poate cineva să primească binecuvântări de la El. Am auzi vestea Evangheliei: Isus a murit pe cruce pentru noi, păcătoșii. El a purtat pedeapsa pentru păcatele noastre. Oricine crede în El este curățat de toate păcatele lui și are viață veșnică acum și în paradis.

Din această cauză autorii „Manualului Ateului“ procedează cu grijă, cum a făcut și tovarășul Goldstein din anecdotă. Ei taie discuția scurt. Personalitățile biblice n-au existat niciodată. Ei au ceasul pe mână, dar nu vor să spună ce oră este.

Acesta este scopul lor și în alte tăgăduiri ale adevărului biblic. Acesta este scopul lor când găsesc vină Bibliei și caută contraziceri în ea.

IZBĂVIREA EVREILOR DIN ROBIA EGIPTEANĂ

Biblia ne spune că evreii erau robi în Egipt, dar că Dumnezeu i-a izbăvit din robie cu o mână puternică, făcând minuni pentru ei. Egiptenii care i-au urmărit

au fost înecați în Marea Roșie. Această poveste biblică este desigur periculoasă pentru deținătorii de sclavi. Ea poate sugera robilor, oamenilor care trăiesc sub dictatură, ideea că Dumnezeu este în favoarea eliberării sclavilor.

Ca atare, această pagină de istorie trebuie să fie și ea ștearsă. Autorii „Manualului Ateului“ ne asigură că toată această povestire este pură închipuire. Ei scriu:

„Timp de un secol și jumătate au avut loc săpături arheologice în Egipt făcute cu mare precizie, însă într-un mare număr de monumente care au fost descoperite, în mulțimea inscripțiilor ce au fost descifrate ori în imaginile pictate nu s-a găsit nimic care să confirme legenda biblică despre robia egipteană.“

Este corect din partea comuniștilor să facă o astfel de critică a Bibliei?

Ieșirea din Egipt s-a întâmplat în urmă cu peste treizeci de veacuri. Revoluția rusă a avut loc acum numai șasezeci de ani. Încearcă că călătorești prin Uniunea Sovietică, mergi din librărie în librărie și caută o singură carte în care Troțki să fie descris ca unul care a jucat vreun rol în aducerea la putere a bolșevicilor. Noi, cei din generația mai veche, știm că în acel timp Troțki a fost președintele Sovietelor din Petrograd și că era colaboratorul cel mai apropiat al lui Lenin; se poate spune, pe drept cuvânt, că Lenin și Troțki au făcut Revoluția. Dar mai târziu, Stalin s-a supărat pe Troțki și, pur și simplu, i-a șters numele din istorie. Ulterior s-a spus că Revoluția a fost în realitate opera lui Lenin, având pe Stalin drept colaboratorul său cel mai intim. Rolul lui Stalin era descris ca fiind cel mai important — pînă acum vreo douăzeci de ani. Încearcă să găsești astăzi, în vreo librărie din Uniunea Sovietică, o carte

În care Stalin să aibă un rol prețios în această revoluție și vei vedea că nu vei găsi nimic, pentru că Hrușciov, fiind pornit contra lui Stalin, i-a șters și numele lui. Mai recent, și numele lui Hrușciov a fost șters. Deci, dacă dușmănia politică poate șterge toate dovezile evenimentelor de astăzi, când avem avantajele tiparului, fotografiatului și mijloacele de comi-cație în masă, nu este greu de acceptat lacuna din istoria egipteană.

Însă nu toate dovezile pot fi șterse.

Onorații mei oponenți arată din nou o lipsă de cunoștințe arheologice.

Ei nu știu despre obeliscul din timpul lui Ramses II, găsit la Beisan în 1923, în care se atestă că el folosea robi semiți (în tăblițele din Tell-el-Armana, evreii apar sub numele de „Kabiri“), pentru a zidi o cetate cu numele lui.

Cărămizile uscate la soare din cetățile de depozitare, care pot fi văzute în muzeul din Cairo, sînt marcate cu cuvintele „Ramses“. Se poate vedea că unele din ele sînt combinate cu paie, altele numai cu fîn, și în cele din urmă, unele din ele sînt făcute fără paie și fără nici un alt material de legătură. Toate acestea confirmă decretul lui Faraon, așa cum este redat în cartea biblică Exodul, prin care se poruncește să nu se mai dea israeliților paie.

Biblia spune că Dumnezeu a trimis zece plăgi contra egiptenilor, spre a-i determina să lase pe robii evrei să plece. Ultima urgie a fost moartea tuturor întîilor născuți, începînd cu primul născut al lui Faraon, care ședea pe tronul său.

Dacă afirmația Bibliei este corectă, fiul lui Amenhotep II, faraonul din vremea exodului, trebuie să fi murit în 1423 î. e. n., și el a fost urmat de Totmes IV. Pe un mare bloc de granit roșu, situat între pi-

cioarele Sfinxului din Ghizeh este gravată așa numita inscripție a visului lui Totmes al patrulea. În această inscripție ni se povestește că acest viitor faraon, pe când era tânăr, a adormit și a visat că un sfinx a venit la el și l-a uimit cu profeția că într-o zi el va deveni regele Egiptului.

Cum legea primului născut era respectată în Egipt, el nu putea fi fiul cel mai mare al lui Amenhotep, altfel speranțele pentru suirea lui pe tron nu ar fi fost atât de îndepărtate încât el să fi fost surprins de promisiunea sfinxului. Reiese deci, că primul născut al lui Faraon a murit în urgia a zecea.

Nu este aceasta o confirmare ciudată a relatării biblice?

Istoria Egiptului antic este destul de bine cunoscută. Există multe însemnări. Dar, precizează oponentii noștri, nici una nu vorbește despre dispariția armatei egiptene și a regelui ei în mare.

Aș vrea să știu, care neam a fost vreodată zelos în înregistrarea înfrîngerilor lui. Când armata sovietică s-a retras pînă la Stalingrad, Stalin nu a trîmbitat înfrîngerile. Nici germanii n-au anunțat pe ale lor când s-a întors roata. Istoricii egipteni se sinchiseau despre adevărul obiectiv tot atât de mult ca și omologii lor moderni.

În această problemă, nu avem versiunea egipteană a istorisirii. Aceasta este explicația. Însă avem Biblia, care povestește nu numai partea evreiască, ci cuvintele lui Dumnezeu și minunile Lui. Nu există nici un motiv să nu credem în miraculoasa izbăvire a robilor, deși aceasta poate fi neplăcută pentru deținătorii de sclavi și lingușitorii lor.

„Manualul Ateului“ mai spune că n-ar fi fost posibil ca șase sute de mii de oameni maturi să fi ieșit din Egipt, așa cum afirmă Biblia, deoarece aceasta

ar fi însemnat un total de cel puțin trei milioane evrei. Este sigur că trei milioane de oameni n-ar fi putut trece prin Marea Roșie într-o singură noapte; și nici n-ar fi putut trăi în mica peninsulă Sinai.

Aici intervine o problemă a limbii ebraice, în care este scrisă partea cea mai veche a Bibliei. Cuvântul „alfot“ care înseamnă „mii“, înseamnă în același timp și „case“. Nu sîntem siguri dacă originalul ebraic al Bibliei vrea să spună că șase sute de mii de evrei au părăsit Egiptul sau dacă erau numai șase sute de case, șase sute de familii mari. Limba are tendința de evoluare. S-ar putea ca, acum trei sau patru mii de ani, cuvintele să nu fi avut același sens pe care-l au azi. În general, cînd Biblia folosește limbajul hiperbolic, ar fi posibil ca astfel de părți din Scriptură să nu fie ușor inteligibile, ca atunci cînd au fost scrise. Un lucru este sigur: dacă Scripturile ar fi conținut minciuni enorme, ele nu ar fi putut să fie acceptate în acel timp ca o carte sfîntă, după cum nici o istorie oficială a Uniunii Sovietice, care ar pretinde că Armata Roșie din timpul celui de-al doilea război mondial ar fi fost compusă din 20 miliarde de oameni, n-ar fi fost acceptată. Cuvintele trebuie să fi avut în acea vreme un înțeles diferit de cel pe care-l au astăzi.

În palatul imperial din Tokio se păstrează trei simboluri ale imperiului japonez — o sabie foarte veche, un diamant și o oglindă a marelui rege. Pe spatele acestei oglinzi sînt scrise cîteva litere care au fost descifrate abia de curînd. După cel de-al doilea război mondial, un frate al împăratului, prințul Takahito Mikasa, a început să se intereseze de iudaism. Cînd împăratul a primit vizita rabinului Goldman de la templul Bet-Israel din Hertford, care era președintele executiv al Comisiei pentru Asisten-

ța Națională Evreiască, prințul a avut grijă ca rabinul să vadă această oglindă a marelui împărat. Rabinul a putut să identifice fără nici o dificultate literele ca fiind cuvintele ebraice „Ehie Așer Ehie“ — „Eu sînt Cel Ce Sînt“. Întocmai cuvintele Bibliei din Exod 3:14!

Imediat prințul și rabinul au început să cerceteze cum au ajuns aceste cuvinte ebraice rostite de Moise în Biblie să fie reproduse pe un obiect sfînt antic al japonezilor și s-a presupus că, în vremurile din vechime, în timpul robiei babilonice a evreilor, membrii din cele zece triburi ale lui Israel aduseseră această oglindă ca un dar împăratului care stăpînea în acea vreme.

În anul 1941, episcopul japonez Jujai Nakada a publicat o carte numită „Japonia în Biblie“. Bazîndu-se pe documente din vremuri antice, el spune că în anul 216 d. H., au venit 100.000 de oameni din Orientul Mijlociu în Japonia. În istoria japoneză ei se numesc tribul Hata. Ei au exercitat o puternică influență asupra economiei și culturii japoniei. Tribul Hata se auto-denumea Israj, nume care este mult înrudit cu Israel și ei vorbeau despre un mare conducător, pe care-l numeau Hata Kawa Katsu, care fusese salvat din apă ca prunc, apoi a fost crescut în palatul regelui și în cele din urmă a eliberat poporul său din robie. În această formă, istoria biblică a lui Moise a ajuns în Japonia.

Dovezile în afara Bibliei, în favoarea istoriei așa cum este povestită în Sfintele Scripturi sînt prea numeroase pentru a fi menționate. Cert este că ele nu pot fi respinse.

CONTRADICȚII ÎN BIBLIE

„Manualul Ateului“ menționează contradicții în Biblie.

În II Samuel 8:4 stă scris că David, în cursul unei lupte cu Hadadezer, a capturat șapte sute de călăreți, pe când în I Cronici 18:4 se spune că David a luat prizonieri 7000 de călăreți. Stimații noștri oponenti nu pot pune de acord aceste două afirmații diferite.

Ce ar spune ei dacă ar găsi o istorie a celui de-al doilea război mondial în care se pretinde că în lupta pentru Kiev au fost luați prizonieri o sută de mii de ruși, în timp ce câteva pagini mai departe se afirmă că în bătălia de la Kiev au căzut numai zece mii de prizonieri?

Explicația este simplă. În timpul ultimului mare război au fost trei lupte pentru Kiev. Numărul prizonierilor era diferit în aceste bătălii. Atunci, de ce trebuie să presupunem că, în aceste două cărți deosebite ale Bibliei se descrie aceeași luptă contra lui Hadadezer?

O altă critică adusă Bibliei: Biblia declară că ceea ce a făcut regele David „a fost drept în ochii Domnului și nu s-a întors de la nici una din poruncile Lui tot timpul vieții lui“. „Manualul Ateului“ întreabă: „Dar nu a păcătuit el?“ Biblia însăși povestește, în altă parte, ce păcate grave a făptuit.

Desigur că el a păcătuit, dar aceste păcate i-au fost iertate și s-a făcut ispășire pentru ele, și ca atare ele nu mai contau în fața lui Dumnezeu. Ele au fost uitate. Minunea este că un păcătos care s-a pocăit este socotit neprihănit înaintea lui Dumnezeu și de aceea, faptul că Scripturile înregistrează cuvinte atât de frumoase despre David se încadrează în contextul dragostei și bunătății lui Dumnezeu. Păcătosul

iertat este mai alb decît zăpada în fața lui Dumnezeu.

Să se pocăiască prietenii noștri atei și vor fi și ei iertați!

Autorii „Manualului Ateului“ sînt foarte fericiți cu descoperirea făcută de ei că apostolul numit Tadeu în Evanghelia după Matei se numește Iuda, fiul lui Iacov, în cartea lui Luca. Ce greșală mare! Dar să întoarcem propriile lor arme împotriva lor. Cum împacă ei faptul că un oarecare Ulianov este numit Lenin și că Djugașvili este Stalin?

Oponenții noștri descoperă în Biblie o mulțime de astfel de „contradicții“. Nici nu merită să fie luate în considerație.

Astfel, de pildă, ei precizează că Isus a spus odată ucenicilor Săi să-și vîndă pînă și îmbrăcămintea spre a-și cumpăra săbii. Pe de altă parte, cînd Petru a încercat să apere pe Isus cu sabia lui, El i-a spus: „Bagă-ți sabia în teacă“.

Cuvintele „vindeți-vă hainele și cumpărați-vă săbii“ au fost rostite de Isus după cina cea de taină, cînd era în drum spre Ghetsimani, știind că urmează să fie arestat. Întrucît era seara tîrziu și ucenicii nu puteau să cumpere nimic, evident că El nu le spunea să cumpere săbii pentru uz imediat. În schimb, El îi avertiza că timp de multe secole ei vor avea de înfruntat mari pericole și că deci, trebuia să fie pregătiți să se apere atît pe ei înșiși cît și cauza dreptății.

Cel care nu este pregătit să apere o cauză justă, dovedește că nu o iubește. Orice mamă care-și iubește copilul va face totul ca să-l protejeze contra unui intrus care are de gînd să i-l răpească sau să-l omoare.

Cînd unul din ucenicii Săi încearcă să-L linișteas-

că cu cuvintele, „Iată aici două săbii“, Isus răspunde cu o nuanță de ironie: „Destul“. Va veni timpul ca ucenicii Lui să-L înțeleagă mai bine.

„Bagă-ți sabia în teacă“ era o poruncă dată într-o situație unică. Isus nu dorea să fie apărat. Dorința Lui era să moară pentru păcatele lumii.

Autorii „Manualului Ateului“ au mai găsit o contradicție în Evanghelia Sfântului Luca: Se pare, remarcă ei, că întrucât norodul era de partea lui Isus, preoții cei mai de seamă trebuia să caute calea de a-L omorî în ascuns, așa încât simpatizanții Săi să nu se poată organiza împreună pentru a-L apăra, iar câteva zile mai târziu, poporul strigă: „Răstignește-L! Răstignește-L!“ Oponenții noștri pretind că o schimbare atât de radicală în mintea populației, literalmente peste noapte, nu era posibilă; ca atare, povestea relatată de evanghelistul Luca nu poate fi adevărată!

Ce păcat că membrii unei Academii de Științe n-au învățat nimic din tragedia propriului lor popor.

Era o dimineață în Moscova, când toate posturile de radio își începeau programele cu imnuri de laudă la adresa lui Stalin, exact cum făcuseră timp de douăzeci de ani. De asemenea și ziarele în acea dimineață erau pline cu aceleași laude. Era ziua când începuse Congresul al douăzecilea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În cursul acelei zile, Hrușciiov a rostit un discurs spunând că Stalin, pe care toată națiunea și el însuși l-au lingușit timp de decenii ca pe cel mai mare geniu, era în realitate un ucigaș în masă și un sadic, unul care chinuia nu numai pe adversarii lui, ci chiar și pe proprii săi tovarăși. Imediat, tot poporul rus s-a întors împotriva conducătorului providențial de altă dată și, în loc

să-i cânte laude, l-a batjocorit. Curînd, pînă și cadavrul lui a fost înlăturat din mormînt.

Este aceasta o poveste pe care autorii „Manualului Ateului“ o pot crede? Sau vor pretinde că este o legendă?

Mulțimile își schimbă felul de a gîndi cu multă repeziciune. Așa s-a petrecut în cazul unuia dintre cei mai degradați conducători ai omenirii, Iosef Stalin, și tot așa s-a întîmplat în cazul celui mai frumos exemplar al omenirii, Isus din Nazaret.

Oare membrii Academiei de Științe nu-și amintesc că ei înșiși au cîntat odată slavă lui Stalin și că ei au schimbat melodia?

Au uitat ei oare așa de repede cum demonstau pe străzi cu lozinci despre solidaritatea veșnică a popoarelor comuniste, despre fraternitatea veșnică cu comuniștii chinezi, români și iugoslavi? Își dau ei seama oare cît de rapid a degenerat solidaritatea veșnică în certuri meschine? De ce sînt incapabili să aplice propria lor experiență amară la evenimentele de acum două mii de ani și să recunoască faptul că omenirea este aceeași în toate epocile, că, contraziceri există nu numai în Evanghelii ci și în mintea și inima omului?

Argumentul că Iuda nu ar fi avut nevoie să indice soldaților care veniseră să prindă pe Isus un semn de recunoaștere este ridicol, copilăresc chiar. Faptul că Palestina este o țară mică și că Isus călătorise mult prin Galileea și Iudea, nu este un motiv să crezi că figura Sa era cunoscută pretuindeni. În prezent, majoritatea personalităților sînt cunoscute din cauză că fotografiile lor sînt publicate în ziare și apar la televiziune, dar în acea vreme nu existau astfel de mijloace de comunicație în masă. Așa că, existau desigur mii de oameni care, deși auziseră despre Isus,

nu-L văzuseră niciodată la față. Probabil că soldații romani și slujitorii marelui preot Caiafa n-au fost prea doritori să asculte predicile lui Isus, cum nici ofițerii poliției secrete comuniste nu ar fi curioși să audă pe predicatorii de astăzi din țările comuniste, decît dacă ar avea scopuri sinistre. Astfel încît era natural ca cineva să dea un semn sigur de recunoaștere al unei persoane care urma să fie arestată. Mai mult încă, întîlnirea avea loc în întunericul nopții, numai cu torțe pîlpîitoare care luminau fețele unei duzini de oameni oboșiți, nedeosebiți unul de altul, și era necesară o identificare precisă.

Autorii „Manualului Ateului“ — toți „eroi“ din vremea lui Stalin, care s-au opus cruzimilor lui, dar care au avut norocul excepțional să scape din închisoare (fie că *nu* s-au împotrivit lui Stalin, fie că au fost protejați de un Dumnezeu în Care nu credeau) — acești autori disprețuiesc pe Isus pentru că a arătat frică în grădina Ghetsimani, unde a fost prins, și pentru disparerea Sa cînd era pe cruce!

Desigur că este foarte frumos să posezi virtuți mari. Să ascunzi aceste virtuți, după cum pomii își ascund fructele sub frunze, este cu mult mai vrednic de laudă. Ținta lui Hristos era să deschidă o cale spre cer pentru oamenii cei mai slabi, să le arate că pînă și ei sînt plăcuți lui Dumnezeu. Pentru a construi o astfel de punte, trebuia El să nu Se erijeze în erou. Dacă acțiunile Sale ar fi apărut eroice și inaccesibile în toate împrejurările, noi, oamenii mijlocii și sub standardul mijlociu, n-am fi putut să-L luăm niciodată ca un model de viață. De aceea El a coborît la nivelul slăbiciunilor noastre omenești, rugîndu-Se în Ghetsimani: „Tată, depărtează de la Mine paharul acesta“, și strigînd pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?“, pentru ca

noi, care adeseori ne prăbușim în deznădejde, dorind ca paharul amar să fie luat de la noi, să putem găsi în El un Prieten demn de încredere. Acesta era scopul comportării lui Hristos. Nu este drept s-o califici ca lașitate.

„Manualul Ateului“ vorbește despre unele contradicții dintre Vechiul și Noul Testament.

Astfel, el amintește că în Evanghelia după Ioan este scris că nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu, pe când în Vechiul Testament patriarhul Iacov spune: „Am văzut pe Dumnezeu față în față“. (Geneza 32:30)

Explicația este foarte simplă.

În vremurile biblice, limba ebraică era foarte săracă, și de aceea conținea multe omonime. Unul și același cuvânt avea mai multe înțelesuri. Cuvântul Dumnezeu în acea vreme însemna mai întâi de toate Creatorul Cerului și al pământului. Cuvântul acesta era folosit și pentru Hristos. Făpturile îngerești sînt numite de mai multe ori dumnezei în Vechiul Testament, cum sînt numiți așa chiar și oameni. Creatorul îi spune lui Moise: „Am să te pun ca dumnezeu peste Faraon“, iar în unul din psalmi li se spune evreilor, ca membrii ai unui popor ales: „Sînteți dumnezei“. Astfel, când Iacov afirmă „Am văzut pe Dumnezeu față în față“, el a înțeles o ființă îngerească, în timp ce sfîntul Ioan vorbește despre Dumnezeu în cel mai înalt sens al cuvîntului, realitatea supremă, Creatorul cerului și al pământului.

Dar destul!

„Manualul Ateului“ privește la Biblie de jos, dintr-un punct de vedere omenesc. Din acest unghi, Biblia este într-adevăr o enigmă. Uită-te la dosul unei broderii și ți se va părea că este un zigzag de

fire fără rost. Trebuie să te uiți pe partea cealaltă, ca să-i observi frumusețea. Tot astfel și Scripturile nu trebuie privite de jos, din punctul de vedere al omului, care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu.

Prin duhul, creștinii au părtășie directă cu lumea nevăzută. Ei privesc la Scriptură din această perspectivă și de aceea ei sînt capabili să prindă toată armonia și tot înțelesul ei profund. Ei înțeleg de asemenea și lacunele Bibliei, din cauză că ea este descoperirea lui Dumnezeu redată în cadrul limbajului omenesc.

Se povestește că Robert Moffat, misionarul Africii de Sud, a vrut să descrie un tren oamenilor dintr-un trib; el puse două rîngi de fier pe pămînt, apoi alinie cîteva vagoane de boi unul după altul și la urmă atîrnă un ceainic mare de gîtul bouului care era în față, Fără îndoială că mai tîrziu, cînd africanii s-au dus în Europa și au văzut un tren real, ei vor fi găsit ridicolă descrierea lui Moffat. Însă limbajul africanilor nu-i îngăduise să le poată spune ce este un tren în realitate. Tot astfel, Dumnezeu trebuie să utilizeze un vocabular scos din experiențele pămîntești, cînd vorbește de lucruri cerești și spirituale, pentru care nu există cuvinte adecvate în limbajul terestru.

Totuși, cît de însuflețitoare și de înălțătoare este această Carte!

Voltaire scrisese că peste o sută de ani, Biblia va fi o carte demodată și uitată, care se va găsi numai în muzee. Dar o sută de ani după ce scrisese aceasta, propria lui casă a fost folosită de către Societatea Biblică (ca depozit de Biblii).

Biblia a fost tradusă în 1300 limbi și în fiecare an se vînd milioane de exemplare — dar cine se mai obosește să-l citească pe Voltaire?

Nu poate fi nici o îndoială, în ceea privește capacitatea naturală, că Platon este cu mult mai presus decît sfîntul Ioan, un umil pescar, sau că Marc Aureliu este mult superior lui Petru, ca gînditor. Dar astăzi, de-abia dacă mai este cineva care să citească pe Marc Aureliu sau pe Platon, în timp ce după două mii de ani scrierile sfîntului Ioan și ale sfîntului Petru sînt cuvinte de viață pentru oamenii din toată lumea.

Savanții sînt deseori de păreri diferite în aplicarea datelor cunoscute. Faptele în legătură cu natura pot fi și ele interpretate greșit. Tot astfel, și această carte sfîntă poate fi greșit interpretată sau aplicată în mod eronat, însă aceasta nu diminuează valoarea ei intrinsecă.

Oponenții mei au scris sute de pagini ca să discrediteze Biblia, o carte complet necunoscută lor.

Dacă fac cunoștință cu un om, aceasta nu înseamnă că îl cunosc pe acel om. Văd numai îmbrăcămintea și încălțămîntea lui. Din tot corpul lui, numai capul și mîinile sînt vizibile. Chiar dacă îl văd gol, tot nu-l cunosc, pentrucă sufletul lui rămîne o taină pentru mine. Textul literal al Bibliei este numai un veșmînt exterior. Alegoriile ei constituiesc trupul, iar adevărurile spirituale îi sînt sufletul. Frumusețea tainelor ei este dezvăluită numai celor ce iubesc pe Dumnezeu, celor ce doresc să-și deschidă ochii și inimile pentru Duhul Lui cel Sfînt. O priveliște frumoasă este percepută de ochiul anatomic și interpretată de creier. Exact în același fel, afirmă sfîntul Pavel, lucrurile duhovnicești sînt deosebite într-un mod duhovnicesc și sînt mijlocite de către Duhul lui Dumnezeu. Cine nu are Duhul nu poate cunoaște Biblia.

OARE CREȘTINISMUL TE ÎNVAȚĂ SĂ FII SERVIL

FAȚĂ DE AUTORITĂȚILE TIRANE?

Cuvintele lui Isus „Dați Cezarului ce este al Cezarului“ constituiesc o dovadă suficientă pentru autorii „Manualului Ateului“ că El ne-a învățat să fim servili față de colonialiști.

În primul rînd, Isus n-a spus niciodată aceste cuvinte ucenicilor Săi. El le-a exprimat față de dușmanii Săi cei mai răi, fariseii. Întreaga lor viață era o batjocură a religiei. De aceea, El le-a spus: „Dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu“. El era sigur că străduindu-se să facă așa, ei își vor da curînd seama că dacă vor satisface cerințele conducătorilor nebuni (mulți cezari romani erau nebuni), nu le va mai rămîne nimic de dat lui Dumnezeu.

Cu siguranță că ucenicii lui Isus au înțeles bine ce a vrut să spună Mîntuitorul prin aceste cuvinte, care atît de des au fost folosite greșit.

Dacă cineva a fost necinstit și vrea să dea înapoi ceea ce a furat, trebuie, mai întîi, să stabilească pe cît posibil cît datorează și după aceea să plătească suma corespunzătoare. Se pune întrebarea, ce datora un evreu lui Cezar? Ce datorează un ceh lui Brejnev? Nimic.

Chiar în Roma, nimic nu aparținea de drept Cezarului. Iuliu Cezar, un general roman biruitor, la întoarcerea lui dintr-o campanie în Galia, a răsturnat republica prin forță militară. Deci, el nu era un conducător legitim. El a fost urmat de tirani, dintre care cei mai mulți erau mai potriviți pentru un ospiciu de nebuni decît pentru un tron. Acești tirani jefuiau populația de libertatea ei. Nu îi dădeau nimic în schimb.

În Palestina, nimic nu aparținea lui Cezar. Profitând de faptul că grupările evrești erau divizate, cezarul Pompei a ocupat cu forța această țărișoară, impunându-i un regim de teroare și corupție.

Cezar n-a construit nici un drum în Palestina. Evreii le-au făcut. El nu zidise nici o casă. Nu plantase nici un pom. „Dați Cezarului ce este al Cezarului“ este o frază patriotică, revoluționară, care de fapt tăgăduiește uzurpatorului orice drept.

Dacă în timpul năvălirii naziste, s-ar fi spus oricărui cetățean care gândește cinstit în Uniunea Sovietică: „Dă lui Hitler ce este al lui Hitler și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu“, el ar fi înțeles aceste cuvinte ca însemnând: „Dă lui Hitler un picior în spate și aruncă afară trupele lui, deoarece nimic nu-i aparține lui în Uniunea Sovietică. Nici măcar dreptul să fie aici nu-l are“. Același raționament s-ar aplica și invaziei sovietice în Cehoslovacia.

Evident că autoritățile romane și marii preoți evrei, care erau uneltele lor, au dat cuvintelor lui Isus interpretarea mea. Dovada este că ei nu-L considerau un cetățean loial al Imperiului, ci un răzvrătit, și L-au răstignit.

„Manualul Ateului“ denaturează pur și simplu adevărul când descrie pe autorii Noului Testament ca lingușitori ai autorităților romane.

„El nu conține nici o acuzație contra guvernatorului roman“ spun ei. „Toată vina răstignirii este atribuită avreilor, pe când Pilat este descris ca un observator pasiv“.

Este ușor de făcut asemenea afirmații într-o țară unde Bibliile sînt rare. În Faptele Apostolilor 4:27, citim: „În adevăr, împotriva Robului Tău celui Sfînt, Isus, pe Care L-ai uns Tu, s-au însoțit în cetatea aceasta Irod și Pilat din Pont, cu neamurile

și cu noroadele lui Israel“. O adunătură de evrei, instigați de preoți, ceruseră răstignirea lui Isus. Dar Pilat, din propiria-i inițiativă, a adăugat cruzime peste cruzime. Știm lucrul acesta din cuvintele: „Atunci *Pilat* a luat pe Isus și a pus să-L bată“ (Ioan 19:1). Textul implică decăderea unui guvernator roman, care găsește plăcere în a biciui personal pe un deținut despre a Cărui nevinovăție este convins în mod evident. După aceea Evangheliile spun foarte clar că Pilat L-a dat în mâinile mulțimii ca să fie răstignit.

Cu ce drept pretind comuniștii că primii creștini, slugarnici față de autoritățile romane, au descris pe Pilat numai ca un observator pasiv? Ei bine, cu „dreptul“ uzurpatorilor care au monopolul publicării cărților și pot impune interdicții contra creștinilor și a libertății răspunsului.

Sfântul Ioan nu este singurul care învinuiește pe guvernatorul roman. Toți evangheliștii îl descriu ca pe un om servil. Matei scrie: „Atunci Pilat, după ce a pus să-L bată cu nuiete, L-a dat pe Isus în mâinile lor ca să fie răstignit“ (Matei 27:26). Marcu scrie: „Iar pe Isus, după ce a pus să-L bată cu nuiete, L-a dat să fie răstignit“ (Marcu 15:15). Luca citează pe Pilat în mod foarte explicit, ca spunând: „N-am găsit nici o vină în Omul acesta. . . Eu deci, după ce voi pune să-L bată . . .“ (Luca 23:14, 16).

Niciodată autorii Noului Testament n-au ascuns partea de vină a romanilor în răstignirea lui Isus. Ei împărtășesc această vină. Ulterior, istoricii creștini au raportat cu fidelitate cum autoritățile romane aruncau pe creștini la fiarele sălbaticice și îi supuneau la tot felul de sălbăticiii.

Departate de a fi slugarnici, așa cum sînt acuzați, adevărații creștini în toate vremurile, n-au recu-

noscut niciodată pe tirani drept conducătorii lor legitimi. Niciodată ei n-au considerat ca o datorie să le fie supuși. Prima carte contra creștinismului despre care avem cunoștință este „Adevărat așa-zisul Cuvînt“ de Celsus. Cartea datează aproximativ din anul 175 e. n. Ea reproșează creștinilor că nu apără pe Impărat, că nu luptă pentru el, nu participă la expedițiile lui militare și nu lucrează pentru el. Creștinii din Uniunea Sovietică consideră pe conducătorii comuniști ca asupritori. Ei nu vor obține nici o lingușire de la ucenicii lui Hristos.

„Manualul Ateului“ citează un alt text de Scriptură pentru a dovedi că creștinismul învață supunere oarbă față de conducătorii nedreți și, ca atare, este un obstacol în progresul omenirii. Textul este Romani 13:1—3: „Oricine să fie supus stăpînilor celor mai înalte; căci nu este stăpînire care să nu vină de la Dumnezeu. Și stăpînirile care sînt au fost rînduite de Dumnezeu. De aceea cine se împotrivește stăpînirii, se împotrivește rînduiei puse de Dumnezeu; și cei ce se împotrivesc, își vor lua osînda“.

Însă același capitol definește ce înțelege un creștin prin „Stăpînirile cele mai înalte“ cărora le datorează ascultare. Numai acela merită acest nume, care ca slujitor al lui Dumnezeu, pedepsește pe cel ce face răul și răsplătește binele (versetele 3 și 4). Dacă un dregător face contrariul, dacă el pedepsește binele și răsplătește răul, noi nu mai putem recunoaște puterea lui ca venind de la Dumnezeu.

Versete din Biblie, cum sînt cele amintite, au făcut pe creștini să se împotrivească tiranilor.

În Evul Mediu, Savonarola a fost ars pe rug pentru că a spus: „Nimic nu este mai detestabil pentru un tiran decît slujirea lui Hristos și o viață

creștină de o înaltă moralitate. Căci acestea sînt diametral opuse obiceiurilor lui proprii“.

Citez dintr-o convorbire între Maria Stuart, regina Scoției, și reformatorul protestant John Knox:

Maria: „Ai învățat poporul să primească o altă religie, diferită de aceea pe care o permit prinții lor. Și cum se poate ca doctrina aceasta să fie de la Dumnezeu, cînd știut este că Dumnezeu poruncește supușilor Săi să asculte de domnitorii lor?“

Knox: „Doamnă, după cum religia adevărată n-a luat nici puterea ei inițială și nici autoritatea ei de la conducătorii pămîntești, ci numai de la Dumnezeu cel veșnic, tot astfel supușii nu sînt obligați să-și modeleze religia după poftele domnitorilor lor... Dacă sămînța lui Avraam ar fi avut religia lui Faraon... ce religie ar fi fost în lume? Sau dacă toți oamenii din vremea apostolilor ar fi fost de religia împăraților lor, ce religie ar fi fost pe fața pămîntului?“

Maria: „Da, însă nici unul dintre acești oameni nu au ridicat sabia împotriva domnitorilor lor“.

Knox: „Totuși, doamnă, nu puteți nega că ei s-au împotrivit. Căci cei ce nu ascultă, se împotrivesc“.

Maria: „Cu toate acestea, ei nu s-au împotrivit cu sabia“.

Knox: „Doamnă, Dumnezeu nu le dăduse puterea și nici mijloacele pentru aceasta“.

Maria: „Crezi că supușii care ar avea putere, se pot împotrivi domnitorilor lor?“

Knox: „Dacă domnitorii lor depășesc limitele lor, Doamnă,. . . fără îndoială că supușii pot să se împotrivescă lor, folosind chiar și forța. Căci ce s-ar întîmpla dacă un tată ar înnebuni și ar încerca să-și omoare proprii săi copii? Nu ar trebui ei să-l apuce și să ia de la el cu forța sabia sau armele? Întocmai

așa stau lucrurile, Doamnă, cu domnitorii care ar ucide pe copiii lui Dumnezeu, supușii lor. Zelul lor orb nu este altceva decît o frenezie nebunească. . . și ca atare, a lua sabia de la ei, a-i immobiliza și a-i arunca în închisoare, pînă ce le va reveni mintea la cap, nu înseamnă neascultare față de domnitori, ci tocmai ascultare, pentru că aceasta este în conformitate cu voia lui Dumnezeu“.

Care comunist ar fi îndrăznit să vorbească astfel lui Stalin?

Biblia a inspirat pe Lincoln și pe Wilbeforce să lupte pentru desființarea sclaviei. În cartea sa „Capitalul“, Marx recunoaște rolul creștinului Shaftesbury în introducerea legilor pentru protejarea muncii în Marea Britanie. Tot un creștin rus, Leon Tolstoi, a fost acela care a contestat orice putere țarului. Thomas Jefferson, președintele Statelor Unite, a scris: „Am jurat pe altarul lui Dumnezeu, vrăjmășie veșnică tiraniei exercitate asupra minții oamenilor“; și „Răzvrătirea împotriva tiranilor este ascultare față de Dumnezeu“.

Lincoln a scris: „Dacă sclavia nu este nedreaptă, atunci nimic altceva nu este nedrept“.

Emerson a scris: „Dacă pui un lanț de gîtul unui rob, celălalt capăt al lui se fixează de la sine în jurul gîtului tău“.

Cuvintele lui Emerson s-au dovedit a fi fost profetice. Partidul comunist sovietic a pus un lanț de gîtul adversarilor săi politici: întîi a monarhiei, apoi a moșierilor, a capitaliștilor, a socialiștilor, a conducătorilor naționaliști aparținînd națiunii ruse ori a popoarelor asuprite, ucraineni, bieloruși și gruzini. Dar după aceea, celălalt capăt al lanțului s-a strîns și în jurul gîtului comuniștilor. Hrușciiov a spus destul în sensul acesta la Congresul al douăzecilea al

Partidului. El a precizat că Stalin a lichidat aproape tot Comitetul Central în epurările lui infame.

Creștinismul nu este de partea sclaviei, ci mai curînd comunismul.

Lincoln a afirmat în mesajul său către Congres, la 1 decembrie 1862: „Dînd libertate sclavilor, dăm libertate și celor liberi“.

După cel de-al doilea război mondial, popoarele creștine au eliberat toate coloniile lor. Guvernul Sovietic, din contra, a robat toate popoarele baltice, pe unguri, români și pe cehi. Comuniștii chinezi au subjugat Tibetul.

Aș recomanda prietenilor mei atești să ia aminte la vechea zicală: „Nu vorbi de funie în casa spînzuratului“. Ar fi mai bine pentru comuniști să nu menționeze sclavajul. Eu însumi am fost sclav într-un lagăr comunist.

Dar toate aceste argumente nu sînt de fapt necesare, deoarece, ca de obicei „Manualul Ateului“ se contrazice singur. Pentru a explica dezvoltarea miraculoasă și biruința creștinismului, ateii, care nu pot admite că Dumnezeu lucra în biserică, pretind că creștinismul făcea prozești în majoritate dintre sclavi, „din cauză că sclavii cîștigau în creștinism o poziție de care nu se puteau bucura în altă parte“.

În epistola către Filimon, sfîntul Pavel îndeamnă pe un deținător de sclavi să reprimească pe unul dintre slujitorii săi care fugise, nu numai fără pedeapsă, ci „ca pe un frate prea iubit“. Acesta era spiritul primei biserici creștine.

Atunci, de ce primii creștini nu au desființat sclavia? Ei erau prizonieri. Nu aveau putere în stat. Majoritatea lor erau ei înșiși robi. Numai cu puțin timp mai înainte, marea revoltă a sclavilor, sub conducerea lui Spartacus, fusese înăbușită în mod sîn-

geros și multe zeci de mii de sclavi fuseseară răstigniți. Numai nebunii se revoltă cînd rezultatul sigur al răzvrătirii este înfrîngerea.

Dumnezeu apăruse odată pe muntele Sinai, dînd cele Zece porunci. Cuvintele introductive la acestea sînt: „Eu sînt Domnul Dumnezeul tău, Care te-am scos din țara Egiptului, din casa robiei“. Prezentîndu-Se poporului Său, El alege să Se caracterizeze pe Sine mai degrabă ca eliberator de robi, decît ca Creatorul Cerului și al pămîntului. Acesta este Dumnezeul nostru.

Ne amuză cînd citim în „Manualul Ateului“ că religiile creștine „au slujit și slujesc clasele stăpînitoare, sprijinind și întărind ordinea socială și politică bazate pe exploatare și oprimare, etc., etc.“

Știm că n-ar trebui să ne pese de astfel de acuzații, pentru că ne dăm seama că avem de-a face cu academicieni. Datorită unei miopii caracteristice, ei nu știu cum să scrie în mod coerent. Citim mai departe și nu sîntem înșelați în așteptările noastre. Ascultați ce au de spus aceiași autori, în altă parte a cărții lor: „Conducătorii Reformei au tradus Sfintele Scripturi în limbile diverselor popoare. Biblia devenind pentru prima dată accesibilă maselor populare, ele au descoperit fără întîrziere în unele teze ale ei, o îndreptățire a luptei lor pentru egalitatea socială“.

Aici v-am vrut. „Biblia îndreptățește lupta pentru egalitatea socială“. „Biblia învață sclavajul și supunerea față de tirani“. Două afirmații făcute de același grup de autori în una și aceeași carte!

Academicienii care au scris „Manualul Ateului“ pot gîndi ce vor. Superiorii lor știu mai bine. Ei știu că creștinii nu sînt slugarnici față de dictatori. De aceea au omorît milioane de frați ai noștri și țin

încă în închisori zeci de mii de credincioși.

Ar fi mai bine ca ateii să aibă grijă să nu menționeze înclinarea în fața conducătorilor cruzi. Nu au zeificat ei pe Stalin, pe care acum l-au denunțat ca cel mai mare ucigaș în masă al istoriei? Membrii Academiei nu pot fi prea tineri. Prin urmare, ei trebuie să fi fost printre lingușitorii lui Stalin ieri, căci altfel n-ar fi fost în viață astăzi ca să-l denunțe!

Eu am fost în închisoare sub Stalin și succesorii lui. Oare biserica clandestină din Uniunea Sovietică nu ar avea mai mult drept decît ateii să vorbească despre opunerea împotriva tiraniei? Ce să spunem despre zeificarea unui alt ucigaș, Mao-Tse-Tung, din China Roșie? Comuniștii chinezi, toți ateii, s-au prosternut în fața lui. Peste un milion de creștini chinezi au fost uciși, dar ei au preferat să moară decît să se plece înaintea lui.

Adevărații creștini au fost și sînt luptători pentru libertate. În acest domeniu nu avem nimic de învățat de la prietenii noștri atești. Statele Unite, Marea Britanie și Australia nu au lagăre de muncă forțată. Uniunea Sovietică și China Roșie au astfel de lagare.

A descrie pe creștini ca pe un mănunchi de lingușitori ai tiranilor, înseamnă doar a-i caricaturiza. Prin urmare, ceea ce ateii resping nu este creștinismul, ci o parodie a lui.

UN PARADIS CERESC SAU UNUL PĂMINTESC

„Manualul Ateului“ citează pe Frederic Engels ca spunînd că nădejdea creștinismului este în cer, în viața veșnică după moarte. După părerea lui, creștinismul nu are dorința de a efectua o transformare socială în această lume.

Spre deosebire de creștinism, mișcarea comunistă năzuiește la eliberarea tuturor oamenilor muncii de pe pământ.

Aceasta este pură imaginație.

Nu este adevărat că creștinismul are numai o țintă cerească. Isus ne-a învățat să ne rugăm: „Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ“. În Ioan 3:12, El ne amintește: „... v-am vorbit despre lucruri pămîntești...“

Chiar la începutul Evangheliei sfîntului Luca, ni se povestește că atunci cînd oamenii au întreat pe Ioan Botezătorul ce să facă, el nu le-a răspuns: „Căutați viața veșnică“. Răspunsurile lui au fost foarte pămîntești: „Cine are două haine, să împartă cu cine nu are nici una; și cine are de mîncare, să facă la fel“. Vameșilor le-a spus: „Să nu cereți nimic mai mult peste ce v-a fost poruncit să luați“. Iar soldaților nu le-a spus: „Căutați cerul“ ci mai degrabă: „să nu stoarceți nimic de la nimeni prin amenințări, nici să nu învinuiți pe nimeni pe nedrept, ci să vă mulțumiți cu lefurile voastre“, care erau mai mari decît acelea ale populației mijlocii (Luca 3:11-14).

Isus a izgonit pe vînzătorii din Templu, cu un bici. El a învinuit în mod public pe cărturari și pe farisei că înghit casele văduvelor. Unui tînăr bogat, El i-a spus: „Dacă vrei să fii desăvîrșit, du-te de vinde ce ai și dă la săraci“ (Matei 19:21).

Creștinismul are în programul lui și o transformare socială în această lume. Este un fapt ciudat că înșiși membrii guvernului sovietic spun că trebuie să atingă și să depășească nivelul economic al țarilor cu o moștenire creștină, cum ar fi Statele Unite ale Americii. Așa încît probabil că cetățenii din țările de religie creștină duc o viață mai îmbelșugată în această lume decît cetățenii sovietici.

În țările Americii sau în alte țări apusene, muncitorii își pot conduce automobilele lor proprii la biserică sau la demonstrații pentru salarii mai mari. În țările sovietice, lucrătorii nu au nici măcar biciclete cu care să se ducă să ia parte la adunările comuniste, de la care nu se permite nimănui să lipsească.

Belșugul și libertatea din vest n-au fost obținute fără luptă. Cu toate acestea, dacă reproșurile făcute de Engels creștinismului ar fi fost juste, această luptă n-ar fi avut loc. Engels a scris:

„Doctrinile sociale ale Evangheliilor reprezintă o rezistență religioasă pasivă contra nedreptății, o revoltă pe genunchi, ceea ce înseamnă de fapt, îndreptățirea principalului rău social al antichității, sclavia. Creștinismul nu a fost ideologia oamenilor asupriți care se duc la o luptă revoluționară, ci ideologia oamenilor apăsați care au pierdut orice nădejde în luptă și caută o scăpare în rugăciune, în speranța unei izbăviri miraculoase.“

Aceasta este o inducere în eroare.

Adevărata învățătură a Evangheliei este că un creștin trebuie să urmeze exemplul lui Hristos. A fost oare Hristos El Însuși pasiv față de nedreptate? Ce au gândit vânzătorii care fuseseră izgoniți cu biciul din templu despre atitudinea Lui? A fost o împotrivire pasivă când El S-a adresat preoților și fariseilor în propriul lor templu, numindu-i „pui de năpârci“ și „fățarnici“?

Oare „Magnificat“, cântarea de laudă a binecuvântatei Fecioare Maria, este un cântec de resemnare? Ea spune că Fiul ei va răsturna pe cei puternici de pe scaunele lor de domnie și va înălța pe cei smeriți. El va sătura cu bunătați pe cei flămânzi și va scoate afară pe cei bogați cu mâinile goale. Aceasta nu sună

ca o supunere blîndă față de exploataatori.

Înțelepciunea a învățat pe ucenicii lui Hristos să fie pasivi acolo unde nu era nici o nădejde de a răsturna tirania, dar ori de cîte ori condițiile pentru o astfel de răsturnare erau coapte, creștinii au luptat întotdeauna.

Cînd țaranii s-au răscolat contra moșierilor în vremea Reformei, principalele argumente în favoarea lor erau religioase. Imnurile revoluționare erau:

„Cînd Adam săpa și Eva torcea,

Boier atunci cine era?“

Cetate tare-i Dumnezeu, și armă apărătoare.

Cînd a început mișcarea proletariatului industrial din Anglia, cîntecul cartiștilor era:

„Fii ai Britaniei, deși sînteți robi,

Dumnezeu, Creatorul vostru, v-a făcut liberi;

El a dat tuturor viață și libertate,

Dar niciodată, nu, niciodată, El n-a făcut vreun sclav.“

Primii organizatori ai demonstrației care a condus la revoluția din 1905 în Rusia nu au fost prietenii noștri comuniști, ci muncitorii creștini sub conducerea unui preot, Gapon. Comuniștii au profitat de pe urma acestui fapt și pe urmă au spînzurat pe preot.

Creștinismul este tot atît de revoluționar ca și comunismul, însă revoluțiile noastre se deosebesc.

Revoluțiile comuniste încep cu vărsarea de sînge a inamicilor lor, vinovați sau nevinovați. Apoi, vărsarea de sînge devine un obicei, ba chiar o plăcere, și în cele din urmă avem o tiranie mai rea decît aceea care a fost răsturnată.

Lenin a scris odată: „Teroarea și Ceka sînt absolut necesare“. Țarul Nicolae II n-ar fi socotit teroarea ca făcînd parte dintre imperativele politicii. Cîți oameni a ucis el? Apoi întreabă-te cîți oameni a omorît Stalin.

Este foarte probabil că el însuși a otrăvit pe Lenin, care îl învățase tehnica teroarei. După aceea, el a omorât aproape pe toți prietenii intimi ai lui Lenin.

Chiar și astăzi, nenumărați cetățeni sovietici mor de foame și de muncă istovitoare în lagărele de concentrare ale Uniunii Sovietice. Comunismul omoară milioane de oameni în China Roșie. Teroarea de acolo este recunoscută chiar și de ziarele sovietice. În Polonia, Gomulka, care exercită dictatura proletariatului, a împușcat pe proletari. Revoluțiile comuniste sînt întotdeauna negative și distructive.

Noi, creștinii, sîntem revoluționari într-un sens cu totul diferit. Creștinii folosesc mai întîi și cel mai mult sabia Duhului, care poate omorî păcatul fără să omoare pe păcătos.

Creștinii au îndreptat multe abuzuri cu sabia Duhului. Acolo unde domnește civilizația creștină, oamenii sînt liberi să fie chiar atei. Desfid pe stimații mei oponenți să-mi dea numele unui singur om care este în închisoare în Statele Unite pentru că este ateu. Dar în țările comuniste, milioane de frați ai mei și de surori în credință au trecut prin închisori sau au fost omorîți. Cine a luptat pentru libertate și a obținut-o, atei sau creștinii?

Creștinii nu exclud necesitatea răzvrătirii contra tiraniei. Dar cînd asupritorii, prin abuzurile lor, îi silesc să se răscoale și împrejurările sînt favorabile, ținta lor este întotdeauna să înlocuiască tirania cu un regim de pace și dreptate, pe cînd Marx recomanda „revoluție permanentă”, o expresie creată de el. Revoluție permanentă — pentru ce? Revoluție de dragul revoluției? Să nu se atingă niciodată ținta? Să nu țintești, nici măcar la o utopie? Acesta este sadismul sadea.

Creștinii nu uită niciodată că primul răzvrătit a

fost diavolul. Ei nu recurg cu ușurință la răzvrătire, nici măcar la răzvrătirea împotriva regimului comunist.

Pe ei îi interesează și destinele pămîntești, cu deosebirea că ei au și alte țeluri afară de cele pămîntești. Oamenii sînt ca broaștele care trăiesc pe fundul unei fîntîni întunecoase, de unde nu pot vedea nimic din lumea de afară. Creștinii au auzit cîntecul unei ciocîrlii. Și minunea minunilor — ei i-au înțeles cîntecul! Acest cîntec vorbește despre soare și lună și stele și munți și dealuri acoperite cu copaci și despre o mare minunată. Ei au credință în acest cîntec. Ei sînt siguri că există un paradis ceresc. Fără a-și neglija obligațiile lor pămîntești, ei merg spre acest paradis și cheamă pe alții să vină împreună cu ei.

Dacă există cineva care crede în posibilitățile evoluției mai mult chiar decît Darwin, acesta este creștinul. El crede în nașterea din nou. El crede că o broască poate deveni o ciocîrlie, că o ființă omească poate deveni părtașă firii dumnezeiești, și aceasta nu printr-un proces îndelungat, ci îndată, prin credința în Isus Hristos.

Crezînd toate acestea, creștinii se luptă pentru justiție în această lume, tinzînd totodată și către paradisul ceresc.

EXISTĂ DUMNEZEU?

Pîna acum, am urmat în această carte preceptul lui Isus: „Dacă te silește cineva să mergi cu el o milă de loc, mergi cu el două“.

Oponenții mei au vrut să urmăresc o serie anumită de argumente. Am mers împreună cu ei. Am discutat argumentele lor chiar cînd rezultatele nu erau deloc importante.

Dar acum aş vrea să mă concentrez mai mult asupra primei probleme în divergenţa dintre atei şi creştini: Există sau nu un Dumnezeu Căruia să I te închini, pe Care să te bazezi, Care să te protejeze, cu Care să te mîngîi?

După teoreticianul comunist francez, R. Garaudy, totalitatea şi absolutul nu este Dumnezeu, ci „numele om”. Nimic nu este superior omului. Creştinii cred în Dumnezeu, în făgăduinţele Lui ca să-i ajute în această viaţă şi să le dea viaţa veşnică. Garaudy scrie: Nouă, ateilor, nu ni s-a promis nimic şi nimeni nu ne aşteaptă”. Într-adevăr, triste cuvinte! Ateilor nu li se promite nici măcar prietenia cinstită a propriilor lor tovarăşi. După ce a lucrat pentru Partidul Comunist toată viaţa lui, Garaudy a fost exclus din partid. Nimeni nu-l aştepta să-i întindă o mîină de ajutor sau un gest prietenesc cînd era la ananghie. El a rămas singur.

Un tînăr compozitor era sărac şi a fost nevoit să trăiască într-o cameră închiriată. Un prieten l-a încurajat: „Cînd ai să mori, va fi o inscripţie pe pereţele acestei case”. Compozitorul se arătă entuziasmat: „Adevărat?” — „Desigur”, fu răspunsul. „Va fi un afiş” CAMERĂ DE ÎNCHIRIAT”. Nici Garaudy nu se poate aştepta la mai mult decît atît, după moarte. Şi chiar în această viaţă, excluderea lui din Partid nu face decît să lase un loc pentru altcineva care să fie înşelat ca şi el.

Omul este Dumnezeu. Întregul crez comunist este însufleţit de această credinţă.

Oare există o Fiinţă superioară omului? Există un Dumnezeu, în sensul obişnuit dat acestui cuvînt, Creatorul cerului şi al pămîntului, Acela pe Care Isus ne-a învăţat să-L numim Tatăl nostru?

În templul din Ierusalim, (cît şi în multe temple

egiptene și mitraiste) exista un loc prea sfânt, unde marele preot avea voie să intre odată pe an, în cadrul unei ceremonii religioase impresionante.

În vremea lui Isus, acest loc prea sfânt era gol. Așa-numitul chivot al legământului, o cutie aurită care conținea tablele de piatră cu poruncile lui Dumnezeu, fusese ascuns, cu secole în urmă, în vremea robiei babilonice, de către proorocul Ieremia (II Macabei 2: 1—7). Când s-a reclădit templul, după eliberarea evreilor din robie, chivotul sfânt n-a mai putut fi găsit. În Sfânta Sfintelor nu mai era absolut nimic.

Acest fapt avea o însemnătate simbolică.

Kabala, o carte sfântă a evreilor care cuprinde tradițiile religioase vechi, îl numește pe Dumnezeu „Ein“ — „Cel Inexistent“. S-ar părea ciudat să găsești într-o carte profund religioasă un nume al lui Dumnezeu cu care atei ar fi de acord. Dar sensul este clar pentru cei ce cunosc pe Dumnezeu.

„Dumnezeu nu este“, în sensul că „El nu este ceea ce-L considerăm noi că ar fi“. Gîndurile Lui nu sînt gîndurile noastre și căile Lui nu sînt căile noastre.

Feuerbach avea dreptate cînd zicea că oamenii și-au creat dumnezeii după chipul lor. Dar Feuerbach nu era original. El a spus aceasta pentru a contesta pe Dumnezeu. Luter, unul din gînditorii religioși cei mai profunzi ai istoriei, spusese cu trei secole mai înainte: „Fides est creatrix Dei“ (Credința este creatoarea lui Dumnezeu“).

Omul se gîndește la cauzele și scopurile lucrurilor, cugetă la tainele naturii și ale vieții, și mintea lui dă naștere noțiunii de Dumnezeu. Dar odată ce a ajuns la acest punct, el trage imediat concluzia că acest Dumnezeu născut în mintea lui, este creatorul tuturor lucrurilor și totodată al persoanei lui proprii,

că El are o existență obiectivă în afara sferei cunoștințelor sale, că omul Îi datorează totul. În felul acesta, omul ajunge de la Dumnezeu Fiul la Dumnezeu Tatăl. Aceste două noțiuni, sînt legate una de cealaltă într-o dragoste nespusă, nețărmită; Dragostea aceasta este Duhul Sfînt. Dumnezeu a creat pe omul care are credință. Credința crează noțiunea „Dumnezeu“.

Atît cuprinde noțiunea noastră despre Dumnezeu.

Dar Dumnezeu Care ne-a creat depășește cu mult înțelegerea noastră. El nu este ceea ce rațiunea noastră poate concepe.

Teologia a furnizat multe argumente despre existența lui Dumnezeu. Adversarii religiei au adus contra-argumente.

Nu voi discuta în contradictoriu. Vai de dumnezeul care are nevoie de cineva să-l apere. Un Dumnezeu Se poate descoperi. Nu trebuie să aduci nici o dovadă despre existența soarelui — cu atît mai puțin despre existența Creatorului lui. Sînt momente cînd soarele este învăluit de nori. Atunci, cei ce vor să-l vadă, trebuie să aștepte. Dacă Dumnezeu vrea să Se ascundă astfel încît să fie descoperit numai de cei ce-L caută cu rîvnă, trebuie să-I respect voia.

Dumnezeu folosește lumina ca să dea viață oricărei ființe, dar atît Dumnezeu cît și lumina sînt nevăzuți. Cine a văzut vreodată lumina? Într-un tub în care s-a făcut vid complet, o rază de lumină rămîne invizibilă. Ceea ce numim „a vedea lumina“ este a vedea obiectele, aerul luminat de lumină. Lumina propriu zisă este invizibilă.

Tot astfel cineva trebuie să depășească simțurile și rațiunea pentru a cunoaște pe Dumnezeu, deși rațiunea ne poate îndruma spre El.

Voi observați scopurile în natură. Sămînța se-

mănată în pământ extrage din împrejurimile ei exact atîta azot, aer și apă, cît are nevoie pentru a deveni o floare. Poți vedea o finalitate în creșterea ei. Are un scop de atins. Ovulul impregnat ia din pîntecul mamei exact hrana necesară pentru a deveni un prunc. Din nou se vede tendința spre o țintă. Dar nici sămînța și nici ovulul, nu pot urmări ținte. Acestea trebuie să vină de la o Ființă înțeleaptă, Care le impune făpturilor Lui.

Mai mult, vedem omul adaptat la mediul lui. Altfel n-ar fi putut supraviețui atîtea mii de ani. Cu alte cuvinte, în ciuda abuzurilor făcute de om, trăim într-o realitate care, uneori cu efortul nostru iar alteori fără acest efort personal, ne dă atît cît ne este necesar pentru existența noastră. Ne naștem ca prunci incapabili să consumăm altceva decît lapte și, scurt timp înainte de nașterea noastră, laptele se acumulează în sînul mamei. Pe măsură ce creștem, avem nevoie de lapte din ce în ce mai gros, iar laptele din pieptul mamei se schimbă potrivit nevoilor noastre.

Ne naștem cu plămîni și găsim aer. Avem nevoie de apă și ea ne este furnizată. După cîteva luni, avem nevoie de elemente hrănitoare care se află în legume și carne și acestea există în lume.

Ne îmbolnăvim. Dar cineva a pregătit leacuri pentru nenumărate feluri de boli, în ierburi, ciuperci sau în cristalele pămîntului.

Pentru fiecare nevoie omenească există realitatea corespunzătoare care satisface acea nevoie.

Ce aroganță sau ignoranță ne face să presupunem că pentru o nevoie fundamentală, pentru setea sufletului nostru după Dumnezeu — o sete care a creat atîtea mitologii și religii — nu ar exista o realitate care s-o satisfacă?

Într-o zi de toamnă, o cioară vorbea cu o rîn-

dunică, tînără care era în primul an al vieții ei. Cioara spuse: „Văd că te pregătești pentru un drum lung. Încotro zbori?” Rîndunica îi răspunse: „Se face din ce în ce mai frig aici. S-ar putea să îngheț. Zbor spre o țară mai caldă”. Cioara isteată își bătu joc: „Te-ai născut abia acum cîteva luni. Cum știi că există o țară mai caldă să te adăpostească în timp ce aici este frig?” Rîndunica îi replică „Cel Ce mi-a pus în inimă această dorință pentru o climă mai caldă nu se poate să mă înșele. Eu Îl cred și plec.” Și rîndunica a găsit ceea ce căuta.

În felul acesta procedează orice suflet credincios.

Într-o lume fără Dumnezeu, sufletul devine un sloi de gheață. Vă amintiți de Homunculus — omul artificial creat într-un tub, în partea a doua a lui „Faust”. Mereu îi era frig. Îngheți cînd te socotești ca fiind numai un produs complicat al reacțiilor chimice. Noi tindem către un Tată, izvor de căldură, de dragoste, de lumină. După cum toate nevoile fundamentale ale omului sînt satisfăcute în realitate, tot astfel și nevoia sufletului este împlinită. Putem găsi pe Dumnezeu. Îl putem cunoaște.

Dar nici un domeniu de cunoștințe nu poate fi cercetat fără instrumente adecvate. Nu poți vedea stelele prin microscop și nici microbii prin telescop. Oamenii care nu pot gândi just ajung la concluzia că Dumnezeu nu există, fiindcă nu-L pot găsi cu simțurile lor, care sînt funcțiuni ale vieții în domeniul material. Simțurile nu sînt instrumente potrivite pentru a vedea pe Dumnezeu.

După cum microbiologia are instrumentul ei special și astronomia un altul, tot astfel și credința posedă un instrument cu care poate vedea pe Creator. Isus a spus: „Ferice de cei cu inima curată, căci ei vor

vedea pe Dumnezeu“. Să ai și tu o astfel de inimă și-L vei vedea!

Cuvîntul „a vedea“ are multe înțelesuri. Văd un obiect material pentru că fotonii reflectați de el izbesc ochii mei. Văd dreptatea unei cauze cîntărind argumentele în mintea mea. Văd dragostea unei persoane față de mine din comportarea ei. Închid ochii și pot evoca chipul cuiva drag. El este departe. Nici un foton emanînd de la el nu poate ajunge la ochiul meu. Dar îl pot vedea. Pot povesti visul meu, închipuirile mele. Jumătate din viața noastră o petrecem văzînd în acest fel.

Cum vedem pe Dumnezeu?

În memoria noastră sînt înmagazinate imagini și putem scoate din ele imaginea de care avem nevoie, ca dintr-un album. Dar în această casetă asemănătoare unui „safe“, nu avem numai imagini din lumea materială. Existența mea nu începe în ziua nașterii mele și nici în ziua în care am fost zămislit. Am existat din totdeauna în mintea și în planul lui Dumnezeu. Am venit pe acest pămînt pentru un timp scurt ca pribeag și străin.

Am trăit o perioadă de timp ca sugaci. Am în mine imagini acumulate din acel timp, întocmai după cum am și pe cele ulterioare, cu excepția faptului că pe acelea ale vieții mele ca prunc nu le pot evoca atunci cînd vreau. Dar psihoanaliza și hipnoza pot dovedi că ele se află acolo. Ele pot fi reactualizate.

Astfel, orice cunoaștere al lui Dumnezeu este numai o recunoaștere. Inima care a fost curățată de păcate, patimi, greșeli, temeri, îngrijorări și ură, poate vedea din nou pe Dumnezeu de la care porcede.

Noi trebuie să folosim cu rezervă cuvintele „a vedea“ și „imagine“ în această privință, deoarece

vezi o realitate pentru care nu există cuvinte în vocabularul omenesc.

Cînd Marco Polo, primul european care a intrat vreodată în China, s-a întors și povestit tovarășilor săi că a întîlnit oameni galbeni cu ochi oblici și cu părul împletit în coade, el a fost denumit „Marco Polo mincinosul“. Ce posibilități avea el să dovedească afirmațiile lui? El nu putea decît să spună oamenilor: „Duceți-vă unde am fost eu, înfrunțați pericolele pe care le-am înfruntat eu, suferiți ostenețile prin care am trecut eu și veți cunoaște adevărul“.

Eu nu pot convinge un sceptic că există virusuri. El însuși trebuie să privească printr-un microscop.

„Ferice de cei curați cu inima, căci ei vor vedea pe Dumnezeu“. Problema cunoașterii lui Dumnezeu se reduce la o chestiune de curăție a caracterului. Adevărul suprem este monopolul exclusiv al celui curat. Ori de cîte ori mi se vorbește despre Dumnezeu, fie pentru, fie contra, eu întreb pe interlocutorul meu: „Cît de curat ești ca să fii vrednic de crezut?“ Numai cei ce sînt mai albi decît zăpada pot cunoaște acest subiect.

CINE ESTE DUMNEZEU

Intrucît atei nu acceptă jertfa lui Isus pe cruce, care ne curățește de păcat, ei nu pot vedea pe Dumnezeu.

Dar ei sînt îndreptățiți să ne întrebe: „Tu afirmi că vezi pe Dumnezeu. Spune-ne, deci, cine este El?“

O întrebare foarte importantă! Ea există pentru ambele părți. Atei trebuie să poată spune: „Cine este acela a cărui existență o tăgăduim?“, întocmai după cum și creștinii trebuie să dea un răspuns la întrebarea: „Cine este Acela în Care credem?“

Cine este Dumnezeu?

De Broglie, teoreticianul cel mai mare din vremea noastră în materie de lumină, a scris: „Cît de mult am ști, dacă am ști ce este o rază de lumină“. Marele biolog Iacob von Uexküll a scris: „Nimeni dintre noi nu știe ce este viața“. Și ni se cere să răspundem Cine este Dătătorul vieții și al luminii!

În ce constă dificultatea de a răspunde? Cînd întrebăm „Ce este viața sau ce este lumina?“ sau „Cine este Dumnezeu?“, greutatea nu stă în cuvintele „ce“, „Cine“ „viață“, „lumină“ sau „Dumnezeu“. Noi putem spune oarecum ce înțelegem prin aceste cuvinte. Ceea ce complică posibilitatea de percepere este cuvîntul cel mai mic din propozițiunea întrebătoare, cuvîntul „este“. Ce înseamnă cuvîntul „este“? Dacă nu înțelegem aceasta, tot restul rămîne o enigmă.

Un mare zid de despărțire trece prin lumea creștină. Acesta se axează pe cuvîntul „este“. În conformitate cu Noul Testament, care a fost scris în limba geacă, la Cina cea de taină pe care a avut-o Domnul Isus cu ucenicii Săi înainte de răstignire, Isus le-a dat pîine zicînd: „Aceste este trupul Meu“ și un pahar cu vin, spunînd: „Acesta este sîngele Meu“. Creștinii ortodocși și catolici cred că verbul „este“ din context poate însemna numai un lucru: anume că la împărtășanie, creștinii mănîncă și beau lăuntric trupul real și sîngele real al lui Isus. Cînd preotul repetă cuvintele lui Isus în timpul liturghiei, are loc o prefacere în aceste elemente. În exterior, ele rămîn pîine și vin. Dar în esență, ele au fost transformate. Ceea ce era pîine și vin au devenit trupul lui Hristos. Protestanții citesc aceeași Biblie și ei interpretează altfel cuvîntul „este“. Pentru ei însemnează că pîinea de la sfînta împărtășanie simbolizează trupul lui

Hristos dar că, deși este doar pâine, ea are o altă valoare, întocmai cum un inel are o valoare mai mare pentru cel ce-l primește cînd el vine de la o ființă iubită.

Faptul că s-au scris mii de cărți asupra acestui subiect și că din cauza diferenței de interpretare mari instituții s-au despărțit arată că termenul „este“ nu-i chiar atît de simplu pe cît pare. Voi care doriți să știți „Cine este Dumnezeu“ sau „Ce este lumina“, spuneți-mi, mai întîi, ce înțelegeți prin cuvîntul „este“?

Creștinismul nu a fost negativ față de culturile anterioare. După cum am spus mai înainte, el cuprinde în gîndirea lui filozofia greacă, mai ales pe cea a lui Aristotel. Creștinismul provine de la un Dumnezeu Care, El Însuși neschimbat, produce toate mișcărilor din lume. El șade liniștit pe un tron neclintit și conduce toate lucrurile și pe toți oamenii în mișcarea lor neîncetată. Aristotel ar fi spus că Dumnezeu „este“ în sensul cel mai strict al cuvîntului.

Dar cineva care produce mișcarea, el însuși fiind nemișcat, este de neconceput. Ceea ce este static nu poate pune nimic în acțiune. Un motor care pune în mișcare o mașină are și el mișcărilor lui proprii. Unui motor i se aplică o altă noțiune dincolo de simpla existență — el se mișcă.

Realitatea nu cunoaște un „a fi“. Kant a scris în „Critica Rațiunii Pure“: „*A fi* nu este un predicat real . . . În uzul logic, „a fi“ este numai copula unui raționament“. A spune că Dumnezeu este bun sau neprihănit are un sens. A spune că Dumnezeu sau orice alt subiect pur și simplu este“, înseamnă a rămîne în sfera cuvintelor deșarte.

Cînd ne întrebăm ce înseamnă „A FI“, răspunsul

este că „a fi“ există doar ca „a deveni“, „a se dezvolta“, a se „mișca“, „a fi schimbat“. Heraclit spunea „*Panta rhei*“ — „Totul curge“. „Nu te poți scălda de două ori în același curent de apă curgătoare“. Tu nu te poți scălda în el nici măcar odată, deoarece în timp ce tu te scalzi, trupul tău se schimbă, și râul de asemenea.

Părțile elementare din care este compusă lumea, elementele chimice, ca și realitățile spirituale, nu sînt existențe, ci evenimente, întîmplări. În timp ce pronunț cuvîntul „fier“, electronii din atomii fierului se vor fi învîrtit de multe mii de miliarde de ori în jurul nucleului. Cînd ajung la ultima literă „r“, fierul nu mai este în aceeași stare în care se afla cînd am pronunțat prima literă „f“. Coboară în domeniul microfizicii și vei vedea importanța sesizării acestui lucru. Nici o părticică elementară nu are, în mișcarea ei continuă, suficientă răbdare să stea în locul ei, ca să-mi dea răgaz să spun despre ea că „este“. În timp ce spun „atomul este“ el a trăit o istorie atît de bogată încît, în comparație cu ea, întreaga istorie a omenirii apare ca un lucru minuscul. Sir James Jeans a spus: „Materia nu este ceva ce este, ci ceva care se întîmplă“. Materia nu este existență, ci curgere. Totul — și în special ființele vii se schimbă neîncetat și se reînnoiesc continuu.

Cum poate Cel Ce mișcă totul să fie El însuși nemîșcat? Dacă ar fi fost permise imagini ale lui Dumnezeu și dacă acestea ar putea reprezenta realitatea, cea mai fidelă imagine a lui Dumnezeu ar fi cea pictată de Michelangelo pe plafonul capelei Sixtine, care arată pe Dumnezeu zburînd în furtună. În cartea biblică „Rut“, citim despre aripile lui Dumnezeu.

Oponenții mei spun că Dumnezeu nu este. Ei nu

știu că învățătorii creștini de seamă au spus lucrul acesta cu mult înainte, dar atribuind acestei negații un înțeles just. Filozoful savant John Scotus Erigena a scris: „Esse“ (în latină „a fi“) al lui Dumnezeu nu este „esse“ din vorbirea obișnuită.

Nici o ființă creată nu este ceva care să poată fi exprimat printr-un substantiv din cauză că evoluează, se mișcă, trăiește o istorie. Nu poți aplica expresia „este“ creațiunii, în sensul limitat de a avea o stare fixă, cu atât mai puțin Creatorului. Când spui „Dumnezeu este“ ai spus mult prea puțin despre El. Dumnezeu se întîmplă.

Există un eveniment, „Dumnezeirea“. El este o uriașă venire și devenire. Numele Său în ebraică este „El“, care exprimă o direcție, „El“ înseamnă „către“, mișcarea de la alpha către omega.

Traducerea literală a numelui divin ebraic descoperit lui Moise „Ehie așer Ehie“ este „voi deveni ce voi deveni“.

Psalmistul David s-a întrebat cine este Dumnezeu și a răspuns: „Călărea pe un heruvim (o ființă îngerească) și zbura, venea plutind pe aripile vîntului“. Biblia ne spune că Dumnezeu călărește pe făpturi înaripate sau, mai degrabă pe evenimente înaripate, deoarece nici îngerii nu „sînt“ ci „se întîmplă“. În alt psalm: „Din vînturi îți faci soli și din flăcări de foc slujitori“.

Compară această figură de stil a imaginației orientale, care este o anticipare genială a concepției științifice moderne despre lume cu ideia unui motor nemîșcat al universului și vei ști cîtă dreptate are Biblia. În Dumnezeu nu este nici schimbare, nici umbră de mutare, în ceea ce privește caracterul Lui statornic de dragoste. Însă manifestările acestei dragoste sînt noi în fiecare clipă.

Aceasta dă naștere dificultății de a răspunde la întrebarea: „Cine este Dumnezeu“, pentru că El își revarsă bunătatea peste omenire, mereu în forme noi. Flăcările dragostei Sale se schimbă continuu, cum se schimbă flăcările focului. De fapt, nu poți face portretul unei persoane. Fiecare persoană este o succesiune de expresii faciale multiple. Nu poți spune realmente adevărul. Adevărul este un lanț întreg de afirmații despre un obiect sau o persoană în continuă schimbare.

Din această cauză, limba ebraică — limba în care Dumnezeu a dat întâi descoperirea Sa — nu posedă cuvântul „față“ (la singular) ci doar „fețe“ (plural) — „panim“. Fiecare om și fiecare obiect își schimbă aspectul fără încetare. Și în legătură cu Dumnezeu Însuși, Biblia folosește acest plural „panim“. Și El își schimbă neîncetat expresiile dragostei și ale neprihănirii Sale.

Cînd te întrebi „Cine este Dumnezeu“, mii de imagini trec, ca într-un caleidoscop, în fața ochilor tăi, una mai frumoasă decît cealaltă. De aceea evreilor le era interzis să-și facă chipuri cioplite.

Limba ebraică evită expresia „este“. Isus, vorbind ebraica sau dialectul aramaic, n-a spus niciodată: „Acesta este trupul Meu“, ci simplu: „Acesta — trupul Meu.“ (Rușii, ca și chinezii, omit de asemenea verbul „a fi“.) Dacă teologii ar fi cunoscut mai bine limbile biblice, ar fi fost o ceartă mai puțin despre ceea ce Isus n-a spus niciodată.

Știm ce este Dumnezeu, Alfa, Creatorul cerului și al pămîntului. Știm că va fi „totul în toți“. Ce este El acum? El nu este un „este“. Dumnezeu zboară de la o extremă la cealaltă.

Ateii au cîștigat un punct. Noi nu putem spune cine este Dumnezeu, după cum nici ei nu pot spune ce

este ateismul. Și acesta este într-o evoluție continuă. Ateismul nebunilor din vechime, care pur și simplu tăgăduiau pe Dumnezeu, a trecut prin multe etape ca să devină ateismul militant și substructurat științific care guvernează în prezent țările comuniste.

Dar faptul că noi nu putem spune cine este Dumnezeu nu-i tot.

Apostolul Pavel a scris: „Însușirile nevăzute ale Lui, puterea Lui veșnică și dumnezeirea Lui se văd lămurit, de la facerea lumii, când te uiți cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El“.

Giordano Bruno este autorul jocului de cuvinte în sensul că „Intelectio“ (intelectul) este „interna lectio“ (lecția interioară) pe care ne-o dă natura.

Cu cât știu mai mult despre o mașină, cu atât admir mai mult pe inginerul care a conceput-o. Cu cât un palat este mai frumos, cu atât mai mult respect pe arhitect.

Universul nostru poartă numele lui Einstein. Desigur că el trebuie să știe ceva despre acest univers. El scrie în „Lumea, așa cum o văd eu“:

„Dacă se purifică iudaismul proorocilor — și creștinismul așa cum l-a propovăduit Isus Hristos — de toate adaosurile ulterioare, îndeosebi de popie, rămîne o învățătură care este capabilă să vindece toate relele sociale ale omenirii. Este datoria fiecărui om de bună credință să se străduiască încontinuu, în micul său univers, să facă din această învățătură, cu adevărat umană — o forță vie. Dacă el face un efort cinstit în această direcție, fără a fi strivit și călcat în picioare de contemporanii săi, el se poate considera fericit împreună cu comunitatea căreia îi aparține.“

Într-o prefață la biografia lui, Bernett spune:

„Trăirea cosmică a religiei este forța motrice cea mai puternică și cea mai nobilă pentru cercetarea științifică a naturii“.

Milner deschide cartea sa „Relativitatea și structura stelelor“ cu cuvintele: „La început Dumnezeu a creat cerurile și pământul“.

Biologul Hans Speeman scrie: „Eu recunosc că în lucrările mele experimentale am avut adesea sentimentul unui dialog, în care partenerul meu îmi părea mai inteligent.“

Emanuel Kant a scris: „După cum o față este frumoasă pentru că dezvăluie un suflet, tot astfel lumea este frumoasă din cauză că prin ea vezi un Dumnezeu“.

Hegel, fondatorul dialecticii moderne și mentorul lui Karl Marx, cerea filozofiei să salveze religia.

Francise Bacon spunea: „Filozofia studiată în mod superficial te îndepărtează de Dumnezeu; dar studiată în adâncime, te readuce la Dumnezeu“.

Există multe lucruri care fac ca oamenii de știință să devină credincioși. Ei se minunează de potrivirea dintre legile naturii și posibilitățile noastre de percepere a acestora prin simțuri, rațiune, intuiție și credință.

Dacă necredincioșii ar vrea să fie logici, n-ar trebui să fie atei, ci agnostici. Nu există Creator? Ei bine, în acest caz, universul este aglomerarea întâmplătoare, neregulată de nici o înțelepciune, a electronilor, fotonilor și protonilor. Creierul meu este de asemenea rezultatul unei astfel de evoluții întâmplătoare, după legi care n-au fost stabilite de nici un legiuitor. Cum se explică atunci că creierul meu, care-i rezultatul unei dezvoltări întâmplătoare, poate înțelege atâtea lucruri din univers? Stalin a afirmat că nu se cunosc toate lucrurile, dar că toate lucrurile

pot fi cunoscute. Cum se face că posed o minte care are posibilitatea de a cunoaște totul? Oare ar putea lămpile, bateriile și sîrmele aruncate împreună fără un proiect preconcept, să prindă transmisiile de radio? Ar putea roți, șuruburi, pîrghii și frîne să vină laolaltă, pentru a face un automobil care să poată fi condus de cineva?

Biologul Max Hartman vorbește despre „minunea armoniei dintre univers și gîndirea noastră“. De Broglie spune că simplul fapt că știința este posibilă constituie o taină mai mare decît ne dăm noi seama. Einstein a scris: „Ceea ce rămîne veșnic de neînțeles în univers este faptul că acest univers poate fi înțeles“.

Chiar și Voltaire, pe care ateii îl consideră — pe nedrept — că ar fi unul de ai lor, a spus aceste cuvinte: „Lumea este făcută cu inteligență. Prin urmare, ea a fost făcută de o inteligență . . . Inteligența lui Newton provine de la o altă inteligență“.

Cine poate crede că există ceasornice, dar că nu există ceasornicar? Ceasurile ne arată ora după mișcările pămîntului. Cine a făcut acest cronometru?

Al doilea lucru care izbește pe oricine privește cu atenție la creațiune este ordinea austeră din natură, care nici ea nu poate fi rezultatul întîmplării.

Uexküll spune: „În natură citim o întregă compoziție muzicală“. Geologul Cloos scrie: „Noi auzim muzica pămîntului“.

Kant, care este extrem de critic cînd este vorba de multe dovezi aduse de teologie în favoarea credinței în existența lui Dumnezeu, admite valabilitatea așa-zisei probe cosmologice. Ordinea care domnește în natură, arată spre un Creator. Charles Darwin, victima stilului de viață comercial și utilitarist din Marea Britanie în vremea sa, credea că natura lucra

în conformitate cu principiul utilitarist. Dar nu este așa. În natură lucrează un mare artist și un arhitect cu imaginație.

Minunata frumusețe a penelor de păun nu poate fi explicată ca o evoluție prin acumularea micilor variații, pentru că ofereau avantajul de a atrage mai ușor pe masculi. Și o cioară femelă găsește un mascul, și buruienile de pe marginea drumului — ca și crinii măreți — atrag albinele și viespile în vederea fecundării.

De ce unii peștișori sînt așa de inutil de frumoși? Aceasta este artă de dragul artei. De ce are papagalul capacitatea de a vorbi? De ce există păsări-clopot, al căror ciripit seamănă cu sunetul clopoțelilor? Aceasta-i fantezie de artist. Ce să spunem despre coarnele unui cerb? De ce are zebra dungă atît de regulate? De ce fiecare floare are altă culoare?

Nietzsche a spus: „În fiecare din noi există un copil care dorește să se joace“. Nu este ceva copilăresc în Dumnezeu, ceva care L-a determinat să creeze toate aceste lucruri? Nu aparține chiar esenței dumnezeirii faptul că trebuie să fie exprimat și într-un prunc născut într-un staul și într-un băiețel care se joacă cu alții pe străzile Nazaretului?

De unde vin unghiurile precise, simetria și frumusețea formelor de cristale?

Cum se face că în Orientul îndepărtat există pasărea-croitor, care-și coase cuibul din frunze cu fire de bumbac toarse de ea însăși?

Cum se face că pînza de păianjen depășește capacitățile oamenilor? La lentilele de astronomie se utilizează pînza de păianjen ca unitate de măsură. Nu stă în posibilitatea oamenilor de a fabrica ceva mai bun sau mai fin, care să dureze mai mult timp și care să nu fie deteriorat de intemperii.

Oamenii au inventat radarul. Dar ei l-au aflat de la lilieci.

Cunosc un comunist care a devenit creștin observând formele delicate ale pavilionului urechilor copilașului său. Cu siguranță că au fost create după un plan. N-au putut fi create prin nici o adunare întâmplătoare a atomilor.

Cum să nu crezi în existența unui Creator înțelept când cercetezi amănunțit urechea omenească, în care 24 000 de capete de nervi se unesc și se îmbină laolaltă spre a conduce știrile la creier?

Privește cu băgare de seamă un spic de grâu: înălțimea sa este cam de 130 cm și diametrul abia vreo 15 mm. Ca o comparație, să ne închipuim o clădire cu înălțimea de 375 metri. (Ar fi o clădire cu vreo 100 de etaje.) Și aceasta pe o suprafață de numai un metru patrat. Or, tocmai în vârful paiului se află spicul greu. El este mișcat de vânturi, dar nu se rupe. Paiul conține un sistem mecanic splendid conceput. Este încă un mister pentru oameni cum se ridică apa în partea cea mai de sus a plantei. Noi avem nevoie de pompe pentru a furniza apa la etajele superioare ale clădirilor înalte. N-am putea face ceva tot atât de minunat ca paiul de grâu.

Fizicianul Urey, descoperitorul apei grele, a scris: „Nici una dintre teoriile existente despre originea lumii nu este valabilă fără presupunerea unei minuni“.

Și fiindcă vorbeam de apă — să ne oprim să privim la minunile ei. Toate obiectele fizice se dilată la căldură și se contractă la frig, numai apa își mărește volumul când se răcește și formează gheața. Aceasta fiind mai ușoară decât apa, rămâne deasupra. Ea formează un strat care protejează peștii de frigul iernii. Fără această particularitate a

apei, viața din râuri ar fi imposibilă, iar oamenii primitivi care se hrăneau numai cu pești, n-ar fi putut supraviețui.

De unde provine această excepție? Este doar un accident sau este ceva poruncit de un Creator înțelept?

Să dăm voie unui tehnician renumit, Werner Siemens, să vorbească:

„Cu cât pătrundem mai mult în sfera forțelor armonioase ale naturii, care sînt reglate de legi veșnice, neclintite, ascunse de înțelegerea noastră completă, printr-un vâl gros, cu atît sîntem împinși mai mult spre umilință, cu atît mai mică apare cunoștința noastră, cu atît mai mult crește dorința noastră de a bea din acest izvor nesecat al științei și al cunoștinței. Și în aceeași măsură crește admirația noastră față de infinita înțelepciune coordonatoare, care pătrunde prin întreaga creațiune“.

Este adevărat că nu putem spune cine este Dumnezeu dar tot atît de adevărat este că putem vedea deslușit puterea Lui nevăzută, dacă privim cu băgare de seamă la lucrurile create de El. Ele vorbesc despre Dumnezeu ca despre un conducător puternic și un mare artist. De la ele știm că Dumnezeu este un Dumnezeu al orînduiei.

Fiind rugat odată de ucenicii Săi să le arate pe Tatăl, Isus le-a răspuns: „De atîta vreme sînt cu voi, și nu M-ai cunoscut, Filipe? Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl. Cum zici tu, dar, „Arată-ne pe Tatăl? Nu crezi că Eu sînt în Tatăl și Tatăl este în Mine? . . . Tatăl Care locuiește în Mine, El face aceste lucrări ale Lui“ (Ioan 14:9, 10).

Prin aceste cuvinte, Isus ne învață cum ar trebui să gîndim despre persoana Sa, dar totodată ne învață

cum ar trebui să gîndim și despre noi înșine.

Menținînd un sens al proporției, să notăm că oricine mă vede pe mine sau oricine te vede pe tine, chiar dacă ești autorul unei cărți ateiste, vede pe Tatăl, întrucît noi toți am fost creați după chipul și asemănarea Lui.

Sfîntul Grigore din Nisa a scris: „Omul este fața omenească a lui Dumnezeu“. Sfîntul Macarie a scris: „Între Dumnezeu și om există cea mai strînsă legătură de familie“. Sfîntul Vasile a remarcat: „Omul este o făptură care a primit porunca să devină Dumnezeu“.

Omul, orice om — un ateu, un criminal, un sfînt — este o ființă minunată, mai întîi de toate, prin structura sa trupească. Pînă și cel mai rău și mai vrednic de disprețuit dintre oameni are o inimă, care este o pompă, pe care inginerii nu sînt în stare s-o construiască — o pompă care face să circule sîngele de 600 de ori pe zi prin tot trupul. Într-o perioadă de 50 de ani, această circulație are loc de 1 840 000 000 de ori și aceasta fără un singur minut de întrerupere. În al doilea rînd, omul este o creatură minunată prin faptul că are un suflet, o altă entitate aproape de nedefinit. El este atît de perfect, încît, într-un anumit sens, el se poate dispensa de trup. Sufletul își arată independența sa în Simfonia IX-a, a surdului Beethoven; sau în viața predată a lui Helen Keller, care, deși era surdă, mută și oarbă, a devenit o scriitoare și o mare filantroapă; sau în faptul că Pascal, la vîrsta de 9 ani, a redescoperit axiomele geometriei euclidiene; sau în viața lui Mozart, care a început să compună muzică la vîrsta de 5 ani.

Sufletul își dovedește independența față de simțuri în experiențele de clarviziune, telepatie, presimțire, cît și în hipnotism. În starea de hipnoză,

bătăile inimii devin slabe și omul abia de mai respiră. Sângele abia mai circulă prin vasele creierului. Poate că nici nu ajunge la vasele capilare. Fără o alimentare cu oxigen adecvată, el este blocat cu produse de descompunere. Creierul se angajează într-o activitate minimă, însă mintea persoanei hipnotizate devine hiperactivă. Este suficient să i se citească o poezie lungă o singură dată. Persoana hipnotizată o va repeta fără nici o greșală. Citește-i o pagină din Biblie în ebraică. Poate să nu cunoască limba, însă el o va repeta cu exactitate. El își va aminti întâmplări neînsemnate din copilărie.

Atît de multe lucruri sînt cuibărite în regiunea sufletului omenesc.

Dar omul posedă o a treia structură minunată. Dacă prin trupul său, el se înrudește cu lumea animală (nu este nimic rușinos în aceasta, chiar dacă cineva se opune din punct de vedere științific teoriei evoluției. Sfîntul Francisc de Assisi vorbea despre „fratele lup“ și ar fi spus bucuros „sora maimuță“), omul are și un spirit, prin care se înrudește cu Dumnezeu.

Adversarii mei nu-i vor recunoaște nici măcar existența, deoarece spiritul nu poate fi verificat cu simțurile. Și cum ar putea fi verificat, din moment ce el este acela care verifică? Ochiul nu se vede pe sine, nasul nu se miroase pe el însuși. Spiritul nu aparține spectacolului pe care-l joacă simțurile. El este spectatorul și reacționează după gustul său propriu, față de ceea ce parvine pînă la el.

Aristotel a spus: „Dacă recunoști în om numai omenescul, înseamnă că trădezi omul și-i dăunezi, deoarece prin tot ce este esențial în ființa sa - spiritul — omul este chemat la ceva mai înalt decît numai viața umană“. Este neomenesc să fi numai uman.

Este nedrept față de o omidă să fie considerată doar omidă: ea este în același timp un fluture în devenire. Tot astfel nu este permis să înjosim pe oameni, căroră Isus le-a spus: „Sînteți dumnezei“ (Ioan 10:34). Într-o sămînță există mai mult decît sămînța: ea conține floarea potențială.

Omul este o făptură care poartă chipul lui Dumnezeu. Nu vă pot spune cum arată Dumnezeu, dar priviți la om, uitați-vă la cele mai bune exemple ale omenirii, și veți vedea ceva din dumnezeire: veți vedea bucuria vieții, a entuziasmului creator, adîncimile cunoștinței, gustul pentru frumusețe, exuberanța vieții și capacitatea pură de a discerne posibilități și de a alege ceea ce duce mereu mai sus.

Ce ființă măreață este omul! El este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, fiindcă și el este un creator de univers: al universului său lăuntric. Natura din exteriorul meu este un vârtej agitat de energie, o mulțime de unde, radiații și vibrații de electroni, protoni și particule elementare; dar unda care este mută devine auzibilă în ureche, radiația imperceptibilă devine vizibilă pentru ochi și universul de nepătruns devine inteligibil în mintea omului.

În exteriorul meu, există o realitate. *Eu* orînduiesc în cantitate, calitate, cauzalitate, scop, modalitate. *Eu* prind această realitate, în aparență haotică, într-o plasă care a fost țesută de *mine*, și fac din ea un univers ordonat. În *mine* natura descoperă frumusețea ei proprie. Cînd *eu* privesc un trandafir, el capătă viață într-o splendoare purpurie și-și emană parfumul. Dacă n-ar exista omul, trandafirul n-ar avea nici o valoare, căci ar fi numai o adunătură de atomi.

Singurul obiect din natură pe care-l cunosc în mod intim din lăuntru, sînt eu însumi. În mine există ceva, capacitatea de a pune ordine în haos, de a crea propriul meu univers, fie binevoitor, spre a-mi produce bucurie, fie întunecos, spre a mă duce pe mine și pe alții la disperare. În orice sferă a cunoașterii, trăim prin extrapolare. Pornim de la ceea ce cunoaștem la ceea ce nu cunoaștem. Dacă eu însumi sînt mai mult decît poate vedea un observator exterior, nu este posibil să fie ceva mai mult în lumea din jurul meu decît ceea ce apare la suprafață?

Lenin laudă pe episcopul Berkeley, întemeietorul filozofiei solipsiste, denumindu-l filozoful idealist cel mai greu de contrazis, și aceasta pentru faptul că Berkeley a adus un argument logic în favoarea credinței în Dumnezeu, care-mi pare foarte puternic. El afirmă că universul nu poate exista decît într-o minte: în afara minții realitatea este haotică. Ea este un „*tohu va bohu*“ (expresia ebraică pentru „pustiu și gol“ din Geneza 1:2 N. T.). Mintea este cea care organizează din ea un univers, dictîndu-i legile, punîndu-l într-o ordine și grupînd-l pe categorii. Universul poate exista numai într-o minte; însă oamenii n-au existat din totdeauna și nici mintea omenească. Ca atare, înaintea apariției omului, trebuia să fi fost o altă minte în care a existat universul. Omul se concepe pe sine însuși ca făcînd parte integrantă dintr-un univers organizat. Mintea în care a existat întotdeauna universul, se numește Dumnezeu.

Și eu sînt un creator al unui univers, al unuia lăuntric — dar *sînt* un creator! De aceea, oricine mă vede pe mine, vede pe Tatăl.

Nu vă pot spune cine este Dumnezeu, dar puteți înțelege ceva despre dumnezeire privind la un om.

PRIVIȚI LA ISUS DIN NAZARET

Priviți la exemplarul cel mai bun și cel mai înalt al omenirii din punct de vedere spiritual pe care-l cunoașteți, la ființa cea mai iubită, și veți vedea în el, oricât de vag, ceva din Tatăl!

Dar este un Fiu al omului în care puteți vedea pe Dumnezeu într-un mod deosebit. Este Isus din Nazaret — pentru că El n-a fost numai Fiul omului, El a fost și Dumnezeu — Dumnezeu întrupat.

Dumnezeu știe totul, însă sînt anumite lucruri pe care El le cunoștea numai din exterior. Un judecător poate cunoaște codul penal în întregime, toată știința penitenciară, și totuși să nu fie capabil să judece cu dreptate, din cauză că n-a trăit niciodată viața unui deținut. Cinci ani de închisoare, trăiți zi de zi, sînt cu totul altceva decît cinci ani de închisoare dați pentru o încălcare a codului penal și scriși într-o sentință.

Dumnezeu nu poate minți și nu cunoaște din experiență proprie nici o infracțiune a codului moral, pe cînd pentru noi păcatele sînt elementul vieții de fiecare zi. Nici Dumnezeu și nici îngerii cei sfinți nu pot muri. Moartea este pentru ei numai un spectacol la care privesc din afară.

De aceea Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a devenit om cu toate atributele și îngrădirile familiei omenești. Fiind bărbat, a cunoscut ispita femeii. Ca dulgher sărac dintr-un popor asuprit, El a cunoscut ispita răzvrătirii sau a necinstei. Ca deținut care a fost biciuit și după aceea răstignit, El a cunoscut ispita deznădejdiei și a resentimentului. El a cunoscut, dar fără a săvîrși păcat, așa profunzimi ale răului, încît evangheliștii au socotit mai înțelept să nu redea ce s-a întîmplat în viața Lui, de la vîrsta de 12 pînă la 30 de ani. Dar ei au menționat că, în cursul celor trei

ani și jumătate ai slujirii Sale publice, dușmanii Lui erau deseori jigniți de prietenia Lui cu oamenii josnici și cu femeile desfrânate.

Isus, Fiul lui Dumnezeu, a ales să Se facă părtaș firii omenești cu toate lacunele ei și să guste moartea, pentru ca în felul acesta să aibă posibilitatea să fie nu numai judecătorul cel drept al omului ci și apărătorul și Mîntuitorul lui. Viața lui Isus și moartea Sa pe crucea Golgotei — pe lîngă eficacitatea în mîntuirea omului — era și calea lui Dumnezeu pentru obținerea unei cunoașteri intime și personale a problemelor omului. Înainte de experiența de pe Golgota, Dumnezeu știusese mai puțin decît după aceea. Acum, după ce s-a identificat cu noi în trup, El ne înțelege mai bine și ne poate ierta mai bine. Împărăția lui Dumnezeu a venit mai aproape de noi.

Cu ce putem compara această mare condescendență a Fiului lui Dumnezeu?

Am putea-o asemui cu încercarea lui Osborn de a îmbunătăți condițiile grele din închisorile Statelor Unite, stînd el însuși voluntar în închisoare și trăind acolo timp de mulți ani viața chinuită a unui deținut — toate acestea în scopul de a se pregăti pentru cruciada lui curajoasă de mai tîrziu pentru îmbunătățirea situației lor.

O putem asemăna cu faptele unor medici care și-au inoculat microbi virulenți pentru a-și ajuta semenii prin experiențele cîștigate în acest fel.

Dar nu! Aceste asemănări nu ne spun nimic, deoarece în aceste cazuri, un om și-a riscat viața pentru alți oameni, semenii lui, în timp ce la Isus Hristos, lucrurile sînt cu totul diferite.

Hristos este Dumnezeu, și, în ochii Lui, lumea noastră este microscopică. Toate neamurile sînt în fața Lui ca o picătură de apă într-o găleată și ca un

grăunte de praf pe un cîntar. Actul Său măreț poate fi asemănat mai degrabă cu absurditatea dragostei pe care un om ar putea-o nutri față de niște insecte rău-mirositoare, care sug sîngele. Ele tremură între degetele omului care vrea să le omoare. Dar el ar vrea să devină o ploșniță, să trăiască viața unei ploșnițe cu tendința ei naturală de a face rău oamenilor și să moară de moartea unei ploșnițe, pentru ca după ce-și va fi reluat starea anterioară, să poată fi în cele din urmă un judecător drept al insectelor, să le poată ocroti de exterminatorii lor neînduplecați, să le poată apăra cu putere și să poată face din ele ființe binefăcătoare, nevătămate.

Știu că acest exemplu va ofensa pe mulți, dar și îngerilor li s-a părut de neînțeles faptul că Hristos a ales să Se întrupeze într-o specie urîță, respingătoare și păcătoasă.

Hristos nu a coborît numai la nivelul omului. În trupul tinerei fecioare Maria, printr-un proces de fecundare care rămîne o taină, El a fost redus la un simplu embrion, a primit hrană de la materia anorganică, ca și de la cea organică și a petrecut nouă luni în uter pentru a deveni un prunc, apoi un tînăr, apoi un „om“. Și ce fel de Om! El nu S-a întrupat într-un erou ca Bar Kohba, într-un mare inițiat ca Apolonius din Tiana, un filozof ca Platon. Pentru a mîntui omul, pe fiecare om, Hristos a trebuit să fie scufundat în materie tot atît de adînc cît este și omenirea. De aceea, după ce S-a supus proceselor normale ale dezvoltării omenești, El a devenit un dulgher evreu, membru al unei clase sociale fără cultură. El avea un limbaj sărac; uneori trebuia să Se angajeze în discuții la un nivel umilitor, deoarece acesta era nivelul oamenilor cu care discuta. El a cunoscut slăbi-

ciunea, mânia, loviturile, teama, și a fost pus într-o categorie cu criminalii.

Acele lucruri la Isus Hristos care pe oameni îi ofensează, au devenit pentru cei care înțeleg îndemnuri în plus ca să adore măreața Sa smerenie și dragostea Lui de nepătruns.

Și dacă-L întrebați pe Hristos de ce a adus această jertfă, El răspunde cu o simplitate majestuoasă că „atît de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică“. El spune că Tatăl L-a trimis.

Nu putem spune ce este Dumnezeu, dar privind la Hristos, înțelegem ceva din caracterul lui Dumnezeu. Vedem că ceea ce exprimă cel mai bine pe Dumnezeu este dragostea, neprihănirea și bunătatea față de omenire.

CREAȚIUNEA

Dar pentru ce acest ocol? De ce trebuie să vedem pe Dumnezeu în natură, în om, în Isus Hristos? De ce nu-L putem vedea față în față?

În Talmudul babilonic, se spune că un împărat păgîn a cerut unui rabin: „Arată-mi pe Dumnezeu!“ Rabinul a răspuns: „Îl vei vedea cu ochii tăi, cu o condiție. Întîi trebuie să te uiți timp de cinci minute la soare“. Împăratul privi la soare, dar imediat trebui să-și plece ochii. Atunci rabinul îi spuse: „Nu poți privi un minut la soare, care este o creațiune neînsemnată a lui Dumnezeu — si totuși vrei să-L vezi pe Acela Care dă stelelor străducirea lor!“

Evident, pentru un intelectual modern, credința are dificultățile ei.

El vede că în lume totul se întîmplă după legi naturale. De la un lucru, se dezvoltă un altul în con-

formitate cu legi precise, precum lucrurile existente sînt rezultatul unei dezvoltări anterioare. Munții și văile și fluviile și făpturile vie nu sînt creațiuni în sensul dat în mod obișnuit acestui cuvînt, după cum nici stelele nu sînt creațiuni ci dezvoltări ale unei stări precedente. Unele stele sînt vechi, gata să se stingă, altele sînt în plină maturitate, altele sînt stele-prunci. În univers coexistă stele de toate vîrstele. Atunci — cînd a avut loc creațiunea? Numărul speciilor care au dispărut se apreciază la o jumătate de milion. Este posibil ca speciile care există în prezent să nu fi existat din totdeauna. Este cunoscut faptul că poate exista evoluție în cadrul speciilor. În acest sens, nu orice ființă vie este o creațiune directă a lui Dumnezeu.

Greutatea dispare cînd considerăm pe Dumnezeu nu numai ca o Ființă Care *a creat* o lume în trecut. El este *un Dumnezeu viu și dătător de viață*. El pune în mișcare totul, în mod continuu după legi naturale, care sînt expresia caracterului Său statornic. Din această cauză este atît de greu să-L înțelegi.

Heraclit a spus: „Naturii îi place să se ascundă“. Aceasta este încă mai adevărat cînd este vorba de Dumnezeu, despre Care Solomon afirmă: „Domnul a zis că vrea să locuiască în întuneric“ (I Regi 8:12).

Cu cît o ființă este mai fină, cu atît revarsă binecuvîntări, ea însăși rămânînd în umbră. Așa este Dumnezeu și de aceea El rămîne neobservat. Trebuie să căutăm izvorul binecuvîntărilor noastre. Luther spune: „Nimic nu este mic, fără ca Dumnezeu să fie încă mai mic, nimic nu este mare, fără ca Dumnezeu să fie și mai mare, nimic nu este scurt, fără ca Dumnezeu să fie și mai scurt, nimic nu este lung, fără ca Dumnezeu să fie încă mai lung, nimic nu este lat, fără ca Dumnezeu să fie și mai lat, nimic nu este

îngust, fără ca Dumnezeu să fie și mai îngust“. În alt loc din scrierile lui, Luther adaugă: „Nimeni nu poate fi o Ființă mai prezentă și mai centrală decât Dumnezeu cu puterea Lui“.

Iar noi nu observăm pe Dumnezeu decât atunci când Duhul Său Se mișcă, după cum nu băgăm de seamă aerul decât atunci când suflă vântul.

Numai prin cugetare și exerciții spirituale, prin puritatea pe care ți-o dă credința în jertfa lui Isus Hristos, se trezesc în tine simțurile atrofiate ale duhului și simți prezența Domnului. „Ferice de cei cu inima curată, căci ei vor vedea pe Dumnezeu“, spune Isus.

Cunoști pe Dumnezeu, deși nu poți spune celor ce nu sînt curați, cum *este* El, deoarece tu însuți nu mai *esti, ci devii*. Tu ești schimbat din slavă în slavă, în același chip cu al Lui.

DUMNEZEU ESTE

Am văzut în închisoare creștini murind, ale căror ultime cuvinte erau: „Dumnezeu este“. Oare aceștia greșeau? Desigur că nu. Și eu vreau să mor cu această ultimă afirmație pe buze.

Trăim vieți la diferite niveluri. Un savant știe că toate obiectele materiale sînt vîrtejuri de particule elementare, tot atît de îndepărtate una de cealaltă la proporția mărimilor, cum este pămîntul de soare. Dar el nu șovăie să stea jos pe un scaun, știind că, la un anumit nivel, el este un obiect solid. Într-un sens, un perete este un gol uriaș, înlăuntrul căruia se învîrtesc electroni în orbite la mare distanță una de cealaltă. Dar, considerat la un alt nivel, peretele este orice afară de un gol. Îți poți lovi zdravăn capul dacă mergi spre el, avînd în minte teoaria atomică.

Același lucru este adevărat și despre religie.

Există un nivel înalt, filozofic, la care, după cum am explicat, nu poți aplica lui Dumnezeu cuvintele „a exista“ sau „a fi“, deoarece ele sînt prea simple. El este mai mult decît existent. Noi creștinii avem loc în mințile noastre pentru tăgăduirea ateistă a lui Dumnezeu. Dar ateii cunosc realitatea numai așa cum apare la un singur nivel, și ca atare ei o cunosc în mod fals, situîndu-se astfel într-o primejdie de moarte. Există un alt plan pe care Dumnezeu pur și simplu există și este.

Un adevăr parțial este un lucru periculos. Nu fără motiv prețuim noi „adevărul, adevărul întreg și nimic altceva decît adevărul“.

Un om cult știe că noi trăim în mod simultan în universul lui Newton și în cel al lui Einstein, fiecare avînd legile sale proprii. Cei ce cunosc numai universul lui Newton n-ar fi capabili să zboare în lună nici să aibă energie nucleară. Noi trăim în același timp într-o lume în care se poate să nu întîlnim pe Dumnezeu și într-o a doua lume, pe care ateii n-o cunosc, în care Dumnezeu pur și simplu există, este, și ne permite să avem părtășie cu El.

Aceasta este lumea spiritului, a religiei practice.

Scaunele, pereții și pîinea există și sînt folosite ca atare, în ciuda teoriilor moleculare și atomice. În același fel, Dumnezeu există pur și simplu.

În unele prilejuri, prezența Sa străbate prin barierele subconștientului, îndeosebi în momente de criză sufletească.

Sînt împrejurări cunoscute din istorie, și eu chiar personal am cunoscut astfel de cazuri, de ateii — ba de conducători comuniști — care au murit în închisori, victime ale epurărilor de partid, și care în ultimele lor clipe au strigat: „Dumnezeule, Dumnezeule!“ sau „Isuse!“.

Ar fi folositor să ne întrebăm de unde provine această credință în Dumnezeu în mințile milioaneilor de oameni de-a lungul istoriei? Ateii care tăgăduiesc pe Dumnezeu, tăgăduiesc o noțiune care există în propria lor minte. Filozoful englez Locke a emis ideea că în mintea noastră nu există nimic care n-a trecut prin simțurile noastre. Un om sălbatic din jungla Noii Guinee n-ar avea în mintea lui noțiunea „televiziune“, întrucât obiectul respectiv nu există în lumea lui. Dacă omenirea n-ar fi avut o experiență cu Dumnezeu, cum a apărut o astfel de noțiune în mintea ei?

La vremea lui, Engels a fost gata să dea un răspuns la această întrebare, spunând că concepția noastră despre Dumnezeu este o reflectare fantezistă în mințile noastre a realităților sociale. În acea vreme, creștinii s-au străduit din răspuțeri pentru a dovedi că Engels nu avea dreptate, că Dumnezeu nu este o reflectare de domeniul imaginației, ci că noțiunea despre El este o oglindire exactă a realității dumnezeiești. Acum a sosit timpul unei alte linii de demonstrare.

Admit că credința în Dumnezeu este o reflectare imaginară și adaug că numai imaginarul este real. Tot „realismul“ care nega faptul că oamenii vor putea odată să zboare în lună, sau să conducă un submarin sub gheața Polului Nord, sau să desființeze distanțele zburând cu avioane sau să producă dezagregarea atomului, sau să construiască ziduri din gaz metan — tot acest „realism“ s-a dovedit greșit. În același fel, „realismul“ celor ce trăiesc în lumea lui Dumnezeu și afirmă în mod cinstit că El nu există, este greșit. Pe de altă parte, fanteziile lui Leonardo da Vinci și ale lui Jules Verne, precum și ale altora ca ei, au devenit realitate. Iar visătorii de

visuri care merg cu un Dumnezeu pe Care nu-L pot vedea nici pipăi, afară de cazul când îți dezvolti facultatea credinței, percep realitatea ce pătrunde toată creațiunea.

Numai fantasticul este real în știința modernă. Niels Bohr întreabă: „Este vreun om destul de nebun să posede adevărul?”

Ce este știința? Este o disciplină care face ca imaginația să devină realitate.

Știința a descoperit că înlăuntrul nucleului unei celule, în ADN, se află un cod în care toate generațiile precedente au transmis făpturilor noi experiența lor și trăsăturile lor componente. Această cunoștință trebuie să treacă în exteriorul nucleului, acolo unde se formează proteinele. De aceea, în nucleu se află un fel de aparat de fotocopiât Xerox. Fotocopia nu este absolut fidelă. „Cel ce manipulează aparatul” este ca un om care, în timp ce face o fotocopie, acoperă o parte din document sau adaugă niște date speciale. Iar ARN transmite această cunoștință în partea de afară a celulei.

O poveste fantastică! Nici un romancier n-ar fi putut inventa o poveste mai bună. Această fantezie este realitate în organismul nostru.

S-ar putea ca și religia să fie o reflectare fantezistă? În acest caz, ea este reflectarea fidelă a unei realități fantastice și a Ziditorului ei fantastic.

Mintea omului are o natură dualistă. Ea înțelege faptele și imaginează. Dacă mintea nu ar fi imaginat, omenirea nu ar fi progresat. Civilizația este împlinirea a ceea ce înainte erau visuri. Eu aș refuza o religie care constă numai din fapte. Ea nu mi-ar satisface firea dualistă. Religia trebuie să-mi împlinească și dorința după închipuiri după mit.

Marx și Engels au descris fapte, groaznica ex-

ploatare care exista sub vechiul capitalism. Însă ei nu s-au oprit aici, pentru că ei erau oameni. După analiza faptelor, începu să lucreze imaginația: visul unei noi societăți fără exploatare și fără războaie și cu justiție socială. Închipuirile științei s-au îndeplinit. O viață sfântă, care este curată fantezie pentru cel ce începe o viață de credință, este realizată de mulți. Însă societatea marxistă este încă de domeniul utopiei. Astfel, Engels nu avea dreptul să arunce ocară asupra creștinismului, pretinzând că el aparține fanteziei — deși primim această afirmație ca un compliment.

Poți replica la aceasta că este posibil să-ți imaginezi lucruri ce sînt dincolo de domeniul posibilității. Astfel, îți poți imagina în mijlocul oceanului o insulă de o milă pătrată, formată toată din diamante și totuși o astfel de insulă să nu existe. Dar tot ceea ce „ți-ai imaginat“ este real. În natură există insule, există oceanul, există diamante și există dimensiunea de o milă pătrată. Ai adunat realitățile într-un mod incorect, dar îți poți imagina numai realități. Tot astfel în mintea noastră noțiunea pe care o avem despre Dumnezeu poate fi asociată cu idei greșite. Pot crede într-un Dumnezeu rău, un Dumnezeu în formă omenească, un Dumnezeu care aparține unui trib sau unei națiuni și așa mai departe, dar tot timpul eu mă ocup cu realități, fie în mod just, fie eronat. Dumnezeu însuși există și El este ceea ce este, nu ceea ce îl considerăm noi că este.

Engels n-ar fi trebuit să spună că credința noastră este absurdă.

Dacă Dumnezeu ar încăpea în cadrul rațiunii mele, El n-ar fi un Dumnezeu, ci o ființă inferioară mie. Un filozof a cărui filozofie ar putea fi înțeleasă de fiul său în vîrstă de 5 ani, n-ar mai fi un filozof.

Dumnezeu, pentru a fi Dumnezeu, trebuie să depășească rațiunea noastră.

Atmosfera pe care o respirăm este o combinație de azot și oxigen potrivită perfect pentru plămîinii noștri. Distanța de la pămînt la soare și la lună este întocmai atîta cît este necesar pentru menținerea vieții și sănătății. Ciclurile continue de ploaie și zăpadă fac pămîntul rodnic. Fluxul și refluxul mării mențin țărmurile curate și proaspete. Vitaminele necesare pentru existența trupească sînt furnizate din abundență. Legile și forțele naturii stau gata să fie mobilizate pentru folosul omului. Dumnezeu a umplut pămîntul cu frumusețe și farmec. Există munți măreți, și văi rodnice, copaci înalți și covoare de iarbă, clarul de lună, liniștea pustiei, trilul păsărelor cîntătoare care toate mărturisesc și proclamă faptul că Dumnezeu a făcut pămîntul pentru desfătarea noastră.

Dacă un tînăr ar iubi o fată, i-ar oferi o casă frumoasă înconjurată de o grădină splendidă și i-ar spune: „Am pregătit aceasta pentru tine“, fata n-ar avea nici o îndoială că băiatul o iubește. Întocmai așa s-a întîmplat între Dumnezeu și noi. El a făcut să crească hrană pentru noi, iar sub pămînt se află minerale și petrol pentru unelte și combustibil. Dumnezeu le-a prevăzut pentru nevoile noastre. E sigur că El există.

Priviți albinele, care organizează o cetate cu 10 000 de celule pline de miere pentru larve, cu miere și un loc pentru regina-mamă. Cînd albinele observă că vremea începe să se încălzească și s-ar putea ca ceara să se topească și astfel s-ar pierde mierea, ele organizează roiul în echipe, pun santinele la intrări, lipesc picioarele jos și apoi cu aripile fluturînde întocmesc un sistem de ventilație spre a răci mierea

— ceva asemănător cu un ventilator electric. Albinele culeg mierea de pe o suprafață de circa 50 km². Se pune întrebarea, cum poate mintea micuță a unei albine să realizeze astfel de minuni, dacă în spatele ei nu se află o minte superioară — mintea lui Dumnezeu?

Un grup de savanți din Chicago au făcut o experiență. O molie feminină aparținând unei specii rare a fost plasată într-o cameră. La o distanță de patru mile s-a dat drumul unei molii de parte bărbătească, din același soi. În ciuda fumului din oraș, în ciuda distanței și în ciuda faptului că femela se afla într-o cameră închisă, în câteva ore masculul a fost găsit bătînd din aripile sale la fereastra odăii în care se afla prizoniera femelă. Explicați un astfel de lucru fără ipoteza unei ființe inteligente — Dumnezeu — care a creat aceste lucruri.

Peștii își depun icrele în fiordurile Norvegiei și din aceste icre iese o nouă generație de pești, care se îndreaptă prin ocean spre Marea Caraibelor. Cînd la rîndul lor, le vine timpul de a depune icre, ei se întorc exact în aceleași fiorduri, pe care le-au părăsit mai înainte. Un om trebuie să învețe douăzeci de ani pentru a deveni căpitan de vapor și să călătorească pe Oceanul Atlantic. Cine a învățat pe acești pești să călătorească?

Cînd ne aflăm în închisoare, rîndunelele își făceau cuiburile în celulele noastre și în fiecare toamnă ele părăseau țara noastră. Rîndunelele reveneau din țări îndepărtate, de pildă din Mozambic, în închisorile noastre din România, exact în celula cu numărul 12, din care plecaseră, cu o jumătate de an înainte.

Înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu sînt descoperite într-un milion de feluri pentru cei care au ochii deschiși.

Există Dumnezeu? Întrebarea aceasta nici n-ar mai trebui pusă.

În orice redare exactă a formei subiect - predicat, predicatul este conținut în subiect. Dumnezeu este Ființa ideală, însumarea tuturor calităților celor mai înalte, cum ar fi dragostea, bunătatea, neprihănirea, omnipotența și așa mai departe. Din moment ce El posedă toate perfecțiunile (ceea ce este și firesc, altfel EL n-ar mai fi Dumnezeu), trebuie să aibă și existență. Un Dumnezeu inexistent n-ar avea totalitatea virtuților. A întreba: „Există Dumnezeu?“ este similar cu a întreba: „Există Existentul?“

Dumnezeu este. Trăiesc cu această convingere și sper să mor cu această afirmație. Folosesc expresia că Dumnezeu este, numai fiindcă am de-a face cu atei. Altfel este lipsită de sens, o tautologie ca „Toți celibatarii sînt masculi“. Cînd ai spus „celibatar“ ai spus în același timp „mascul“. Și cînd ai rostit „Dumnezeu“, existența Lui este implicită.

Rugăciunea există, pur și simplu. Cum a ajuns omenirea la ea? Unde a luat naștere acest fenomen? Nicăieri. Din totdeauna oamenii au filozofat despre Dumnezeu și mereu au căutat legătura cu El. Atît filozofia cît și religia practică au fost cîteodată primitive, cîteodată groaznic de false, dar ele au existat.

Un trib indian din America de Nord se ruga astfel:

„O, mama noastră, pămîntule, o, tatăl nostru,
cerule,

Sîntem copiii voștri.

Cu spatele plecat noi vă oferim

Sacrificiile pe care le cereți.

Țeseți-ne un veșmînt din lumina strălucitoare a
soarelui

Urzeala să-i fie aurora albă,
Iar bătătura, seara purpurie.
Ploaia murmurîndă să-i fie franjurile,
Iar curcubeul, tivul.

Vrem să mergem acolo unde cîntă păsărelele.

Vrem să ne plimbăm prin iarba verde,

O, mama noastră, pămîntule, o, tatăl nostru,
cerule.“

Sfîntul Augustin descrie experiențele sale în rugăciune, de cînd era copil:

„Eram trimis la școală pentru a învăța cum să citesc și să scriu lucruri despre a căror utilitate nu aveam nici o idee. În același timp, ori de cîte ori eram încet la învățătură, primeam bătaie. Doamne, Dumnezeu meu, ce mizerie am îndurat acolo și cît de decepționat am fost!

Cu toate acestea am venit în contact, Doamne, cu oameni care se rugau Ție. De la ei am învățat — în timp ce ne formam, pe cît puteam, o impresie despre Tine — că Tu ești Cineva mare și puternic, capabil să ne auzi și să ne vii în ajutor, chiar fără a Te descoperi simțurilor noastre. Și este adevărat că, de mic copil, am început să mă rog Ție, adăpostul și ajutorul meu, și, invocîndu-Te, pierdeam orice control asupra limbii mele și, deși eram o ființă micuță, Te rugam fierbinte să nu mai fiu bătut la școală.“

Soldații sovietici, educați în școli ateiste, se rugau pe front. Neștiind ceva mai bun, mulți dintre ei se rugau așa: „Dumnezeule și duhul mamei mele, ajută-mă!“ Membrii vechi ai partidului comunist, care căzuseră victime ale epurărilor din vremea lui Stalin, împărțeau celulele cu noi și ne povesteau că-n clipe grele, ei se rugau.

Rugăciunea lor era departe de cele de o înaltă spi-

ritualitate, ca aceea a Sfintei Gertruda: „Isuse, eu sînt Tu; Tu ești eu. Eu nu sînt Tu; Tu nu ești eu. Noi amîndoi sîntem împreună o ființă cu totul nouă“.

Dar oamenii se roagă. Am cunoscut un lector ateu care se ruga lui Dumnezeu pentru reușita discursurilor lui anti-religioase, care constituiau mijlocul lui de-a-și cîștiga existența.

Conștient sau inconștient, oamenii caută pătășia cu Dumnezeu Care există, Care este, Care poate fi întîlnit. Dacă persistă, Îl vor întîlni.

PROOROCIA

Autorii cărții „Manualul Ateului“ neagă posibilitatea proorociei. Ei tăgăduiesc proorociile „în numele științei“. Atunci cum se face că Sir Isac Newton, un savant prin excelență, omul care o fost supranumit „tatăl rațiunii“, a scris o carte intitulată „Observațiile proorocilor?“ El este acela care ne-a dat prima cronologie cu adevărat științifică a istoriei lui Isus.

Dar în loc să ne contrazicem dacă profetia este posibilă, să analizăm faptele. Faptele vorbesc de la sine, atunci cînd sînt dovedite. Există fapte care să indice că proorocii au fost împlinite?

Chiar și o cunoștință superficială a Bibliei dă la iveală sute de profetii care au fost împlinite și altele care se împlinesc sub ochii noștri.

Mai întîi de toate, sînt proorociile privind pe Isus Hristos, Care este marele subiect al Bibliei.

În Biblie se proorocise că Isus Hristos va trebui să fie un urmaș al lui Avraam și să aparțină tribului lui Iuda. Proorocul Mica a prezis cu 700 de ani înainte de evenimentul real, că Hristos Se va naște în orașul Betlehem. Cam în același timp, Isaia a vorbit despre lucrarea Lui de slujire și suferință, dînd o

descriere a vieții pe care Hristos o va duce. Profetul Zaharia a prezis că Isus va intra în Ierusalim smerit și călare pe un măgar. Psalmul 41 profetizează trădarea Lui de către unul din ucenicii Săi. Zaharia a precizat cât va primi trădătorul pentru această trădare și ce se va întâmpla cu banii luați. Faptul că Isus va fi biciuit și scuipat a fost de asemenea spus mai înainte.

Aproximativ cu cinci secole înainte de Hristos, profetul Zaharia a scris că odată poporul va privi la Dumnezeu pe care L-a străpuns. David a indicat că atât mâinile cât și picioarele Sale vor fi străpunse. Tot astfel și învierea Lui Isus a fost prezisă.

Să admitem că unele din aceste proorocii pot fi ridiculizate sau șterse, pretinzând că „împlinirea“ lor a fost aranjată de Isus și adepții Săi — ca bunăoară, intrarea Sa în Ierusalim călare pe un măgar, sau strigătul Lui pe cruce „Mi-e sete!“ Dar oare și soldații romani au aranjat cu bună știință împlinirea proorociei cuprinsă într-un psalm: „Își împart hainele Mele între ei, iar pentru cămașa Mea trag la sorți?“ Ce știa un soldat roman despre profețiile evreiești sau ce-i păsa de ele? Totuși, toți istoricii răstignirii au menționat cu meticulozitate amănuntul despre tragerea la sorți pentru cămașa Lui, iar Ioan adaugă amănuntul că acea cămașă fără nici o cusătură era prea valoroasă ca să fi fost ruptă în bucăți și împărțită între cei patru soldați. De aceea tragerea la sorți.

Dar ce este cu cel mai mare eveniment dintre toate, învierea lui Isus din morți? Ar fi putut El oare s-o fi înscenat?

Chiar dacă Isus ar fi fost un mare înșelător, cum presupun unii atei, ar fi putut El, oare, sub ochii evreilor și ai romanilor, să fi aranjat să nu moară pe

cruce, să nu i se zdrobească oasele odată cu ale tâlharilor (ca împlinire a unei alte proorocii clare) și să nu moară nici în mormântul pecetluit, păzit? Și dacă ar fi reușit toate acestea, ar fi putut El să Se lase în seama ucenicilor Săi îngroziți, lași, ca ei să treacă prin grupul de soldați, să rostogolească piatra sigilată și să-L elibereze fără nici o piedică? Este de neconceput.

Mommsen, faimosul istoric al imperiului roman, numește învierea Mîntuitorului „faptul cel mai bine stabilit al istoriei romane“. Este imposibil să fi fost înscenată de oameni. Ea era împlinirea unei profeții.

PROOROCIILE REFERITOARE LA POPORUL EVREU

„Nu există proorocii“ spun ei. Cei pe care noi îi numim prooroci, nu erau decît niște oameni inteligenți și de aceea erau capabili să prezică evenimente, ni se spune. „Manualul Ateului“ susține că geniile cele mai mari ale omenirii au fost Marx, Engels și Lenin. Ei aveau în mințile lor ceea ce „Manualul Ateului“ consideră mijlocul cel mai puternic pentru prevederea evenimentelor politice și sociale — adică, materialismul istoric.

Marx a scris o carte intitulată „Problema evreească“. Evident că el avea potențialul cu care materialismul istoric dotează pe un gânditor. Cum se face că, trăind în a doua jumătate a secolului nouăsprezece, n-a avut nici o idee că evreii, așa cum erau risipiți printre popoare, se vor întoarce în țara lor? Lenin a trăit în veacul al douăzecilea. Mișcarea sionistă exista și devenea din ce în ce mai puternică. El marele geniu al omenirii, nu considera deloc probabil că evreii vor fi adunați laolaltă în patria lor, și nici

n-a menționat pe sioniști. El nici măcar nu a luat notă de această mișcare și nici nu se aștepta să triumfe.

Stalin a scris o carte cu titlul „Problema Națională”. În această carte, scrisă înainte de primul război mondial, el, care odinioară fusese proclamat de către atei ca fiind cel mai mare geniu pe care l-a avut sau îl va avea vreodată omenirea, nici măcar n-a recunoscut pe evrei ca o nație deoarece nu se încadrau în definiția sa despre o nație.

Cu toate acestea, poporul evreu în dezvoltarea lui, n-a dat atenție nici antisemitismului lui Marx și nici faptului că erau ignorați în cartea lui Stalin. Evreii au creat un stat, împlinind ceea ce fusese prezis într-o altă carte — carte pe care atei o disprețuiesc mai mult decât pe toate celelalte — Biblia.

Frederic cel Mare, regele Prusiei, a cerut odată duhovnicului său: „Dă-mi o dovadă că Sfânta Scriptură este inspirată de Dumnezeu. Preotul răspunse: „Evreul, Majestate“. Evreii și istoria lor miraculoasă constituiesc o altă dovadă a adevărului profetiei biblice.

Cîteva dintre autorii cărții „Manualul Ateului“ sînt evrei, împlinind prin aceasta o proorocie că unii evrei vor fi un blestem pentru toate popoarele. Dar există și evrei care combat ateismul și răspîndesc pînă la mari depărtări cunoștința de Dumnezeu, împlinind prin aceasta o altă proorocie din aceeași Biblie, care spune că, în zilele din urmă, o rămășiță din Israel se va întoarce la Mîntuitorul ei, Isus Hristos, și va fi o mare binecuvîntare.

Proorociile despre evrei încep cu o făgăduință făcută lui Avraam, primul evreu, acum aproape 4500 de ani. Ascultați-o: „Voi face din tine un neam mare“.

Lumea creștină poartă numele unui evreu, Isus Hristos. Lagărul comunist poartă numele unui alt evreu, Marx. Universul ca un tot poartă numele unui alt evreu, Einstein. Peste șasezeci la sută din laureații premiului Nobel sînt evrei, printre care și regretatul scriitor sovietic, Boris Pasternak. Evreii au jucat un rol covârșitor în revoluția comunistă — oameni ca Trozky, Zinoviev, Kamenev. Lenin era, probabil, parțial evreu. În prezent, evreii joacă un rol important în lupta anti-guvernamentală în Uniunea Sovietică. Litvinov, scriitorul Daniel, Krasnov-Levitin și alți luptători pentru libertate, care au suferit în închisori, sînt evrei. Evreii sînt activi în conducerea vieții economice și politice din Statele Unite și din multe alte țări. Ei dețin posturi guvernamentale în multe alte țări din Vest. Evreul Teller este denumit „tatăl bombei nucleare“.

Dr. Sale Harrison în cartea sa „Evreul remarcabil“ scrie: Nimeni nu se va îndoi că evreii de astăzi dețin casele cu bani ale lumii. Oriunde s-au dus, ei au devenit magicienii finanțelor“.

În cartea sa „Lumina Bibliei în evenimentele actuale“, Basil Mowll spune: „Un calcul serios al profesorilor din Europa apuseană, cu excepția Angliei, înainte de primul război mondial, a arătat că circa șaptezeci la sută din ei erau evrei din naștere și din convingere.“

Pentru prima oară în istorie, o femeie face parte din curia bisericii catolice. Ea este o creștină de origine evreiască.

Simone Weil, o evreică, este una din cele mai profunde teoloage ale catolicismului de astăzi.

Limba ebraică este singura limbă care a înviat, fiind vorbită în mod curent acum în Israel. Aceasta

nu s-a întâmplat nici cu latina, nici cu greaca veche, slavona, și cu nici o altă limbă antică.

Astfel, proorocia a fost împlinită. Un mic trib de beduini a devenit o mare națiune — mare sub toate aspectele, pentru bine sau pentru rău. Chiar Iaroslavski, fondatorul Asociației Internaționale a Ateilor și marele conducător al acestei mișcări, a fost evreu.

Profeția continuă: „Vei fi o binecuvântare“. Oricine se simte binecuvântat în comunism datorează aceasta evreului Marx. Oricine se simte binecuvântat în capitalism, datorează aceasta evreilor care au fost instrumente în crearea acestui sistem. Oricine este binecuvântat prin creștinism datorează aceasta unui evreu: Isus.

Cuvântul lui Dumnezeu mai spune în același capitol: „Voi binecuvînta pe cei ce te vor binecuvînta și voi blestema pe cei ce te vor blestema“ (Geneza 12:3). Este un fapt constatat că istoria a favorizat pe prietenii evreilor. Când Spania a izgonit pe evrei, imperiul ei a apus. Rusia țaristă a persecutat pe evrei și și-a primit răsplata. Așa s-a întâmplat și cu Germania nazistă. Țările unde evreii sînt liberi se bucură ele înșile de libertate.

Mult timp după vremea lui Avraam s-au făcut preziceri că evreii vor fi risipiți printre neamuri. În prezent există trei popoare risipite: țigani, armenii și evreii, însă evreii sînt cei mai risipiți. Sînt puține țări fără evrei.

Isus a prezis distrugerea Ierusalimului, care a avut loc în anul 70 al erei noastre. Proorocul Osea (9:17) a proorocit: „Dumnezeul meu îi va lepăda, pentru că nu L-au ascultat: de aceea vor rătăci printre neamuri“ și așa s-a întâmplat. În Deuteronom 28:37 stă scris: „Vei fi de pomină, de batjocură și de rîs,

printre toate popoarele la care te va duce Domnul“; și așa au ajuns. Este o formă obișnuită de batjocură să se spună: „Jidan spurcat“.

Dar întoarcerea evreilor în Palestina a fost de asemenea prezisă, și aceasta se întâmplă sub ochii noștri. Tribul Cărtii, mereu rătăcitor și sleit de puteri, are din nou patria lui.

Originile celorlalte popoare sînt învăluite în legende și mituri. Poate spune cineva cine a fost primul rus? Sau care a fost primul german, sau primul turc? Întreabă pe oricare evreu cine a fost primul evreu, și el îți va răspunde fără nici o șovăială: „Avraam“.

Evreii sînt unici ca o mărturie a exactității relațiilor biblice. Dispersiunea lor printre toate popoarele este unică; tot atît de unică este și dezvoltarea lor. Evreii constituie numai 0,5 la sută din populația lumii, și totuși cît de disproporționată este suferința lor, dar în același timp și izbăvirea lor, întoarcerea lor în propria lor țară. Ei sînt unici prin faptul că întreaga lor istorie a fost prezisă. Dumnezeu a spus prin Moise: „Vă voi împrăștia printre neamuri și voi scoate sabia după voi. Țara voastră va fi pustiită și cetățile voastre vor rămîne pustii“ (Leviticul 26:33). „Domnul vă va împrăștia printre popoare și nu veți rămîne decît un mic număr în mijlocul neamurilor unde vă va duce Domnul“ (Deuteronom 4:27).

Mai tîrziu, o altă profeție prezice strîngerea poporului Israel împrăștiat: „Vă voi scoate dintre neamuri, vă voi strînge din toate țările și vă voi aduce iarăși în țara voastră“ (Ezechiel 36:24).

Oriunde se găsește, evreul este evreu. El nu este un rus evreu ci un evreu rus. Evreii rămîn evrei, deși nu

au nici o forță care să-i concentreze și nici un guvern pe scară mondială.

Evreii sînt un popor care n-a putut fi distrus, în ciuda suferințelor fără seamăn. Faraonii egipteni, regii asirieni, împărații romani, cruciații, inițiatorii inchiziției și naziștii au folosit împotriva lor expulzarea, exilul, robia, confiscarea averilor, chinuri, masacrarea a milioane de oameni — care toate ar fi zdrobit inima oricărui alt popor — însă evreii rămîn.

Dumnezeu promisese că va aduna pe surghiuniții lui Israel și va strînge pe cei risipiți ai lui Iuda din cele patru colțuri ale pămîntului. Aceasta a fost spus prin proorocul Isaia, aproximativ cu 700 de ani înainte de Hristos și cam cu 800 de ani înainte de împrăștierea evreilor de către împăratul roman Tit. Cum de a știut el că evreii vor fi risipiți și apoi strînși din toate continentele?

Foarte puțini dintre evreii care s-au întors în Israel sînt religioși. Majoritatea dintre ei nu cunosc Scripturile și nici profețiile și doar un număr foarte limitat dintre cei ce le cunosc cred în ele. Cu toate acestea, ei se reîntorc — s-ar putea spune, printr-un impuls orb, întocmai cum păsărelele sînt împinse spre sud înainte de venirea iernii — sau, cu alte cuvinte, puterea lui Dumnezeu îi mîină pentru ca să se poată împlini Cuvîntul Său.

Într-o altă proorocie importantă, în care se menționează întoarcerea evreilor în Palestina, se spune că ei vor veni prin două metode (Ieremia 16:14-16).

Dumnezeu va trimite „pescari“ care-i vor „pescui“, și mișcarea sionistă „a pescuit“ multe mii de evrei cu perspectiva unui cămin național al lor propriu.

Același verset mai spune că Dumnezeu va trimite „vânători“ care „vor vâna“ pe evrei. Antisemitismul din toată lumea, în special sub Hitler, „a vânat“ pe evrei, gonindu-i spre Palestina.

O altă proorocie uimitoare despre evrei se referă la întoarcerea la Hristos în vremea sfârșitului a rămașiței poporului Israel. Și această profeție este în curs de împlinire.

Am menționat mai înainte pe evreul Einstein, ca un admirator al Nazarineanului.

Franz Werfel, faimosul poet evreu, a scris renumita carte creștină „Cîntecul lui Bernadette“. Shalom Asch, marele romancier evreu, a devenit creștin și a scris bine-cunoscuta carte „Isus din Nazaret“. Martin Buber, marele filozof evreu, numea pe Isus „marele meu Frate“. Henri Bergson a mărturisit credința lui creștină. Niels Bohr, marele fizician, era un evreu-creștin. Tot astfel, August Piccard, primul om care a zburat în stratosferă.

Să ne oprim aici pentru a constata că și comuniștii au făcut profeții, însă acestea nu s-au împlinit. Engels a proorocit într-o scrisoarea adresată lui Sorge la 10 septembrie 1888, că peste zece ani Canada va fi anexată la Statele Unite. A trecut un veac, dar nu există nici un semn de așa ceva.

Hruscirov a prezis, în 1958, că în cinci ani Rusia va atinge și va depăși nivelul material al Statelor Unite. Acum ne aflăm în 1978, și Uniunea Sovietică mai importă grâu din America! Oameni care nu sînt dotați de Dumnezeu într-un mod special, nu pot prevedea viitorul.

Prietenii noștri atei au prezis solidaritatea veșnică dintre popoarele comuniste, și în prezent există cearta cu China Roșie, Iugoslavia și România. Proorocia pe care te poți baza este pri-

vilegiul exclusiv al Duhului lui Dumnezeu, exprimat în Cuvîntul lui Dumnezeu.

PROOROCII DESPRE ZILELE DIN URMĂ

„Manualul Ateului“ înlătură proorocia cu aceste cuvinte: „Numeroase profeții biblice au fost făcute numai după ce s-au întîmplat evenimentele prezise. Textele respective au fost incluse în Biblie post-factum — adică, după terminarea evenimentelor respective“.

Oare prietenii noștri atei se așteaptă cu adevărat ca noi să credem că biruința Israelului în istorie, fluturarea drapelului sionist pe Casa Brună a lui Hitler din Nurenberg și restaurarea statului evreiesc — toate evenimente din secolul douăzeci — au fost abia recent incluse în Biblie? Oare manuscrisele de la Marea Moartă, datînd din secolul dinainte de Hristos, nu certifică profețiile? Oare manuscrisele Noului Testament nu cuprind prezicerea perscarului Petru că trupurile cerești se vor topi de mare căldură, prevestind astfel distrugerea nucleară?

Acum 3000 de ani nu erau posibile războaiele mondiale, deoarece comunicația intercontinentală era inexistentă.

Dar proorocul Ieremia, care a trăit aproximativ cu șase sute de ani înainte de Hristos, a prezis războaie mondiale. El nu știa despre existența Americii sau Australiei sau Japoniei, însă el a scris despre „o sabie peste toți locuitorii pămîntului... nenorocirea merge din popor în popor... cei pe care-i va ucide... vor fi... de la un capăt al pămîntului pînă la celălalt...“ (Ieremia 25:27-33.)

Proorocia a fost împlinită după douăzeci și șase de secole. Mii și mii de oameni au fost uciși într-un război care s-a întins din Japonia în Rusia și în

Franța un război în care au murit americani, chinezi, germani, evrei. Și aceste lucruri sînt întruchipări prevestitoare ale conflictului mondial care va urma.

Isus a spus despre ultimele zile: „Atunci va fi un necaz atît de mare cum n-a fost niciodată de la începutul lumii pînă acum, și nici nu va mai fi“ (Matei 24:21). Și așa este. Niciodată nu au fost în istoria omenirii astfel de necazuri ca acelea create de cuptoarele și camerele de gazare ale naziștilor, măcelurile în masă ale lui Stalin sau acelea ale lui Mao-Tse-Tung.

Cînd Isus a spus: „Dacă zilele acelea n-ar fi fost scurtate, nimeni n-ar scăpa. . .“, nu existau mijloace de distrugere care să fi putut periclita pe toți oamenii. Oamenii posedau săgeți și sulite. Nimeni nu putea pune în pericol existența întregii omeniri. Acum sînt disponibile instrumente de nimicire generală.

Dar de ce să mergem atît de departe? Însuși comunismul este o împlinire a profeției. El seamănă cu marele Anticrist prezis în Scriptură: „I s-a dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască; și i s-a dat stăpînire peste orice seminție, peste orice norod, peste orice limbă și peste orice neam“.

Un alt profet a descris puteri ca ale comunismului. El spune că ele-și lărgesc dorința ca locuința morților și sînt ca moartea și nu se pot sătura pînă ce nu strîng la ele toate națiile și îngrămădesc la ele toate popoarele.

Noi, creștinii, considerăm această ambiție ca fără de sens. Oare Stalin a fost un om fericit cînd impunea voia lui unui miliard de oameni și cînd era aplaudat drept cel mai mare geniu? Soția lui s-a sinucis. El a băgat în închisoare pe membrii propriei sale familii. Nu avea încredere în nimeni, nici măcar în tovarășii

lui cei mai intimi și aceasta pe bună dreptate. Adepții lui cei mai apropiați așteptau moartea lui ca să-l denunțe drept ucigaș. Hrușciiov relatează că Stalin a exclamat odată: „N-am încredere nici măcar în mine însumi!“

Există o poveste despre un om bogat care era foarte bolnav. I s-a spus că se va vindeca numai dacă va purta cămașa unui om fericit. El trimise pe slujitorii săi să găsească un om fericit și să cumpere de la el cămașa, oricât de mult ar costa. Însă servitorii n-au putut găsi nici un om fericit. Fiecare era invidios pe fericirea altuia sau dorea mai mult decît posedea sau era ros de ambiții de neatins. După multă căutare, au găsit în sfîrșit un tăietor de lemne, gol pînă la mijloc, care-și făcea munca lui grea cu voioșie, cîntînd în același timp. Ei l-au întrebat: „Ești fericit?“ la care el răspunse „Pe deplin“. Atunci i s-a oferit o sumă mare pentru cămașa lui. Din nefericire, n-avea cămașă.

Fericirea nu constă în a domina lumea, ci în unirea cu Dumnezeu. Prietenii noștri comuniști nu cunosc acest secret. Din această cauză ei au ambiții mari, dar nu sînt satisfăcuți niciodată și sînt mereu mai îndepărtați de utopia pe care pretind că o creează.

Prietenii noștri atei se plîng adesea despre progresul lent al cauzei lor în Uniunea Sovietică. Îi putem asigura: vor reuși! Anticristul a cărui cale o pregătesc va poseda conducerea mondială. Comunismul va triumfa pentru ceea ce, în istorie, este un timp scurt.

Dar, în cele din urmă, Isus Se va reîntoarce. Picioarele Lui vor sta pe muntele Măslinilor în Israel. Biblia scrie: „Orice ochi Îl va vedea“. Și lucrul acesta trebuie să fi părut de neînțeles cînd evanghelistul Ioan l-a scris. Cum ar fi putut cineva din

Spania sau din Africa de Nord să-L vadă pe Isus coborîndu-se în Israel?

Ei bine, televiziunea dovedește că profetia Bibliei este adevărată. Întreaga lume a privit jocurile olimpice în timp ce se desfășurau. Întreaga lume va fi martoră a revenirii lui Isus.

Și atunci orice genunchi se va pleca la numele lui Isus, al celor din ceruri, al celor de pe pământ și al celor de sub pământ, și fiecare limbă va mărturisi, spre slava lui Dumnezeu Tatăl, că Isus Hristos este Domnul.

Va veni fericita zi când toată puterea se va afla în mâinile lui Isus Hristos. După întoarcerea Sa pe pământ și sub conducerea Lui totală, sărmana noastră planetă va fi izbăvită de păcatele și necazurile ei.

Înainte să vină acel timp, trebuie să trecem mai întâi prin groaznice catastrofe. Printre semnele calamităților ce se apropie, sînt și multele conferințe de pace și convorbirile despre limitarea armamentului, care de asemenea sînt prezise în Biblie: „Cînd vor zice: „Pace și liniște!“, atunci o prăpădenie neașteptată va veni peste ei, ca durerile nașterii peste femeia însărcinată și nu va fi chip de scăpare“ (I Tesaloniceni 5:3).

Cînd apostolul Pavel a scris această profecie, oamenii nu aveau mijloace de a provoca o distrugere bruscă pe pământ. Aceasta nu putea fi realizată cu săbii sau cu lăncii. Acum popoarele posedă arme nucleare.

Profetiile devin excepțional de importante în aceste zile. Isus a prezis că neamurile vor stăpîni peste Ierusalim „pînă se vor împlini vremurile neamurilor“. Faptul că evreii au obținut în 1967 stăpînire deplină asupra Ierusalimului și a Palestinei poate fi un prim semn că vremea neamurilor —

adică, timpul cînd neamurile (ne-evreii) pot face parte din Biserica lui Hristos și astfel să fie mîntuite pentru veșnicie — este aproape de sfîrșit. Este extrem de urgent ca oamenii să creadă în Hristos și să vină la El cît mai este timp. Este o strategie satanică faptul că, tocmai în această epocă „Manualul Ateului“ răspîndește îndoiala în ceea ce privește valabilitatea și existența profețiilor.

Această carte este ea însăși o împlinire tragică a unei profeții biblice: „Propovăduirea Evangheliei este o nebie pentru cei ce sînt pe calea pierzării. . .“

Oponenții noștri atei vizitează deseori bisericile ortodoxe, în scopul de a cunoaște subiectul lor. Uneori, pe cînd se află acolo, ei exprimă o rugăciune tăcută, simțindu-se ei înșiși copleșiți de sfințenia locului.

Acolo ei aud vechile cîntări ale poporului rus, cîntări de laudă către Fecioara Maria: „Plecăciune ție, cea plină de har; Domnul este cu tine“. Dacă ar cunoaște proorociile biblice, ar găsi că evanghelistul Luca a menționat în cîntarea Mariei, compusă cînd a zămislit pe Isus, aceste cuvinte: „Toate neamurile îmi vor zice fericită“ (Luca 1:48).

Creștinii nu pun niciodată la îndoială proorociile, fiindcă ei găsesc că multe se aplică lor și vieților lor. Cînd devenim creștini, aflăm că și lucrul acesta a fost proorocit cu mult înainte. Citim în Biblie că Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii să aparținem lui Isus Hristos. Cît de departe în trecut ajunge această profeție!

Apoi găsim proorocit și viitorul nostru: „Ca să se arate în veacurile viitoare nemărginita bogăție a harului Său, în bunătatea Lui față de noi, în Hristos Isus“. Astfel noi știm care este sensul vieții noastre și că bunătatea lui Dumnezeu ne este păstrată.

CINE L-A FACUT PE DUMNEZEU?

Există un Dumnezeu. Putem avea părtășie cu El. El S-a descoperit prin proorocii Săi și prin Fiul Său, Isus Hristos.

Natura este ca un ospăț. Există pepeni și pătlăgele roșii și grâu. Dar nu poate exista nici un ospăț fără un bucătar. Tot astfel nu poate exista o lume fără un Creator. Acesta este cel mai bun argument pentru existența lui Dumnezeu.

Oponenții noștri au dreptul să răspundă cu o altă întrebare. Dacă orice lucru trebuie să aibă o cauză și voi numiți această cauză Dumnezeu, și Dumnezeu trebuie să aibă o cauză. Cine L-a creat pe El? Ar însemna să recurgem la un subterfugiu, să ne eschivăm de la acest răspuns, spunând că această întrebare este o hulă. Eu o găsesc cât se poate de legitimă. Copil fiind, eu însumi am pus această întrebare.

Materia este în continuă mișcare. Ea nu este acum exact aceeași ca acum o secundă. Există întotdeauna o cauză care a produs schimbarea. Timpul măsoară mișcarea materiei. În timp, unele stări ale materiei produc efecte care, la rândul lor, devin cauze pentru noi schimbări. Materia este de neconceput fără o primă cauză.

Însă existența în timp nu este singura formă a existenței. Există și veșnicia. Acesta este domeniul lui Dumnezeu. El a creat totul. El aparține unei sfere de existență de Sine stătătoare. Pe El nu L-a creat nimeni.

Ce a existat mai întâi, oul sau găina? Aceasta este întrebarea clasică. Dacă oul a fost mai întâi, cine l-a ouat? Dacă găina a fost mai întâi, de unde a venit? Poți discuta această dilemă timp de mii de ani, fără

să ajungi la o concluzie, dacă nu-ți dai seama că întrebarea inițială are trei presupuneri:

(1) există o găină

(2) există un ou

(3) există un „mai întâi“ și un „după“

„Mai întâi“ și „după“ sînt categorii ale gîndirii noastre, moduri în care percepem etapele succesive ale materiei în continuă mișcare. Dar timpul nu este nimic dacă-l considerăm fără mișcările pe care le măsoară. Timpul nu are o existență obiectivă, independentă de corpuri și fenomene; acesta este abecul teoriei relativității a lui Einstein. Energia cinetică produce mișcare și dă naștere noțiunii timpului. Ce să spunem despre uriașul domeniu al energiei potențiale? Această energie zace inactivă. Închipuți-vă o lume care ar poseda numai energie potențială. N-ar exista nici cea mai slabă mișcare, n-ar fi nimic de măsurat. Ar fi un univers fără timp. Tot fără timp este și sfera spiritului, domeniul lui Dumnezeu. Îl numim veșnic. Veșnicia nu este un timp fără sfîrșit, ci absența timpului.

Să încercăm să exemplificăm înțelesul celor de mai sus.

Să presupunem că pe o planetă, la o distanță de aproximativ 2000 de ani-lumină, ar exista ființe de un ordin mult mai înalt decît al nostru, cu telescoape care le-ar da posibilitatea să vadă nu numai pămîntul nostru, ci și locuitorii săi.

Să presupunem că aceste supra-ființe ar privi astăzi la Betlehem. Ce ar vedea? Nașterea lui Isus Hristos. Ar vedea păstorii, magii, pe Maria, pe Iosif, pe Prunc — aceasta din cauză că lumina emanată de aceste persoane are nevoie de două mii de ani ca să ajungă la acea planetă îndepărtată. Pentru noi,

nașterea lui Hristos este un eveniment din domeniul trecutului. Pentru ei, ea s-ar întâmpla astăzi.

Închipuiți-vă astfel de supra-făpturi pe o stea la o depărtare de 3500 de ani-lumină. Ele ar vedea pe copiii lui Israel, sub conducerea lui Moise, apropiindu-se de hotarele Palestinei. I-ar vedea bucurându-se la vestea că se va naște un Mîntuitor. Pentru ei, nașterea lui Isus ar fi un eveniment viitor.

Unul și același eveniment este de domeniul trecutului din punctul de vedere al pămîntului, prezent pentru o altă planetă și viitor pentru o alta. Cum este el pentru spiritul care poate percepe în mod simultan ce se întâmplă pe toate aceste trei planete și să citească gândurile tuturor? Nu există trecut, prezent și viitor.

Întrebarea „cine a fost mai întîi, oul sau găina?” este rezolvată. Nu există un „mai întîi” și un „mai pe urmă”. Problema nu are sens în domeniul în care nu există trecut sau viitor, cauză sau efect. Problema „cine a fost înainte de Dumnezeu pentru a-L crea?” nu poate fi pusă. Nu există nimic și nimeni înainte de El.

Noțiunea noastră „acum” nu are nici o valoare pentru fenomene cosmice, după cum nu are nici o valoare pentru ceea ce se întâmplă înlăuntrul atomului. Ceea ce prindem în acest moment ca imagini ale stelelor, în observatoare, sînt raze de lumină de la stele care poate că au dispărut de veacuri. Iar anti-particula omega-minus baron trăiește doar a 15-miliarda parte dintr-o secundă. Îi observăm urma numai mult timp după ce a dispărut.

Einstein scrie: „Fiecare cadru de timp sau sistem de coordonate își are vremea lui”. Și „nu există nici o importanță în stabilirea timpului unui eveniment,

decît în cazul cînd corpul la care se referă stabilirea timpului este specificat“. Pentru spiritul veşnic nu există timp. Aici toate lucrurile sînt legate între ele și formează o unitate. Dumnezeu este Unul. Totalitatea realității creată de El este un singur cîmp de gravitate. Cînd ajungem la punctul Omega, agitația continuă, măsurată de timp, se schimbă într-o contemplație binecuvîntată, într-un extaz și o desfătare sufletească, o răpire în adorare.

Există o poveste despre un călugăr care a fost trimis de către starețul său într-o misiune în pădure. Acolo el auzi timp de cîteva secunde o pasăre din paradis. Cînd se întoarse la mînăstire, portarul nu l-a mai recunoscut. Starețul și ceilalți călugări îi erau cu toții străini. Nimeni nu-l cunoștea. În cele din urmă, cineva și-a amintit că mînăstirea avea o veche legendă povestind despre un călugăr, care se dusese în pădure cu multe secole în urmă, și nu a mai revenit niciodată. Pentru călugăr trecuseră numai cîteva secunde. El prinsese ceva din frumusețea muzicii din paradis. Pentru ceilalți, între timp, se scurseseră secole.

Această legendă medievală a devenit în prezent un fapt strict științific, în așa-numitul paradoxul lui Langevin.

Este evident că timpul care se scurge în timpul trecerii unui tren între două puncte este mai scurt pentru un observator care călătorește în tren, decît pentru un observator care stă alături de șine. Timpul este mai scurt nu numai pentru călător ci și pentru tot ce se află în tren, inclusiv ceasul său, care-și încetinează mersul.

Să ne închipuim acum o rachetă care zboară cu o viteză aproape cît viteza luminii. Locuitorii pămîntului, care ar înregistra bătăile inimii astronautu-

lui, ar constata că ele au încetinit. Același lucru s-ar întâmpla cu mișcările din interiorul trupului astronautului, deși pentru astronaut ele rămân aceleași.

În conformitate cu calculul incontestabil al lui Langevin, un om care ar părăsi pământul cu o viteză inferioară vitezei luminii cu a douăzeci de mia parte, călătorind timp de un an după timpul său propriu și întorcându-se cu aceeași viteză ca să aterizeze pe glob doi ani după plecarea sa, măsurat cu ceasul său, s-ar întoarce după calendarul nostru cu două secole mai târziu. Strănepotul fiicei lui, născută în ziua plecării sale, când astronautul avea treizeci de ani, ar fi în vîrstă de o sută de ani, în timp timp ce el însuși ar avea 32 de ani.

O astfel de rachetă nu este de domeniul fanteziei. Există una pentru care chiar viteza luminii constituie un joc de copil. Aceasta este racheta spiritului. Numai în cîteva secunde, gîndurile mele trec de la galaxii îndepărtate la bătrîna mea mamă, de acolo la paradis, de la paradis la o celulă alăturată aflată pe același coridor al închisorii, ca de acolo să meargă înapoi la stelele îndepărtate. După aceea trec la părăția cu Adam și Abel, însă îi pot părăsi îndată și să-mi petrec timpul în milenii viitoare, ca să mă întorc în celula mea și să-mi mănînc prînzul care tocmai se servea. Spiritul nu este legat de timp sau de spațiu. Moartea survine în timp. În timp, evenimentele se succed unul după celălalt. M-am născut, m-am dezvoltat, voi muri, voi învia. În sfera veșniciei, lucrurile nu se întâmplă în mod succesiv. Nu mai rămîne timp pentru moartea personalității mele.

Cînd călătoresc într-un tren cu o viteză uniformă, într-o direcție anumită, am impresia că orașele și satele trec pe lîngă mine în timp. Un oraș a trecut, altul vine. Însă de fapt, localitățile coexistă în mod

simultan. Numai mie îmi apar în succesiune. La cinematograf, văd viețile diverselor persoane desfășurându-se de la naștere pînă la moarte, cu toate complicațiile lor. Dar în cabina operatorului, pe un film, aceste evenimente coexistă toate împreună. Numai pentru mine ele au loc în mod succesiv în timp.

Sîntem obișnuiți cu limitările cauzate de gravitate. A fost o adevărată descoperire cînd primii astronauți și-au dat seama că puteau trăi și într-o stare de lipsă de gravitate sau imponderabilitate. Trăim în timp, cînd lucrurile apar și dispar. Din această cauză credem în moarte și descompunere. Dar, cum există imponderabilitate, există și sfera veșniciei, a absenței timpului, sfera lui Dumnezeu. El este autorul necreat al întregii creațiuni. În El avem din veșnicie, în veșnicie, viața, ființa și mișcarea noastră. Pe cînd ne aflăm în timp, trăim realitatea ca și cum ar fi compusă din evenimente succesive. Dar a aplica noțiunea obișnuită de timp spiritului este tot atît de stupid ca și cum am aplica-o fizicii nucleare.

În conformitate cu teoria relativității, la viteza luminii orice ceas se oprește, deoarece masa prezintă o inerție infinită la orice efort de a o accelera. Nu este, așadar, logic că în Biblie Dumnezeu este numit „Lumină“, iar creștinii sînt numiți și ei „lumina lumii?“

Astăzi fiecare se înclină la numele lui Einstein, însă oponentii mei ar face bine să-și amintească faptul că Lenin a combătut cu putere principiul relativității, că Mach, care a inspirat lucrările lui Einstein, a fost declarat de Lenin ca Iuda al științei, și că un timp îndelungat filozofii sovietici au respins pe Einstein și tot domeniul ciberneticii.

Întrebarea „Cine a creat pe Dumnezeu“ este lipsită de sens.

VIAȚA DE DUPĂ MOARTE

Marxiștii nu știu ce este viața. Academicianul rus Oparin spune: „Viața este una din formele mișcării materiei“. Ce să facă un tânăr cu o astfel de definiție? El întreabă pe tatăl său marxist: „Cum pot crede în viață? Cum pot să-mi utilizez mai bine viața?“ Însă tatăl său nu-i poate da un răspuns, deoarece întrebarea aceasta e tot atât de lipsită de sens pentru un marxist ca întrebarea cum trebuie să se comporte una din formele de mișcare ale materiei cu legile ei intrinseci. Creștinii au un răspuns: „Viața este o persoană, Isus Hristos, a Cărui prietenie o poți accepta și al cărui exemplu îl poți urma. Viața este o favoare veșnică. Durata ei pe pământ trebuie folosită, fără a te cruța pe tine însuși, în slujba altora și pentru continuarea ei veșnică în rai — față de care pământul este o anticameră — spre a te bucura de Creatorul tău și de slava Lui.“

Neștiind ce este viața, marxiștii nu știu nici ce este moartea. Moartea este o groază, dacă o despuiăm de mângâierile și nădejdiile religiei. Este o consolare rece să spui celui ce a pierdut pe cineva: „Nu-i nimic că iubitul-ți moare și dispare pentru totdeauna, dar socialismul face progrese și în curând ne vom plimba în lună“.

Marx a scris într-o scrisoare adresată lui Lasalle: „Moartea fiului meu m-a zdruncinat adânc și simt pierderea atât de puternic, încât parcă ar fi fost abia ieri, iar biata mea soție este complet zdrobită de această lovitură“.

Înțelegem suferințele lui. El n-a cunoscut biruința creștinului asupra morții.

Creștinul sovietic Talantov a murit în închisoare pentru credința lui. Fiul lui cel mare a continuat lupta creștină. Și el a murit în închisoare. Fiul mai tânăr a preluat lupta. Acum și el a murit în închisoare. Aceștia nu s-au temut de moarte.

Skripnikov a fost împușcat în Uniunea Sovietică pentru lupta sa creștină. Fiica sa, Aida, fără a fi intimidată de soarta tatălui ei, și-a însușit cauza lui. Ea este încă tânără. A fost de patru ori la închisoare pînă acum din cauză că mărturisește credința ei în Hristos.

Pentru atei moartea este ca sabia lui Damocles atîrnînd deasupra capetelor lor amintindu-le că în curînd toate bucuriile și necazurile lor vor lua sfîrșit.

Moartea nu înspăimîntă pe cei ce o știu.

Isus a afirmat: „Oricine trăiește și crede în Mine nu va muri niciodată“. El a spus aceste cuvinte lîngă mormîntul unuia care crezuse în El. Isus a avut dreptate. Nașterea și moartea constituie felul nostru de a înțelege realitatea vieții, văzută din perspectiva timpului. Creștinii nu trebuie să se teamă de moarte.

În timpul revoluției ruse, în marea teroare exercitată de Ceka, un grup de creștini a fost condamnat să fie înecat. Unul dintre ei a exclamat: „Noi mergem la Dumnezeu! Ce deosebire este dacă mergem pe uscat sau pe mare?“ Ei nu s-au temut.

„Manualul Ateului“ spune că credința în viața de dincolo de mormînt este „baza teoriei religioase“ și o consideră „extrem de periculoasă“.

Dar ce este viața dacă nu urmează nimic după moarte?

Să presupunem că s-a îndeplinit idealul comunist. Vom avea o societate perfectă, fără deosebire între bogat și sărac, fără războaie și revoluții, cu avere,

cultură și fericire pentru fiecare. Oamenii însă vor trebui să moară. Oamenii săraci mor cu ușurință. Nu prea au mult de pierdut. Pentru oamenii fericiți moartea este o catastrofă. Kirov, secretarul general al partidului comunist din districtul Leningrad, asasinat de Stalin, avea o poziție puternică. El se bucura de viață. Ultimele lui cuvinte au fost: „Doresc să trăiesc și să trăiesc și să trăiesc“. Dacă Stalin nu l-ar fi ucis, ar fi murit de moarte naturală câțiva ani mai târziu și ultimele lui cuvinte tragice ar fi fost aceleași.

Noi toți trebuie să murim. Hotărârea nu depinde de noi. Dacă nu urmează nimic, cea mai frumoasă viață nu este nimic mai mult decât un banchet oferit unui osîndit la moarte înainte de a fi executat. El capătă delicatese și apoi este spînzurat. El poate trăi într-o societate ideală, dar în cele din urmă va putrezi uitat pentru totdeauna și de toți.

Du-te de mîngîie pe cineva care este pe moarte într-o cameră de gardă pentru canceroși, sau pe membrii familiei lui, cu aceste cuvinte: „Construim o societate comunistă fericită“; sau „Știința realizează lucruri mari“. „Am fost în lună și în curînd vom fi pe Venus“. Nu este multă mîngîiere în aceste cuvinte. Dar spune muribundului și celor îndurerați ai lui despre Tatăl ceresc și nădejdea creștinului de a trăi veșnic cu El, și vei vedea deosebirea.

Dacă ateii au dreptate și nu există viața de dincolo, atunci „Toate zilele noastre de ieri au luminat nebunilor calea către moartea prăfuită“ și „viața este un biet actor care-și pierde timpul pe scenă, ca apoi să nu se mai audă nimic despre el. Este o poveste spusă de un idiot zgomotos și înfuriat și care nu înseamnă nimic“ (Shakespeare).

Dar viața continuă după moarte. Gîndul veșniciei

și al răsplătirii binelui și răului este înscris adânc în inima omului.

Creștinii se jertfesc din cauză că ei cred în viața veșnică. Dar de ce își sacrifică comuniștii viețile? Comuniștii au murit în închisorile țariste pentru credința lor marxistă. Nimeni din partid nu-și amintește de ei. Tînăra generație de comuniști nici măcar nu cunoaște numele lor. De asemenea comuniștii mor astăzi în închisorile din unele țări ne-comuniste. De ce-și dau viețile? Creștinii cred într-o răsplată veșnică. Dar ce sens are ca un ateu să-și dea viața, singura viață despre care știe că o posedă, pentru un ideal a cărui îndeplinire n-o poate verifica și de ale cărui frumuseți nu se poate bucura? Sub comunism, viața se va sfîrși exact ca și sub capitalism, în moarte și „într-o convocare de viermi“ (Shakespeare). Comuniștii nu și-ar sacrifica viețile dacă, în adîncimile sufletului lor, la care rațiunea nu are acces, n-ar ști că mormîntul nu este sfîrșitul și că cei ce au dat totul pentru o cauză bună își vor primi răsplata.

Toată știința modernă este bazată pe legea conservării energiei, așa cum a fost formulată de Lavoisier. Nimic nu se pierde, nimic nu se câștigă, totul se transformă. (Această lege încetează de a se aplica cu strictețe numai înlăuntrul atomului).

Omul este un mănunchi de energie în diferite forme: energie condensată în materie, căldură, electricitate și energie spirituală. Ce se întîmplă cu aceste diferite forme de energie la moarte? Energia condensată în atomi nu se pierde. Corpul putrezește iar atomii lui intră în noi combinații. Căldura trupului nu se pierde. Cînd cuptorul se răcește, căldura lui a fost comunicată atmosferei înconjurătoare. Cînd trupurile noastre devin cadavre reci, tempera-

tura din jurul nostru crește cu o fracțiune minimală, neglijabilă, dintr-un grad. Electricitatea emanată de trup reintră în bugetul general de energie electrică al naturii. Ce devine la moarte, energia spirituală, puterea de voință, capacitatea de a gândi și de a simți? Oare această energie se schimbă la moarte, fiind transformată într-o formă inferioară de energie, să spunem, mecanică? Dacă este așa, am putea după moarte să sărim de două ori mai sus decât înainte, ceea ce nu-i cazul. Nu! Energia spirituală rămîne după moarte. Altfel, legea lui Lavoisier se prăbușește. Spiritul meu reintră în bugetul general al energiei spirituale; el se întoarce la Spiritul cel veșnic, la Dumnezeu.

Dacă duhul nostru este pregătit pentru acest eveniment, dacă a cultivat lucrurile de valoare în acest domeniu — dragostea, adevărul, credința, speranța, pacea, bunătatea, blîndețea — el va fi la moarte în elementul său. Viața viitoare va fi un paradis în care ne vom bucura de lucrurile nădăjduite. Dacă duhul nostru intră în această sferă complet nepregătit, plin de păcate și de o poftă nesățioasă după satisfacții păcătoase care nu pot fi împlinite, viața lui va fi profund nefericită. Acesta este iadul.

Viața expiră tot așa de imperceptibil ca și aburul care se ridică în aer. Dar vaporii nu încetează să existe; și nici spiritul. Apostolul Iacov scrie: „Ce este viața voastră? Nu sînteți decît un abur care se arată puțințel și apoi pierе“. Dar aburul nu se duce în nimic. Aburul se transformă în apă. Nimic nu se pierde vreodată. Viața pămîntească trece, dar ea nu devine *nimic*. O omidă devine o gogoasă, iar o gogoasă devine un fluture. Morții au trecut de sfera văzută. Aceasta nu înseamnă că ei nu mai există.

Să presupunem că am putea vorbi cu un embrion

și să-i spunem că viața pe care o duce în pîntecul mamei sale este doar viață pregătitoare. Adevărata viață urmează într-o altă lume necunoscută embrionului, în condiții de neînchipuit pentru el. Dacă ar avea inteligența unui academician, embrionul ar putea răspunde ca „Manualul Ateului”: „Nu mă deranja cu aceste superstiții religioase! Viața din pîntec este singura pe care o cunosc și nu există alta. Astea-s invenții ale unei preoțimi lacome“.

Dar să ne închipuim că acest embrion ar putea gândi cu mai mult spirit de discernămint decît acela al academicienilor noștri. El și-ar spune în sinea lui: „În capul meu se dezvoltă ochi. În ce scop? Nu este nimic de văzut. Picioarele cresc. N-am loc nici măcar să le întind. De ce trebuie să crească? Și de ce cresc brațele și picioarele? Trebuie să le țin îndoite pe pieptul meu. Ele mă încurcă atît pe mine cît și pe mama mea. Întreaga mea dezvoltare în pîntec este lipsită de sens, dacă nu urmează o viață cu lumină și culoare și cu multe obiecte de văzut. Locul unde îmi voi petrece cealaltă viață trebuie să va fi mare și variat. Va trebui să alerg pe el. Din cauza aceasta îmi cresc picioarele. Va fi o viață de muncă și luptă. Acesta este rostul pentru care îmi cresc brațele și pumnii, care aici îmi sînt inutili.“ Cugetările asupra propriei sale dezvoltări ar conduce embrionul la cunoașterea altei vieți, deși nu a experimentat-o.

Aceasta este și situația noastră. Biserica lui Hristos ne învață că viața din lumea aceasta are un caracter embrionic și nu este decît o pregătire pentru adevărata viață care urmează. Cum știm lucrul acesta? Dacă Dumnezeu (sau natura, de dragul argumentului) ne-ar fi creat numai pentru viața aceasta, ne-ar fi dat mai întîi înțelepciunea și expe-

riența bătrîneții și după aceea vigoarea tinereții. Am fi știut cum să trăim. Dar realitatea este că pe cînd sîntem tineri și tinere plini de vigoare, ne lipsește înțelepciunea și cel mai adesea ne risipim anii pe nimic. Iar cînd am acumulat înțelepciune și experiență, dricul ne așteaptă afară la poartă. Pentru ce-i cresc embrionului ochi și picioare și brațe? Numai pentru ceea ce urmează. Dezvoltarea noastră în această viață arată clar spre altă viață viitoare.

Trupul și duhul nu numai că au dezvoltări separate, ci chiar contrare. Cu cît înaintăm în vîrstă, trupul nostru se trece dar duhul nostru se îmbogățește. Duhul și trupul sînt ca doi călători, unul urcînd un munte, celălalt coborînd de pe munte. Ei călătoresc în direcții opuse. Ce logică mă va face să cred că atunci cînd trupul a ajuns la poalele muntelui, la ultima descompunere, duhul se va degrada împreună ce el? Nu este mult mai probabil că, după ascensiune, el va zbura la cerurile cerurilor, după cum spune și Mao-Tse-Tung că duhul soției lui ar fi făcut la moarte (vezi poemul său „Nemuritorii“)?

Am trăit mulți ani singur într-o celulă, fără cărți. Îmi petreceam timpul imaginîndu-mi tot felul de situații: că eram președintele Uniunii Sovietice, regele Angliei, papa, un milionar, un cerșetor. Puteam să-mi imaginez toate aceste situații. Ele sînt imaginabile, deoarece constituie posibilități de viață. Viața este bogată. Ea a putut face un împărat al Franței dintr-un caporal și apoi din acest împărat, un prizonier pe o insulă. Oameni săraci au devenit milionari. Oameni bogați au devenit săraci. Stalin, fiul unui cizmar bețiv, fost seminarist, a devenit dictator nu numai al Uniunii Sovietice, ci și al întregului bloc comunist. Scurt timp după moartea sa, numele lui a fost șters din istorie. Toate aceste

lucruri sînt posibile în viață, de aceea ele pot fi imaginate. Am încercat însă să-mi imaginez că eram mort, dar niciodată n-am reușit fiindcă moartea nu este una din posibilitățile vieții.

Dacă încerci din răspuțeri să-ți imaginezi că ești mort, ultimul lucru pe care ți-l închipui este să te vezi pe tine însuți întins nemișcat în sicriu, într-o capelă mortuară. Faptul că te vezi în cosciug, arată că nu ești mort. Un om mort nu se vede pe sine. Imposibilitatea de a-ți imagina moartea este un argument puternic în favoarea veșniciei vieții omenești.

Lucrul important este de a nu confunda veșnicia cu timpul fără de sfîrșit. Timp fără sfîrșit nu există! Veșnicia este absența timpului.

Ne putem face o oarecare idee despre aceasta în posibilitățile lumii visurilor, în care operațiile mintale se efectuează uneori cu o extremă repereziciune. O serie de fapte, care în mod normal ar ocupa un timp foarte lung, trec prin mintea noastră într-o clipă, în cursul unui vis. Relațiile de spațiu sînt de asemenea distruse. Putem traversa distanțe mari într-o secundă. În vis nu sîntem legați de spațiu, nici de timp. Meditînd la vise, ne dăm seama că zidurile spațiului și ale timpului, care ne țin închiși în timp ce sîntem treji, ascund de noi o altă calitate de viață dincolo de sfera limitată pe care obișnuim s-o numim „realitate“.

Trupul omenesc are nevoie de foarte puține lucruri, pentru a fi satisfăcut pe deplin: hrană, îmbrăcăminte, adăpost, odihnă și, la o anumită vîrstă, un partener de sex opus. Atunci, cum se explică faptul că atît capitaliștii cît și clasa superioară a Sovietelor, care posedă toate acestea din belșug, sînt uneori melancolici și nesatisfăcuți?

Cum se face că oameni azvârlți în închisoare pentru credințele lor, flămânzi, tremurând de frig, în lanțuri, despărțiți de iubiții lor ani de zile, jubilează de bucurie? Care este entitatea tainică ce poate fi deprimată, în timp ce trupul are toate bunurile, și se poate bucura în timp ce trupul trece prin suferințe? Este ceva diferit de trup. Acesta este sufletul.

El își arată dependența, dar în același timp și independența față de trup, în decursul vieții noastre pămîntești. El este atît de independent de trup, încît poate hotărî sinuciderea. Sufletul poate hotărî să-și ucidă propriul său trup din motive psihologice. Nu există nici un motiv să credem că moartea trupului trebuie să implice și moartea acestei entități independente, dotată cu o voință puternică.

În a doua carte a Regilor (25:16), în Biblie, există o expresie ciudată. Acolo sînt enumerate diferite obiecte pe care regele Solomon le-a construit pentru templu. Înșiruirea se termină cu cuvintele: „Uneltele de aramă aveau o greutate necunoscută“.

Există aramă a carei greutate nu se poate cunoaște? Chiar și o pană are greutatea ei. Numai cînd ne gîndim la obiecte specifice, considerăm greutatea. O bucată specifică de aramă, o anumită pană, fiecare are greutate. Arama ca o generalizare nu are greutate.

Filozofia scolastică avea dreptate cînd distingea între esența unui obiect și accidentealele lui. Esența pîinii constă în aceea că este un obiect făcut din aluat care servește ca hrană. Esența nu are greutate. Pîinea poate avea diferite forme și aspecte. Poate fi pîine de orz, pîine de grîu, pîine proaspătă sau pîine veche, o felie mică sau mare de pîine. Greutățile lor pot varia după caz. Greutatea, culoarea, mărimea

depind de accidente. Esența nu are nici una din acestea. Pîine ca abstracție este o noțiune în spiritul meu. Acolo ea este fără greutate, pînă ce a luat o formă specifică, la fel ca arama, dacă nu are o anumită mărime și formă.

Chiar și atunci, obiectele au greutate numai sub acțiunea gravitației. Într-o navă cosmică, într-o stare de imponderabilitate, obiectele plutesc în jur. Fără influența gravitației, ele nu au greutate.

Regele Solomon construisese un templu spiritual. Nici un soldat babilonean nu putea duce în altă parte ceea ce el clădise în mintea sa, în cinstea Domnului.

La 1 septembrie 1968, s-a decretat în Uniunea Sovietică o lege, potrivit căreia copiii puteau fi luați de la părinții lor și plasați în internate ateiste, dacă se afla că ei au fost educați în credința creștină. Părinți creștini îndură această samavolnicie. Familiei Sloboda i s-au luat trei copii, familiei Malozemlov, șapte, dar cine poate despărți pe un om cu gândire duhovnicească de copilul său?

Există esența noțiunii de „copil“, și există accidente. Acestea din urmă variază. Copilul meu a fost un embrion, la început foarte asemănător cu acela al unui animal; apoi a fost un prunc; apoi o fetiță care s-a jucat cu păpuși. Acum ea este la școală. Pot ține un copil în brațe. El poate fi departe. Poate fi un copil ascultător sau un copil care a mers pe căi greșite. Accidentele se pot schimba. Dar faptul că el este copilul meu nu se schimbă niciodată. Legătura de mamă-copil aparține esenței. Nu ne temem de ceea ce comuniștii fac copiilor în lumea accidentelor. Relația mamă-copil nu se schimbă niciodată.

Același principiu se aplică și vieții. Care viață poate dispărea odată cu moartea?

Am avut o viață bogată și una săracă, o viață veselă și una tristă, viața unui om liber și aceea a unui deținut, viață de om sănătos și viață de om bolnav. Dacă mă identific cu una din formele vieții, viața mea încetează când acea formă anumită de viață încetează. Pentru mulți oameni, viața își pierde valoarea când nu mai pot trăi în lux.

Dar noi creștinii trăim în domeniul esențialului.

Isus spune: „Eu sînt Calea, Adevărul și Viața“. Cuvîntul „sînt“ nu este utilizat în ebraică, limba pe care a vorbit-o Isus, după cum nu se folosește nici în limba rusă. El a spus: „Eu — Calea, Adevărul și Viața“. El Se identifică cu noțiuni abstracte.

Natura cunoaște numai stejari și pini și meri. „Arbore“ este o abstracție formată în mintea mea. Poți distruge toți arborii din lume. Noțiunea „arbore“ nu poate fi atinsă de această catastrofă.

În natură există numai oameni reali, Grigoriev și Ivanov și Gherasimov, un rus, un ucrainean, un american, un om sărac, un om bogat, o femelă, un mascul. Există vieți trăite în mod egoist ori în spirit de jertfă. Vieți pot fi active sau contemplative.

Isus nu Se identifică cu un anumit fel de viață, ci cu noțiunea abstractă „viață“, cu viața care cuprinde toate posibilitățile. El ne învață să facem la fel. Eu nu-mi identific viața cu Ionescu, născut acum aproape 65 de ani și supus morții. Eu sînt viața care a existat din totdeauna în Dumnezeu, care a luat forma de viață omenească cu Adam și Eva, viața care nu se va sfîrși niciodată. Viața mea, în calitate de copil al lui Dumnezeu, este indestructibilă.

Trupul meu nu este „eul“ meu. Într-un sens, am avut multe trupuri, acela al unui embrion, acela de prunc, acela de copil, acela de tînar. Sf. Petru scrie:

„Sînt în acest cort“. El se referă la trupul său într-o anumită etapă. Am trăit în mai multe corturi, dar este o deosebire foarte distinctă între mine și locuința în care trăiesc pentru o vreme.

Isus spune în grădina Ghetsimani: „Sufletul Meu este cuprins de o întristare de moarte“. Fiți atenți la expresia Sa! Oricine altul o poate folosi. El vorbește despre un suflet și unul care posedă sufletul, care observă sufletul și stabilește că este întristat. Însă eu nu sînt identic cu o anumită stare a sufletului meu, după cum nu sînt identic cu o anumită stare a corpului meu.

Sufăr în trupul sau în sufletul meu. Știu suficient ca să știu că sufăr. Care este ultima realitate în mine care observă tot ce se întîmplă celui pe care îl consider „eu meu real“? Ea știe „acum sînt sănătos“ sau „acum mor“. Cine este cel ce știe și observă toate aceste schimbări?. Ea însăși este neschimbată. Ea nu este o viață, ci Viața, Fiul lui Dumnezeu înlăuntrul meu, Cel Ce nu poate muri.

Isus a spus: „Eu sînt Adevărul“. Cum poate un adevăr să dispară vreodată? Dacă eu mă identific, ca Isus, cu adevărul, cu tot adevărul, cu adevărul în întregime, cine va fi capabil să mă distrugă? Este o axiomă că $2 + 2 = 4$, fie că mă aflu în închisoare sau în libertate, în viață sau mort. Eu devin una cu adevărul, care este independent de evenimentele exterioare.

Dacă mă identific cu Isus, dacă-mi însușesc cuvintele: „Eu sînt Calea, Adevărul și Viața“, voi trăi veșnic.

Cele mai inferioare organisme pe scara vieții sînt ființele monocelulare. Ele se înmulțesc prin diviziune. Una devine două, două devin patru și așa mai departe. Există miliarde de amibe. Dar a murit

vredată prima amibă? Ea și-a schimbat forma de existență. În loc să fie în cadrul aceleași membrane, ea s-a înmulțit la infinit. În fiecare zi mor milioane de amibe, însă ele sînt numai părți ale primei amibe. În felul acesta, prima amibă continuă să trăiască în ele. Nemurirea apare chiar din prima treaptă a scării organismului. S-ar putea oare ca făptura cea mai superioară pe care o cunoaștem pe pămînt să dispară pur și simplu?

Păstrăm cu scumpătate o pictură a lui Leonardo da Vinci și o sculptură a lui Michelangelo. S-ar putea ca Ziditorul să nu păstreze cu aceeași grijă pe artiștii care au executat aceste lucrări?

Există o viață veșnică, și, întrucît un Hitler nepocăit nu poate să petreacă prea bine în același loc cu copiii nevinovați pe care i-a ucis, trebuie să fie un cer pentru cei drepți și un iad pentru cei nedrepți.

Ateii procedează greșit cînd trăiesc ca și cum nu vor muri niciodată. Cum știi ei că, în ultimul moment, nu vor regreta că au dus în rătăcire milioane de oameni cu învățăturile lor fără Dumnezeu?

Să facă bine să învețe din cuvintele spuse pe patul de moarte de către marii adversari ai religiei creștine. Talleyrand: „Sufăr durerile celor osîndiți“. Mirabeau: „Dați-mi opiu ca să nu mă gîndesc la veșnicie“. Voltaire: „Sînt părăsit de Dumnezeu și de oameni. Voi merge în iad. Oh, Hristoase! Oh, Hristoase!“ Carol IX, regele Franței: „Ce sînge, ce crime, ce sfaturi rele am urmat. Sînt pierdut, văd bine“. Tom Payne: „Aș da lumi, de le-aș avea, dacă „Epoca Rațiunii“ (o carte anti-creștină) n-ar fi fost publicată niciodată. Oh, Doamne, ajută-mă. Hristoase, ajută-mă. Stai cu mine. A fi lăsat singur e iadul.“

Sper că am dovedit cel puțin că credința în viața

veșnică nu este atît de ridicolă, pe cît ar fi dorit s-o arate autorii „Manualului Ateului“. Ei s-au simțit la largul lor să facă acest lucru, deoarece au monopolul publicării.

A fost odată un simpozion internațional de medici, unde s-a discutat care este cea mai grea operație. Un german a afirmat că operația la creier, un francez a susținut că operația la inimă. Delegatul sovietic a spus că cea mai grea operație este extracția amigdalelor. Toți au rîs, dar el a răspuns: „Voi considerați afirmația mea stupidă. Uitați că după revoluție, trebuie să extragem amigdalele prin creier, după trepanarea craniului, întrucît ne este interzis să deschidem gura“.

Eu am deschis gura fără îngăduința unui guvern comunist. Odată ce creștinii încep să vorbească, se vede că au dreptate.

ȘTIINȚĂ ȘI RELIGIE

Poliția secretă comunistă este renumită pentru abilitatea de a stoarce mărturisiri de crime imaginare de la persoane nevinovate. Mii de astfel de „criminali“ au fost reabilitați sub Hrușciiov. Dar metodele nu s-au schimbat. Mulți creștini se află în închisorile sovietice pentru că au mărturisit că au comis ucideri rituale. Rusia are privilegiul de a fi singura țară în care creștinii sînt învinuiți cu o acuzație atît de stupidă și „recunosc“ vina.

Printre deținuții torturați de poliția secretă, se află un anumit tovarăș, Știință. Bătut, ars cu fierul roșu, sau maltratată în vreun alt fel, acest deținut cu numele Știință a făcut mărturisiri senzaționale, reproduse în „Manualul Ateului“. Nici un savant adevărat nu va da o para chioară pentru ele. Ascultați numai cîteva:

„Știința a demonstrat în mod categoric că forțele superioare nu există“. (Noi, bieți bulgări de pământ ignorați, am crezut că știința poate demonstra numai lucruri existente.) „Știința dovedește că viața este larg răspândită în univers. . . Numărul de planete pe care trăiesc ființe dotate cu rațiune este infinit de mare. . . Teza științifică despre mulțimea lumilor locuite dă o lovitură mortală dogmei ispășirii, care constituie esența creștinismului. . .“
„Inexistența minunilor a fost demonstrată cu prisosință“ și așa mai departe.

Tot capitolul acesta trebuie aruncat la gunoi. Să trecem la alte afirmații.

Pentru „Manualul Ateului“ este o axiomă faptul că între știință și religie există un conflict imposibil de împăcat. Între *care* știință și *care* religie? Amîndouă sînt entități în continuă dezvoltare.

Religia nu mai este ceea ce a fost acum cinci secole și nici măcar de acum un veac.

La început, creștinii erau convinși că Isus Se va întoarce în timpul generației lor. Ei credeau că lumea este plată, că pămîntul este centrul universului, cu Dumnezeu stînd deasupra, nu prea departe, avînd ca principală ocupație evenimentele de pe pămînt. Creștinii nu mai gîndesc așa.

Ceea ce a revelat Dumnezeu are valoare veșnică. Ceea ce au gîndit oamenii despre această revelație este trecător.

Dar și știința se schimbă. Un elev de liceu de azi nu mai acceptă ca definitivă știința lui Euclid, a lui Galileu, sau a lui Newton.

Oponenții noștri recurg la un truc vechi: ei compară știința modernă cu religia primitivă, știința secolului douăzeci după Hristos, cu noțiuni religioase de-ale evreilor de acum 3500 de ani, cînd

de-abia se eliberaseră după veacuri de robie, erau analfabeți și trăiau la un nivel cultural mult mai scăzut decât al țiganilor de astăzi. Însă acest procedeu este necinstit. Este ca și cum am compara Uniunea Sovietică de astăzi cu America din vremurile pre-coloniale, când numai indienii locuiau țara, spre a arăta superioritatea economică a Uniunii Sovietice.

Știința de astăzi trebuie comparată cu cea mai înaltă gândire religioasă de astăzi, și atunci vom constata mai degrabă potriviri decât disonanțe.

Și așa ar trebui să fie. Vom cita din nou pe Einstein: „Majoritatea oamenilor spun că intelectul este acela care face pe omul de știință. Ei greșesc; caracterul este factorul decisiv“. Însă caracterul nu este o valoare științifică, ci una religioasă și morală. Nimeni nu poate fi un adevărat savant, fără a avea un caracter bazat pe cinste și integritate. Acestea sînt valorile pe care le învață creștinismul.

Un om care are numai știință nu poate fi considerat ca un om de știință. El trebuie să fie și sincer, să creadă în ceea ce descoperă în laboratorul său. Trebuie să aibă speranță, deoarece fără aceasta el nu-și va dedica niciodată timpul pentru cercetări. Trebuie să aibă entuziasm, altfel nu și-ar petrece ore fără număr în laborator. Trebuie să aibă smerenie, să accepte în mod simplu ordinea lucrurilor. Trebuie să urmărească un singur scop, întrucît dacă ar fi să-și risipească preocupările, n-ar mai descoperi nimic. Un om de știință trebuie să fie capabil de a coopera cu tovarășii săi de știință din același laborator. Este nevoie de răbdare, ca aceea a doamnei Curie, care a purificat opt tone de minereu pentru a extrage cîteva miligrame de radium. Trebuie să aibă spirit de discernămint, o judecată dreaptă. Tebuie să

comunica lumii exact ceea ce a găsit, fără nici un pic de exagerare. Trebuie să fie totodată înțelept și cu spirit de sacrificiu, ascunzînd ceea ce este periculos pentru omenire. Un om care este numai un savant nu este savant. El trebuie în primul rînd să accepte valorile etice pe care nu ateismul, ci religia le-a dat umanității.

Stalin a delcarat: „Știința este mîntuitorul omenirii“. El a spus acest lucru exact cînd a început să mijească zorile epocii atomice, cînd știința a procurat uneltele pentru distrugerea de orașe întregi într-o clipă și armele prin care omenirea poate fi ștearsă complet de pe față pămîntului. Totul din cauză că unii savanți nu au respectat valorile pe care este construit întregul edificiu al științei. Știința trebuie să rămîină strîns legată de religie, în caz contrar, ea nu ne va putea ajuta să realizăm fericirea. Din cauză că nu a fost întotdeauna colaborare între știință și religie. Omenirea trăiește cu mai puțină încredere în pace astăzi decît înainte de marile descoperiri ale acestei epoci moderne.

Nici măcar ateismul nu este posibil fără valorile etice ale creștinismului, oricît de ciudată ar putea părea această afirmație.

„Manualul Ateului“ scrie: „Concepția materialistă susține că în lume nu există nimic altceva decît materia veșnică și infinită în mișcare“. Dacă nu există altceva decît materia, atunci filozofia materialistă, care pretinde că totul este doar materie, trebuie și ea să fie materie. „Nimic nu există decît materia“. În acest caz, și convingerile materialiste sînt materie. Oponenții mei iubesc ateismul și urăsc religia. Oare dragostea lor și ura lor sînt materie? Ei luptă pentru un ideal, ei scriu pentru un ideal, tăgăduind totodată existența valorilor spirituale. Ei

Înșiși trăiesc cu astfel de valori, chiar dacă le pervertesc.

Ei scriu mai departe: „Adevărul materialismului dialectic este confirmat de toate datele științei și practicii, pe cînd justetea idealismului filozofic și a religiei nu poate fi demonstrată de nimeni“.

Cu alte cuvinte, toate datele științei și ale practicii confirmă că noi nu sîntem decît materie! Autorii cărții pe care eu o dezaprob sînt de asemenea numai materie. Oare o cantitate de materie se deranjează să convingă o altă cantitate de materie? Oponenții mei sînt un maldăr de materie; tot așa și eu. De ce-și pierd timpul și energia ca să-mi schimbe părerile?

După părerea lor, materia este în veșnică mișcare, în conformitate cu legile ei intrinseci. Nu poți convinge un atom să se miște într-un mod diferit de felul cum se mișcă, după cum nu poți schimba mișcările unei planete. Atunci de ce s-au îndârjit să mă convingă pe mine?

Ateii sînt foarte adesea mult mai buni decît teoriile lor. Soldați atei au murit în timpul războiului ca să salveze viețile tovarășilor lor. Care idiot ar muri pentru un pupitru de lemn? Cine ar renunța la bucurie spre a face fericită o bucată de hîrtie? Ateii care-și dau viețile pentru tovarășii lor sau care-și jertfesc serile pentru a elibera pe alții de superstiția religioasă nu cred, ei înșiși, în adîncimile inimii lor, că ei și tovarășii lor sînt numai materie. Exact după cum știința nu poate funcționa fără religie, tot astfel nici ateismul și nici atei nu pot exista fără să respecte unele dintre valorile fundamentale religioase.

Este adevărat că unii savanți sînt în conflict cu religia, dar cine știe cum se va dezvolta știința? De asemenea, este greu să prevezi evoluția religiei.

Nu există nici un motiv să credem că conflictul dintre anumiți savanți și religie este imposibil de împăcat. Presupunând chiar că ar fi așa, știința și religia pot în aparență să nu fie de acord și totuși să fie amîndouă adevărate, așa cum este cazul cu două teorii despre lumină, una susținînd că lumina este o particulă, iar cealaltă, că lumina este o undă. Ambele teorii se dovedesc juste în experiențe. Ideea că tot adevărul trebuie sintetizat în mințile noastre este înșelătoare, deoarece noi sîntem limitați și nu putem cunoaște adevărul decît parțial.

Nu este nimic amenințător în faptul că doi savanți măsurînd cu precizie, ajung la concluzii deosebite. Atunci de ce să fie trist faptul că un om de știință, pe de-o parte, și un om al religiei, pe de altă parte, pornind de la premize diferite, ajung la rezultate diferite?

Este cunoscut cazul Lordului Rayleigh și al lui Sir William Ramsay. Ambii au găsit azot prin metode diferite, dar întotdeauna era o ușoară deosebire între greutatea lor atomice. Ei au menținut rezultatele lor discordante. N-au încercat să le pună de acord; n-au văzut nici o catastrofă în această nepotrivire. În cele din urmă, conflictul dintre cele două rezultate s-a dovedit folositor pentru știință. În nitrogenul unuiia, s-a descoperit argon, un element necunoscut pînă atunci.

Noi nu ne-am teme nici chiar de un conflict între religie și știință în ansamblu. Avem loc în inimile noastre pentru întreaga realitate. Am aplica acestui conflict cuvintele lui Isus: „Lăsați-le să crească împreună pînă la seceriș“. Am da libertate la două păreri contradictorii.

Toate acestea sînt ipotetice, pentru că trebuie să fie ceva greșit în descoperirea făcută de oponentii mei

despre conflictul groaznic dintre știință și religie. Cei mai mulți savanți nu știu nimic despre acest conflict.

Cu toată stima cuvenită titlurilor academice ale adversarilor mei, ei vor trebui să admită că Einstein a știut cel puțin ceva mai multă știință decît ei. Dovada este că universul nostru poartă numele lui Einstein și nu numele autorilor „Manualului Ateului“. Einstein vorbește despre o inteligență mai înaltă care se descoperă prin natură.

Poate ați vrea să știți ce spune marele fizician Max Planck în autobiografia sa științifică. Cităm cuvintele sale:

„Religia și științele naturale duc o luptă comună într-o cruciadă neîncetată, care nu se potolește niciodată, contra scepticismului și dogmatismului, contra necredinței și contra superstiției și strigătul de mobilizare în această cruciadă a fost și va fi întotdeauna „Spre Dumnezeu“.

Autorii „Manualului Ateului“ sînt oameni de știință. Ei trebuie să dea o explicație științifică a faptului că savanți atît de mari n-au știut nimic despre un conflict între știință și religie! Max Planck merge pînă acolo încît numește contrazicerea dintre știință și religie „o problemă fantomă“.

„Manualul Ateului“ face afirmația atotcuprinzătoare: „Între știință și religie a existat întotdeauna o luptă implacabilă“. Ei nu vor fi niciodată capabili să dovedească această afirmație.

Am citat pe Einstein și pe Planck. Ce să spunem despre ceilalți savanți? Oare au știut ei ceva despre acest conflict?

Sir Isaac Newton aparține unui alt secol, dar practic, noi trăim încă în universul newtonian. Pentru a-și bate joc de prietenii săi necredincioși, el a

facut în laboratorul său un sistem solar în miniatură. Un necredincios îl întrebă: „Cine l-a făcut?“ Newton răspunse: „Nimeni“ — Minciuni, prostii!“ răspunse necredinciosul. „Spune-mi adevărul: cine l-a făcut?“ Atunci Newton replică: „Nu este decît o slabă imitație a unui sistem mai măret și nu sînt în stare să te conving că această „jucărie“ este fără un proiectant și fără un executant. Iar tu ai declarat că marele original pe care l-am imitat s-a născut fără un făcător! Spune-mi, ce raționament te-a adus la o convingere atît de inconsecventă?“

Profesorii atești recunosc că Newton își sfîrșește lucrarea sa științifică fundamentală „Principiile matematice ale filozofiei naturale“ cu cuvintele despre „conducerea unei Ființe puternice și înțelepte“ și cu expresia credinței într-un impuls inițial, adică o creație. Ei explică aceasta prin faptul că Newton a trăit la începutul secolului optsprezece, cînd oamenii nu cunoșteau multe dintre procesele atomice, chimice și biologice cunoscute astăzi. Știința atunci era încă legată de teologie. Ei mai pretind că religiozitatea lui Newton a constituit o piedică pentru știința lui. Dar atunci rămîne enigma că în secolul douăzeci, Einstein, care știa măcar ceva despre procesele atomice și despre cele mai recente progrese ale științei, el, care începuse ca ateu în tinerețea sa, a ajuns la credință prin știință.

Einstein nu produce îngrijorări oponentilor mei. Ei profită de faptul că lucrările lui sînt interzise în partea universului einsteinian care este condusă de comuniști. Nu poți găsi cărțile lui filozofice în nici o librărie. Chiar și în academii, ele sînt ținute în secția secretă a bibliotecilor. Nimeni nu poate verifica pe autorii „Manualului Ateului“, și astfel ei pot spune că Einstein a susținut cu hotărîre „incompa-

tibilitatea dintre știință și credință“. Am citat mai înainte cuvintele sale care dovedesc contrariul.

Oponenții mei menționează cu satisfacție pe Laplace, care a spus că el nu are nevoie de „ipoteza“ Dumnezeu. Mai întâi de toate, Dumnezeu a fost revanșat prin faptul că marele astronom sovietic Tihov își începe cartea despre astronomie cu afirmația că nu mai avem nevoie de ipoteza Laplace. Dar afară de aceasta, Laplace era un creștin declarat.

Autorii „Manualului Ateului“ nu au dreptate când citează pe Descartes în sprijinul doctrinei lor. Descartes a fost de asemenea un creștin recunoscut. Ei sucesc înțelesul cuvintelor lui, dându-le un sens materialist. El a scris: „Dați-mi materie în mișcare și voi construi universul!“ Cuvintele sînt clare. Existența universului necesită materie, mișcare și o ființă inteligentă ca să-l construiască. Cuvintele lui Descartes sînt: „Dați-mi materie și mișcare“. Fără acest „mie“, materia și mișcarea singure nu ar face universul“. Numai acest „mie“, care vine de la Dumnezeu, poate îndeplini fapte mari, deoarece, am fost creați ca să fim creatori.

Ne miră îndrăzneala academicienilor de a atribui unor autori renumiți, idei pe care ei nu le-au avut niciodată.

Dar să lăsăm oamenii din vechime și să ne întoarcem la secolul nostru.

Heisenberg, marele savant atomist, n-ar fi de acord cu „Manualul Ateului“, întrucît el a lansat un apel pentru o unire între știință și credință! Sir James Jeans, faimosul astronom, scrie în cartea sa „Tainicul Univers“:

„Universul începe să arate mai mult ca o mare gândire decît ca o mare mașină. Mentea nu mai apare ca un intrus accidental în domeniul materiei.

Începem să suspectăm că ar trebui mai degrabă s-o salutăm ca pe creatorul și conducătorul domeniului materiei; firește că nu mințile noastre individuale, ci Mîntea în care atomii din care au crescut mințile fiecărui dintre noi existau ca gînduri. . . Descoperim că universul dă dovezile existenței unei puteri de proiectare și conducere care are ceva comun cu mințile noastre individuale. . . Noi nu sîntem atît de străini în univers, după cum am gîndit la început“.

Newton a avut dezavantajul de a fi aparținut unui veac înapoiat. În felul acesta explică „Manualul Ateului“ religiozitatea lui; cică numai din cauza presiunii exercitate de mediul său înapoiat a scris el în cartea sa „Optica“: „Oare nu reiese din fenomene că există o Ființă imaterială, vie, inteligentă, omniprezentă, infinită, Care vede lucrurile de aproape și în amănunțime și Care le percepe și le pătrunde complet și pe de-a-ntregul prin imediata lor prezență în fața Lui?“ Însă James Jeans aparține secolului nostru științific avansat; la fel Heisenberg. Dece sînt ei credincioși?

Să ascultăm pe marele psiholog, profesorul Jung, care de asemenea aparține secolului nostru:

„În decursul ultimilor treizeci de ani, am consultat oameni din toate țările civilizate. Printre toți pacienții mei aflați în a doua jumătate a vieții lor, adică peste treizeci și cinci de ani, n-a existat nici unul a cărui problemă să nu fi fost, în ultimă analiză, aceea de a găsi o perspectivă religioasă în viață. Putem spune cu certitudine că fiecare dintre ei s-a îmbolnăvit din cauză că pierduse ceea ce religiile vii din fiecare epocă au dat adeptilor lor, și nici unul dintre ei n-a fost realmente vindecat pînă nu și-a recîștigat perspectiva religioasă“.

Nu mentalitatea unui secol — ci știința este aceea

care face pe oameni să fie religioși, știința în toate sferile ei. De aceea Kepler a scris, cu veacuri în urmă: „Noi gândim gândurile lui Dumnezeu după EL“. Iar Sir Allister Hardy, pînă nu de mult președintele Facultății de zoologie a Universității din Oxford, a scris: „În procesul vieții este implicată o putere pe care o numim Dumnezeu“; și „Eu cred că lumea vie este tot atît de strîns legată de teologie cum este legată de fizică și chimie, că elementul divin este o parte integrantă din procesul natural, nu ceva strict supranatural ci parafizic“. El a mai spus ceva care este foarte interesant: „Exact după cum cunoașterea biologiei sexului nu distruge pe cel ce iubește, nici faptul ca religia e legată de știință și teologia naturală nu trebuie să distrugă extazul părtășiei cu Dumnezeu. Să-ndrăznim să reluăm terenul care a fost pierdut în lume“.

Nu știu cum s-a întîmplat că „Manualul Ateului“ se referă la Bertrand Russel ca savant. Nu cunoaștem nici o descoperire științifică de-a lui. El este o autoritate pentru oponentii mei, deoarece s-a alăturat politicii de stînga. Însă fiindcă s-a menționat numele lui, socotesc că trebuie să redau ce a scris el despre creștinism:

„Sînt anumite lucruri de care epoca noastră are nevoie și alte lucruri pe care ar trebui să le evite. Are nevoie de milă. . . Mai presus de toate are nevoie de o nădejde curajoasă și de impulsul să o creeze. . . Rădăcina problemei este un lucru foarte simplu și foarte demodat, un lucru atît de simplu încît aproape mi-e rușine să-l menționez, de teama unui zîmbet sarcastic, cu care cinicii deștepți vor primi cuvintele mele. Lucrul la care mă gândesc — vă rog să mă iertați că-l menționez — este dragostea, dragostea sau mila creștină. Dacă simți lucrul acesta, ai un

scop al existenței, o călăuză pentru acțiune, un motiv pentru curaj, o necesitate imperativă pentru cinste intelectuală“.

Să revenim acum la adevărații savanți. C. Chant, profesor de astrofizică la Universitatea din Toronto, spune: „N-am nici un fel de șovăială să afirm că cel puțin 90 % din astronomi au ajuns la concluzia că universul nu este rezultatul vreunei legi oarbe, ci că el este condus de o mare inteligență“. Cît despre ceilalți 10 %; mulți dintre ei sînt astronomii sovietici, care nu sînt liberi să spună ce gîndesc.

Repetăm că dacă există un conflict de neîmpăcat între știință și religie după cum afirmă „Manualul Ateului“, cei mai mulți dintre savanții înșiși nu știu nimic despre el.

„Manualul Ateului“ folosește ca argument anti-religios noua știință a ciberneticii, prin care ei dovedesc că toate lucrările minții noastre sînt ca funcționarea unei mașini; în nici una din ele nu este implicat spiritul.

Este cu adevărat minunat că aceste instalații cibernetice pot reproduce sau imita fenomene nervoase, pot traduce, pot juca șah și pot rezolva probleme de gîndire mult mai repede decît le face omul.

Dar — și acesta este punctul ignorat cu atîta ușurință — mașinile cibernetice sînt produse de o minte. În definitiv, ele sînt o reflecție a proceselor de gîndire ale minții și nu ceva cu totul nou.

Oamenii pot alerga, să zicem, zece mile pe oră. Dar ei au inventat avioane cu reacție și rachete care călătoresc cu mii de mile pe oră. Oamenii au ochi care văd pînă la o anumită distanță, dar ei au inventat microscopul și telescopul care le permite să vadă ceea ce este ascuns ochiului neajutat. Oamenii au fost creați cu abilitatea de a face instrumente spre a-și

extinde capacitățile și a-și lărgi simțurile. Mașina electronică aparține acestei categorii, dar în spatele fiecărei mașini există o minte care a construit-o.

Cine a construit mașina numită „autorul ateist?” Să se oprească puțin oponentii mei și să cumpănească faptul că fiecare dintre ei are la dispoziție aproximativ zece miliarde celule de creier. Ce fel de Creator trebuie să fie Acela Care oferă așa un belșug de neuroni unuia care vrea să-și bată joc de El? Orice celulă a creierului poate fi în contact cu 25 000 de alte celule. Numărul asociațiilor probabile este de ordinul zece miliarde la puterea a douăzeci și cinci de mii, o cantitate mai mare decât numărul probabil de atomi din universul cunoscut nouă.

Gîndiți-vă mai departe: fiecare ateu posedă o mie de mile de vase sanguine în trupul său pentru a aproviziona creierul și organele sale. A învinge religia veche și dovedită nu este o sarcină ușoară; oponentii noștri transpiră făcînd-o. Fiecare autor ateu are un milion și jumătate de glande sudoripare la suprafața corpului său. El respiră în timp ce scrie contra religiei. El poate respira fiindcă are plămîni compuși din șapte sute de milioane de celule. În timp ce scrie contra Creatorului, inima lui bate necontentit; ea bate de multe miliarde de ori în decursul vieții lui. În cursul unei vieți mijlocii, ea pompează o greutate de circa șase sute de mii de tone de sînge. Pot oare oponentii mei să creadă că un cran care ridică un tonaj atît de masiv există de la sine, fără să fi fost creat de o ființă inteligentă?

Autorii acestei „capodopere” ateiste au cheltuit o cantitate uriașă de energie nervoasă lucrînd la ea. Sistemul nervos al fiecăruia dintre autori are trei trilioane de celule nervoase, dintre care nouă

miliarde sînt în membrana exterioară a creierului. Mai mult încă, ei n-ar fi putut scrie cartea dacă n-ar fi fost sănătoși. Sănătatea lor a fost asigurată de cele treizeci de milioane de globule albe din vinele lor. Ei posedă de asemenea 130 cvadrilioane de globule roșii.

Fără îndoială că ei au făcut din cînd în cînd o plimbare ca să-și stimuleze gîndirea înainte de a continua cu scrisul. A plouat; totuși nici un strop de apă nu a căzut în nările lor, fiindcă deschizătura nărilor este în jos, nu în sus. Cine a aranjat detaliul acesta?

O, dacă acești academicieni ar avea măcar înțelepciunea pescarului cunoscut sub numele de evanghelistul Ioan! El se minuna de taina inimii, care bătea cu regularitate, asigurînd continuarea vieții. El își pune capul pe pieptul celui mai bun prieten al său, Isus, auzea bătăile regulate ale inimii Lui, și așa era din nou asigurat că există un Dumnezeu, întocmai după cum cel ce aude tic-tacul regulat al unui ceasornic știe că există un ceasornicar.

Nădăjduiesc din toate fibrele ființei mele că oponenții mei vor ajunge să cunoască aceasta și s-o cunoască acum — nu în iad, unde în cele din urmă oamenii își dau seama despre adevărul în legătură cu Dumnezeu și universul Său, dar prea tîrziu!

De la cugetarea asupra propriei lor mașini trupești, care este cu mult mai minunată decît computerul electronic, oponenții mei să se întorcă să admire o punte suspendată. O pînză de păianjen întinsă peste o cărare de grădină a sugerat ideia primului pod suspendat. Dar cine a dat păianjenului inteligența pe care noi o admirăm la inginer? Și cine a furnizat păianjenului o pînză cu rezistență atît de remarcabilă? Cei ce au făcut primele aeroplane, în-

cepînd cu Leonardo da Vinci și frații Wright, au învățat de la păsări.

Oponenții mei pot fi siguri că îi înțeleg. Ei vorbesc în numele științei care este bazată pe adevăr și totuși ei înșiși sînt lipsiți de marea condiție a adevărului, care este discuția liberă și cinstită.

Să presupunem că unii dintre academicienii sovietici ar fi ajuns la concluzii religioase, cum s-a întîmplat cu Einstein și Planck. Oare ar fi putut să publice o lucrare care să exprime convingerile lor? Desigur că ar fi putut — dar numai în secret și cu riscul de a fi închiși. Nu putem cere mult de la autorii care scriu în astfel de condiții. Nu fiecare om este un erou sau un martir potențial.

Conducătorii țărilor comuniste sînt îndrăgostiți mai mult de doctrina lor proprie decît de adevărul obiectiv și ca atare nu-l supun la singura probă valabilă, aceea a discuției libere. Astfel, ei exclud pe academicienii lor de la dreptul de a vorbi în numele științei.

Cum poate cineva să vorbească în numele științei, cînd el abuzează de monopolul publicării pe care ateii îl dețin și atribuie religiei ceea ce ea n-a afirmat niciodată?

Vom da mai jos numai cîteva exemple, luate la întîmplare din „Manualul Ateului“. Citez:

„Potrivit Bibliei, Dumnezeu a creat toate stelele, soarele și luna în ziua a patra a creațiunii“. Aici oponenții mei au adăugat de la ei cuvîntul „toate“. Acest cuvînt nu există în versetul respectiv al Bibliei. Biblia ne învață numai că stelele au fost create de Dumnezeu. Ea nu exclude, cum pretinde „Manualul Ateului“, apariția de noi stele. Dumnezeu a creat acest univers în conformitate cu legile stabilite de El,

legi care permit apariția de stele noi, după cum în alte sfere apar oameni noi, planuri noi și idei noi.

Un alt citat din „Manualul Ateului“: „Propovăduitorii religiei declară că viața a fost creată de Dumnezeu numai pe planeta noastră, dar știința a demonstrat că viața este răspândită foarte pe larg în tot universul“.

Cînd au declarat predicatorii religiei că viața există numai pe planeta noastră? Cînd a demonstrat știința a doua afirmație?

Un alt citat: „Transformarea naturii de către oameni arată în mod evident că dogma, după care lumea creată de Dumnezeu este invariabilă, nu are temelie“. Dogma religiei a afirmat vreodată că lumea creată de Dumnezeu este neschimbătoare sau că oamenii nu vor fi în stare să transforme natura? Biblia începe cu povestea că Dumnezeu a așezat pe Adam în grădina Edenului, ca să păzească grădina, și s-o lucreze, ceea ce înseamnă să transforme natura. Abel era un păstor care creștea animale, iar Cain era agricultor. Oamenii erau destinați să influențeze natura și s-o schimbe.

În partea cărții lor, care poartă sub-titulul de „Falimentul dogmei ispășirii“, acești atei scriu: „Oamenii religiei încearcă să ne convingă că, întrucît Dumnezeu este omniprezent, Cuvîntul lui Dumnezeu S-a întrupat în mod simultan, ca la o poruncă, în fiecare din lumile locuite de făpturi vii. Astfel, Hristos a trebuit să se fi născut, să se fi suferit și să se fi murit în același timp pe un număr infinit de planete“. Eu desfid pe oponentii mei să dea numele unui singur om al religiei care a susținut vreodată o astfel de prostie. Mai întîi de toate, știința n-a stabilit niciodată că există ființe inteligente pe milioane și milioane de planete; în al doilea rînd, nici o biserică

n-a spus vreodată că Hristos a murit pe multe planete.

Însă noi nu avem nevoie să insistăm asupra acestui fapt, deoarece câteva pagini mai departe, autorii atei spun exact contrariul a ceea ce scorniseră mai înainte. Acum ei pun în gura teologilor (nimeni nu știe care) afirmația că pământul este singurul loc unde omeniirea a făptuit păcatul care a necesitat ispășirea, în timp ce alte rase de pe alte planete au rămas credincioase. Născocire după născocire! Niciodată teologii n-au enunțat dogme despre aceste probleme!

Cu un zîmbet, aduc un alt citat din „Manualul Ateului”: „Religia admite numai modificarea naturală a geografiei planetei noastre, fiindcă vine de la Dumnezeu, însă intervenția creatoare a omului în procesul geografic este exclusă cu desăvîrșire“. Ei înțeleg prin aceasta că religia nu permite crearea canalelor de irigație. Faptul că popoarele foarte religioase din antichitate, babilonienii și egiptenii, aveau o vastă rețea de canale de irigație nu contează pentru ei. Când s-a pronunțat religia contra canalelor? Care religie anume?

Ei bine, de data aceasta oponentii mei au dovada. Ei citează pe prințul Golitsin, guvernatorul provinciei Astrahan, de acum aproape 200 de ani, care se împotrivise la construirea unui canal care să unească două râuri. Dar oare guvernatorii de provincii sînt reprezentanți ai religiei?

Un alt citat. „Oamenii religiei au propovăduit timp de două mii de ani ideea că zborul oamenilor către cer fără permisiunea lui Dumnezeu este inadmisibil, profanator și au persecutat cu cruzime și au exterminat pe oamenii curajoși care au încercat să întreprindă astfel de zboruri, fără a mai vorbi despre

călătoriile cosmice ale oamenilor; și în prezent, toate aceste principii religioase au fost distruse“.

Încerc să fiu politicos, dar nu pot spune altfel decât că aceasta este o minciună sfruntată. Nimeni nu poate da numele unui singur om care a încercat să zboare și a fost exterminat din această cauză. Oare astronauții sînt exterminați în America? Primul astronaut american a afirmat credința sa în Dumnezeu, iar astronauții care au urmat citeau Biblia în timp ce se aflau în orbită în jurul lunii. Ei au venit înapoi, au fost sărbătoriți. Nici unul dintre ei n-a fost omorât. Cum pot scrie academicienii astfel de minciuni?

Continui a reproduce aceste citate ciudate dintr-o carte publicată de Academia de Științe din Moscova: „Unii propovăduitori ai religiei afirmă că Cel Prea Înalt Și-a mutat locuința în adîncimile universului și din această cauză rachetele cosmice și sateliții nu ajung atît de departe ca Împărăția cerurilor. De ce a avut nevoie Dumnezeu să se mute în alt apartament?“ Cînd a spus vreun propovăduitor al religiei o astfel de stupiditate?

Însă autorii atei uită foarte repede ce au spus și folosesc un alt argument în lupta lor împotriva noastră: „Oamenii religiei subliniază faptul că oamenii nu pot găsi pe Dumnezeu sau pe slujitorii Lui supranaturali din cauză că aceștia sînt imateriali, fără corp și aparțin lumii spirituale, nu lumii materiale“. Aceasta sună ceva mai bine, dar ei nu acceptă faptul că Dumnezeu, fiind spirit, nu poate fi văzut de un astronaut care s-a dus numai pînă la lună. Ei scriu: „Chiar și ceea ce este imaterial este accesibil omului“. Bieții materialști, care numai cu cîteva pagini mai înainte spuneau că nu există nimic cu excepția materiei și mișcării! Acum ei recunosc

că și imaterialul există și este accesibil minții ome-
nești — ceea ce este adevărat, cu condiția să-și uti-
lizeze mințile spre a descoperi Spiritul cel veșnic și
propriul lor spirit.

O altă afirmație gratuită a „Manualului Ateului“
este aceea că religia justifică ignoranța. Cine a creat
primele universități din Europa? Nu creștinii? Nu
au fost mănăstirile primele centre de cultură? Cine
poate tăgădui că limbile germană și engleză — și
multe altele — au fost formate de Biblie?

Prietenii mei atei pot afirma orice! Ei reprezintă
pe un dictator, și celor ce li se împotrivesc li se pune
călușul în gură.

O altă afirmație gratuită a „Manualului Ateului“
„Religia condamnă pe oameni să rămână indiferenți
față de evenimente“. Poliția secretă comunistă nu
este deloc de aceeași părere. Agenții ei știu foarte
bine că creștinii nu sînt pasivi și ei ne bagă la închi-
soare pentru activitățile noastre religioase.

Socotesc că citatele date mai sus sînt suficiente. Ele
vor face ca unii cititori să fie atît de desgustați încît
se vor întreba dacă o carte scrisă la un nivel așa de
scăzut merită răspuns. Însă trebuie să dăm răspunsul,
deoarece ea este distribuită cu milioanele în nenu-
mărate traduceri. Ea este întipărită în mințile tine-
retului; ea domină prin puterea biciului.

Nu, știința nu poate fi opusă religiei. Știința
poate fi opusă numai unui anumit fel de religie pri-
mitivă.

Dacă pronunț cuvîntul „corabie“ aceasta poate
trezi în mintea mea imagini diferite. Poți avea
înaintea ta corabia lui Noe, vasul primitiv cu care
polinezienii au traversat oceane, corăbiile vikingilor
cînd au ajuns întîii în America, un vapor mare de

acum o sută de ani, sau un transatlantic modern de lux.

Cînd spun „religie“ sau „Dumnezeu“, și aceasta trezește în mintea mea imagini diferite. Oameni diferiți din vremuri diferite, după puterea lor de înțelegere, sentimente și pătrundere interioară, au înțeles pe Dumnezeu în mod diferit. De asemenea ei au interpretat în mod diferit și descoperirea Lui.

Unele concepții despre Dumnezeu sînt înapoiate și, fără îndoială, ele contrazic știința. Dar aceasta nu se aplică la religie în totalitatea ei; și nici religia nu trebuie să accepte toată știința, întrucît există multe lucruri înapoiate și în știință.

Știința și religia aparțin de două sfere deosebite. Știința ne spune numai care sînt aspectele materiale ale lucrurilor. Dacă un savant ar fi întrebat ce este un sărut, el ar răspunde: „Este apropierea a două perechi de buze, cu o transmisie reciprocă de microbi și bioxid de carbon“. Dar este ceva „mai mult“ într-o sărutare. Din punct de vedere științific, orice floare este rezultatul unui mecanism biochimic necesitînd săruri alcaline, fosfați, nitrogen și apă în proporții definite; dar fiecare iubitor de flori va contesta că savantul a spus totul despre o floare. Știința merge numai jumătate din drum. O parte din cale este parcursă de artă, o parte de filozofie, iar ultimul kilometru îl parcurge religia.

Știi foarte puțin din viață dacă o consideri doar ca un organism protoplasmic, uitînd ce ai învățat despre viață de la Shakespeare, Dickens, Michelangelo, Rafael, de la marile personalități religioase, și de la întruparea lui Dumnezeu, Isus Hristos.

Ar fi oare drept să vorbești despre îmbrățișarea unor îndrăgostiți ca fiind o revărsare accelerată de adrenalină în sînge și să spui că aceasta este o expli-

cație adecvată a tot ceea ce se întâmplă în acel moment?

Este neștiințific și ca atare, neadevărat, să reduci viața la știință.

Autorii „Manualului Ateului“ trec de la considerații teoretice despre legătura dintre știință și religie, la partea practică a lucrurilor. Ei spun că Luther ar fi cerut „represalii severe contra ereziei lui Copernic“. Rămîne un mister cînd a cerut vreodată Luther aceste represalii. Veți căuta zadarnic astfel de cuvinte în lucrările lui Luther.

„Dar oare n-a ars Calvin pe Servetus, „marele om de știință?“ întrebă oponentii noștri. Da, din nefericire l-a ars. Însă afirmația din „Manualul Ateului“ că l-a ars pe rug pentru descoperirile sale științifice nu este nicidecum adevărată. El a fost condamnat la moarte pentru că învăța pe alții o doctrină religioasă falsă. Aceasta s-a întîmplat acum vreo cinci sute de ani și este foarte regretabil, dar tocmai oponentii noștri n-ar trebui să spună o vorbă despre aceasta. Nu un Servetus, ci zeci de milioane de oameni au fost osîndiți la moarte sau omorîți pe îndelete în lagărele de concentrare comuniste pentru că îndrăzniseră să nutrească o doctrină politică diferită de a dictatorului de care mai tîrziu s-au dezis proprii săi tovarăși.

Nici cealaltă afirmație făcută de oponentii mei, că biblioteca din Alexandria ar fi fost nimicită de creștini fanatici la sfîrșitul secolului al patrulea, nu este adevărată. Dacă ar fi fost așa, n-ar fi putut s-o distrugă musulmanii în secolul al șaptelea.

O altă minciună ridicolă: „Manualul Ateului“ pretinde că în Statele Unite, Anglia, Olanda și alte țări asemănătoare, izbucnesc epidemii de vărsat de vînt ,din cauză că preoțimea și clerul sînt împotriva

vaccinării din motive religioase. Când a avut vreuna din aceste țări ultima epidemie de variolă? Vaccinarea contra ei în Vest a încetat fiindcă boala nu mai există.

Ah, da, mai este o problemă: indexul Bisericii catolice, care interzice citirea anumitor cărți! Biserica Catolică a anulat indexul la al doilea Consiliu al Vaticanului. Noi mai așteptăm și astăzi anularea indexului în țările comuniste. Cât de mult ar dori populația să citească în mod liber cărțile lui Pasternak și ale lui Soljenițin — sau cel puțin pe Platon, Newton, Bergson, fără să mai menționez Biblia și comentariile ei! Până și cărțile lui Stalin sînt puse la index: nu pot fi găsite în nici o librărie.

Nici ce se spune teoretic despre știință și religie, nici ce se spune despre partea practică a problemei în „Manualul Ateului“, nu rezistă la o cercetare.

Există o axiomă a biologiei că funcția crează organul. Avem ochi ca să vedem lumina și culoarea. Avem urechi pentru că există sunete de auzit, și mâini, fiindcă sînt lucruri materiale de manipulat. Ni s-a dat creier fiindcă sînt lucruri la care trebuie să gîndim. Cum se face că avem ciudata capacitate de a crede? Chiar și un copil posedă această capacitate. Prin urmare, trebuie să existe o realitate corespunzătoare. Ar fi oare logic ca, în această lume în care totul din noi corespunde unei realități exterioare, tocmai această capacitate a credinței să fie în noi fără „acolo în afară“, care să-i corespundă și care să fie înțeles prin credință? Avem capacitatea de a crede fiindcă există un Dumnezeu în Care să credem. Nu există numai materie, ci și o realitate care nu poate fi explicată în termeni fizici sau chimici, fără a te expune la ridicol.

Știința pledează pentru religie.

Pământul se află exact la distanța potrivită de soare și are viteza orbitală potrivită spre a face posibilă viața pe el. Dacă ar fi fost puțin mai aproape de soare, am fi fost arși de focul lui. Dacă am fi fost mai departe, pământul ar fi fost prea rece ca să crească ceva. Dacă pământul nu s-ar învârti în jurul soarelui, n-ar fi schimbările de anotimpuri.

Proteinele sînt o combinație de cinci elemente esențiale: carbon, hidrogen, nitrogen, sulf și oxigen. Înăuntrul fiecărei molecule de proteină se află probabil patruzeci pînă la cincizeci de mii de atomi. Din aproximativ o sută de elemente chimice care sînt distribuite la întîmplare pe pământul nostru, numai acestea cinci, și numai în proporții fixe, pot forma moleculele de proteine. S-ar putea ca toate acestea să se petreacă la întîmplare? Cantitatea de materie care ar fi trebuit strînsă și durata timpului necesar pentru a obține proteine din întîmplare poate fi calculată în conformitate cu legile probabilității. Matematicianul elvețian Charles Cuye a făcut acest calcul. El spune: „Probabilitatea unei astfel de realizări din întîmplare este de 1:10 cu 160 de zerouri care urmează“. Aceasta înseamnă că există o șansă la 10 cu 160 de zerouri la urmă, ca la o strîngere din întîmplare a materiei loalaltă, să se poată produce o singură moleculă de proteină. Materia adunată va trebui să fie mai mare decît aceea a întregului univers cunoscut. Timpul necesar pentru aceasta ar fi de 10-urmat de 243 zerouri de miliarde de ani!

Profesorul J. Leathes a calculat că legăturile unui lanț dintr-o proteină foarte simplă sînt combinate în 10-cu-160 de zerouri la urmă de milioane de feluri. Întîmplarea nu poate construi o astfel de moleculă. Întîmplarea nu a construit niciodată un pian, care

este un lucru foarte simplu în comparație cu o moleculă de proteină.

Cînd mă aflu în închisoare, am auzit certuri între hoți. Jucau zaruri. Dacă se întîmpla ca zarul să cadă prea des la șase, ceilalți hoți suspectau că zarul era îngreuiat și că nu norocul era la mijloc. Nu se putea să fie doar o întîmplare ca partea cu șase să revină mereu și mereu. Tot astfel, nu se poate ca simpla întîmplare să ne fi dat universul ordonat pe care-l avem. Un filozof, chiar un filozof ateu, nu poate fi rezultatul dezvoltării întîmplătoare a materiei. Simpla întîmplare n-ar produce niciodată un gînditor ateu.

Am citat un matematician în scopul de a arăta că probabilitatea creării unei molecule de proteină ar fi de 1 la 10-urmat de 160 zerouri. Oare vreunul din oponenții mei atei ar pune o rublă într-o loterie în care șansa de cîștig ar fi 1 la 10-urmat de 160 zerouri? Ar fi un risc stupid. Ar însemna să arunce pur și simplu rubla. Dar ei își riscă sănătatea lor mintală, riscă bijuteria veșnică a sufletului lor, riscă adevărul pe o teorie care are tot atîtea șanse de a fi exactă ca și șansa de a cîștiga în loteria noastră ipotetică. Profesorul Edwyn Conklin, un biolog bine-cunoscut de la Universitatea din Princeton, a afirmat: „Probabilitatea ca viața să se fi ivit din accident se poate compara cu probabilitatea unui dicționar complet, rezultînd dintr-o explozie într-o tipografie.“

Însă toate argumentele noastre nu sînt de nici un folos pentru atei înveterați. Ei știu despre craniul din Neanderthal și altele ca el. Aceștia cîcă dovedesc că Adam, care a trăit în părtășie cu Dumnezeu în Paradis, nu a existat. Biblia începe cu ceva neștiințific; predecesorii noștri erau oameni foarte primi-

tivi, proveniți din lumea animală. Nu poate fi nici vorbă de o potrivire între Biblie și știință, spun ei.

Să presupunem că pe pământul nostru se vor face excavații peste circa 5.000 de ani și că arheologii de atunci vor găsi două sau trei crani de oameni primitivi din Australia ori din Noua Guinee, care mai trăiesc încă în epoca de piatră. Antropologii din ziua aceea vor spune că în timpul nostru nu trăiau oameni civilizați. Însă oamenii care lansează rachete coexistă în același timp cu pigmeii. De ce să nu fi putut coexista unii dintre descendenții lui Adam, dezvoltați din punct de vedere intelectual, împreună cu oamenii peșterilor?

Consider că am spus destul despre acest subiect al științei și religiei.

Ceea ce descalifică pe acești autori atei de a vorbi în numele adevărului, este totala lipsă de îndoială în cartea lor.

Autorii Bibliei, deși profund religioși, nu s-au abținut niciodată să-și exprime îndoielile. Le găsești în psalmi și în cartea lui Iov. Chiar și sfântul Ioan Botezătorul a avut îndoieli despre mesianitatea lui Isus, când se afla în închisoare. Isus a strigat pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?”

Autorii „Călăuzei Ateului” exprimă o siguranță înfumurată despre orice. Nu le este îngăduit să se îndoiască; ei trebuie să îndeplinească sarcina trasată lor de Partidul Comunist de a scrie împotriva religiei.

Nici un om nu este pe deplin religios. Oamenii religioși își au îndoielile lor. Tot astfel, nici un om nu este ateu complet. Ateii au momentele lor de credință. Dar pe când autorii Bibliei, David și Iov de exemplu, exprimă uneori gânduri care par de-a

dreptul hulitoare, oponenții noștri atei sînt întotdeauna atei consecvenți. Ei sînt toți dintr-o bucată: atei și numai atei! Acest fapt nu este natural. Ei nu exprimă ce gîndesc.

Prieteni atei, de partea voastră este puterea politică. Însă adevărul științific este de partea noastră. Isus poate fi considerat întemeietorul gîndirii științifice. El a spus: „Duceți-vă de spuneți lui Ioan ce ați văzut și auzit“; și: „Uitați-vă la păsările cerului“... „Uitați-vă cu băgare de seamă la crinii cîmpului, cum cresc“. El ne învață să observăm exact! Creștinii sînt învățați să vorbească ce cunosc, ce au văzut și ce au auzit. Știința se bazează pe aceleași principii.

ISPĂȘIRE

„Manualul Ateului“ vorbește despre multe alte lucruri, dar nu trebuie să lungesc acest manuscris.

Dar eu datorez ceva oponenților mei. Hristos ne-a învățat să răsplătim răul cu bine. Ei au spus lucruri false despre religia noastră; eu trebuie să le arăt calea mîntuirii. Autorii unei cărți ateiste de propagandă pot fi mîntuiți în mod tot atît de sigur ca și cei ce au comis alte păcate.

Trăim cu această groaznică realitate a păcatului. Eu am păcatele mele; oponenții mei le au pe-ale lor. Nici filozofia umanistă, nici cea ateistă, nici cea religioasă, nici speculațiile oamenilor religioși, nici cele ale oamenilor nereligioși, nu pot face ceva spre a izbăvi pe un om de păcatul lui. Pentru aceasta, Dumnezeu a făcut o lucrare măreață, eficace. Am încercat să arăt că Scripturile sînt demne de încredere. Oponenții mei pot învăța din Scripturi cum pot fi spălați de păcate spre a deveni copii ai lui Dumnezeu și moștenitori ai vieții veșnice.

Sfântul Pavel scrie: „Hristos a murit pentru păcatele noastre după Scripturi. El a fost îngropat, și . . . a înviat a treia zi după Scripturi“ (I Corinteni 15:3—4).

Nimeni nu poate înțelege pe deplin ce are de-a face moartea lui Hristos acum două mii de ani în Palestina, cu păcatul *meu*, nici cum pot fi ispășite păcatele *mele* printr-o jertfă pe care a făcut-o El în vremea aceea. Dar tot așa nu putem da o explicație completă a naturii electricității sau a gravității sau a propriului nostru proces fiziologic și psihologic. Nu avem nevoie de o explicație completă a ispășirii, ca să putem folosi de pe urma ei. Este suficient să credem că Hristos a murit pentru păcatele noastre, că a purtat pedeapsa noastră și că păcatele noastre nu ne mai sînt socotite.

Hristos este Dumnezeu întrupat. Cu toate acestea, El S-a smerit și a luat asupra Sa vina păcatelor noastre și a suferit pentru ele. Sfântul Petru se exprimă astfel: „Nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, ați fost răscumparați din felul deșert de viațuire pe care-l moșteniserăți de la părinții voștri; ci cu sîngele scump al lui Hristos, Mielul fără cusur și fără prihană“ (I Petru 1:18). În ceruri se cîntă lui Hristos un cîntec de slavă „Ai fost junghiat și ai răscumărat pentru Dumnezeu, cu sîngele Tău, oameni din orice seminție, de orice limbă, din orice norod și de orice neam. Ai făcut din ei o împărăție și preoți pentru Dumnezeul nostru și ei vor împărăți pe pămînt“ (Apocalipsa 5: 9—10).

Cînd Hristos a răscumărat cu sîngele Lui oameni din orice națiune, El a răscumărat de asemenea pe comuniști și pe atei.

După cum am spus: noi nu putem înțelege pe deplin ispășirea, dar putem înțelege ceva din ea. Cînd

luăm în considerație că Hristos este Dumnezeu și, ca atare, o persoană de o valoare și demnitate infinite, atunci (știu că afirmația va șoca, dar nu șovăiesc s-o fac) omorîrea lui Hristos a fost o crimă mai mîrșavă decît aceea care ar fi fost comisă dacă întreaga rasă omenească ar fi fost răstignită. Veți înțelege mai bine lucrul acesta, dacă veți cugeta la cuvintele proorocului Isaia: „Neamurile sînt ca o picătură de apă din vadră, sînt ca praful de pe o cumpănă“ (Isaia 40:15) înaintea lui Dumnezeu.

O exemplificare foarte simplă va arăta ce gîndim: sînt bolnav de tuberculoză și am omorît milioane de microbi ai tuberculozei cu medicamente. Am mai omorît mulți alți microbi și tot felul de insecte; multe animale au fost omorîte pentru hrana mea. Nu am nici o remușcare pentru asta. Dar conștiința mea mă învinuiește pentru fiecare rău pe care l-am făcut vreunui om, pentru că omul este cu mult mai prețios decît insectele — el poartă chipul lui Dumnezeu. În același fel Hristos, Care este Dumnezeu întrupat, are o valoare infinit mai mare decît miliarde de ființe care nu sînt decît oameni, și de aceea răstignirea Lui a fost mai mult decît suficientă spre a răscumpăra întreaga rasă umană din toate păcatele ei — aceasta cu condiția credinței în ceea ce a făcut El pentru noi. În persoana Sa, Dumnezeu a suferit, Dumnezeu s-a dat pentru poporul Său, însușindu-Și mai întîi un trup omenesc în care să poată muri, întrucît Dumnezeirea este nemuritoare.

De aceea, Petru scrie: „Hristos de asemenea a suferit odată pentru păcate, El Cel neprinănit, pentru cei neleguiți, ca să ne aducă la Dumnezeu“ (I Petru 3:18). Și sfîntul Ioan scrie: „Sîngele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curățește de orice păcat“ (I

Ioan 1:7). Sf. Ioan Botezătorul a spus, arătînd spre Isus: „Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii“ (Ioan 1:29). Și Pavel scrie: „Fiind socotiți neprihăniți prin sîngele Lui vom fi mîntuiți prin El, de mînia lui Dumnezeu“ (Romani 5:9). Ce mînie trebuie să fi provocat în Dumnezeu o lucrare atît de hulitoare ca „Manualul Ateului“! Dar puteți fi mîntuiți de această mînie, pentru că „în El (Isus Hristos) avem răsкупărarea, prin sîngele Lui, iertarea păcatelor, după bogățiile harului Său“ (Efeseni 1:7).

Ispășirea a fost obiectul meditației creștine timp de două mii de ani. Ea a fost explicată în multe feluri. Există multe doctrine ale ispășirii.

Pe care dintre ele o vom alege?

Sf. Tereza de Lisieux, fiind întrebată care dintre virtuțile creștine i-ar place cel mai mult s-o practice, a răspuns: „Toate!“ Eu aș spune același lucru despre doctrinele referitoare la ispășire. Ele sînt rezultatul cugetării adînci a suflete credincioase și iubitoare; nu este nici un motiv să dăm înțîietate uneia în detrimentul celeilalte.

Este adevărată doctrina substituției, că Isus a murit ca înlocuitorul nostru pentru păcatele noastre. Este adevărată și doctrina influenței morale, că Hristos a murit pentru ca, prin frumusețea gestului Său și a jertfei Sale, să ne poată influența în a adopta un nou fel de viețuire evlavioasă. Este adevărată și teoria disciplinară, în sensul că Dumnezeu iartă fără plată pe păcătoși însă a făcut ca Isus să sufere, ca să ne arate că fiecare călcare a legii atrage după sine pedeapsa, și că noi, privind la greaua suferință a lui Hristos, să putem vedea ce merităm noi pentru păcatele noastre. Adevărată este teoria mistică, potrivit căreia Hristos și sufletul cre-

dincios sînt una, uniți printr-o dragoste care-i face nedespărțiți. După cum o mamă suferă împreună cu copilul ei bolnav și după cum o mireasă iubitoare suferă împreună cu mirele ei care trece prin necazuri, tot astfel și noi am suferit împreună cu iubitul nostru Hristos pe Golgota și am primit noi înșine în trupul Său, cu care sîntem una, pedeapsa pentru păcatele noastre.

Dar cred că explicația cea mai plauzibilă pentru un om din veacul douăzeci este doctrina transferului. Noi toți avem în psihologia noastră acest mecanism al transferului. Cînd nu putem găsi ceva și sîntem turburați din cauza aceasta, ne este suficient să dăm vina pe altcineva, soția sau copilul nostru, c-ar fi pus obiectul într-un loc greșit. Căutăm un țap ispășitor pe care să dăm vina. Dacă un copil s-a lovit de un scăunaș, este destul ca mama să bată scaunul pentru lovitura cauzată și îndată copilul se liniștește. Mecanismul transferului este adînc înrădăcinat în noi. Inima noastră găsește pace dacă putem încărca pe altcineva cu necazurile noastre proprii: monarhia, burghezia, moșierii, americanii, imperialiștii, comuniștii, troțkiștii, Stalin, evreii, negrii, albi, oricine altul afară de mine.

Isus a folosit în mod conștient acest mecanism al transferului. El a venit la oameni, prezentîndu-se ca Fiul lui Dumnezeu. Era ca și cum ar fi spus: „Tot aveți această tendință de a transfera păcatele voastre pe altcineva, lucrul cel mai normal este să le transferați pe umerii Mei; Eu port răspunderea, din cauză că întreaga creațiune s-a făcut prin Mine. Sînt gata să iau asupra Mea toată vina și tot păcatul. Voi vă dați seama că păcatele voastre merită o pedeapsă. Kant a spus: „Criminalul are drept la pedeapsă“. Voi purta pedeapsa pe care o meritați voi, iar voi

veți fi liberi“.

Recomand oponentilor mei atei, întrucît au făcut rău la atîtea milioane de suflete scriind minciuni injurioase contra religiei, ca ei să pună această crimă pe umerii lui Hristos, pe Care L-au atacat. Hristos este Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul întregii lumi. De aceea El ia asupra Lui și păcatele autorilor cărții „Manualul Ateului“. Credeți în Hristos și veți fi mîntuiți!

Ați încercat să vă împotriviți religiei cu argumente ateiste. Este copilăresc. Analiza critică este neputincioasă în fața neliniștei lăuntrice. Teoriile ateiste nu ajută unui muribund și nici familiei îndoliate. Propriile voastre doctrine n-au nici o valoare pentru voi cînd treceți prin neliniștea îndoielii și vă întrebați singuri dacă n-ați făcut un păcat groaznic scriind această carte. Poate că astăzi nu vă gîndiți la aceasta; dar va veni o zi cînd va trebui să vă gîndiți, ziua morții voastre.

Moscova, Pekin și Washington concurează să vadă care va fi orașul cu cea mai mare influență în lume. Nici unul din ele! Orașul cu cea mai mare populație, orașul unde regi și republicani, capitaliști și comuniști, staliniști și troțkiști, atei și religioși, preoții și dușmanii lor se întîlnesc, este orașul mormîntului. Iar pentru necredincioși, dincolo de mormînt nu este decît remușcare.

Chiar și în clipa dinaintea morții, nu va fi prea tîrziu. Și atunci puteți zice rugăciunea: „Doamne Isuse, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul!“ Credeți în sîngele vărsat pentru voi de Isus Hristos și veți fi mîntuiți.

Dragii mei prieteni atei, am petrecut cîteva ore împreună. Acum ne despărțim.

În Biblie se povestește că pe cînd evreii erau robi

În Egipt, timp de trei zile asupra lor au fost pedepsiți cu întuneric. În timp ce întunericul care înconjura pe egipteni era atât de dens încât nu se puteau vedea unii pe alții, toți copiii lui Israel se bucurau de lumină.

Lumina este Cuvântul lui Dumnezeu. Poporul lui Dumnezeu a avut această lumină și ea a strălucit în inimile lor.

Se povestește că, pe când Palestina se afla sub conducerea turcească, un pașă crud a interzis evreilor să aprindă lumânări în timpul nopții. Orașele erau învăluite cu totul în întuneric.

Dar în Sefad, ferestrele rabinului Iosef Caro străluceau noaptea. Rabinul citea Scripturile. Paznicii au raportat pașei ce se întâmpla. El s-a dus imediat la casa rabinului și l-a văzut... sprijinindu-se pe Biblie, în timp ce toată casa era luminată cu o luminiscentă venind din pereți, deși nu era aprinsă nici o lampă în cameră. Pereții erau acoperiți cu licurici. Ei îi dădeau lumină.

Rabinul explică pașei: „Legea lui Dumnezeu luminează nu numai viețile celor ce o studiază, ci și pe licuricii care ascultă“.

Unii dintre voi, oponentii mei atei, și dintre cei ce v-au crezut, vor citi aceste rânduri. Sînt sigur că ei vor fi luminați, deși mințile lor au fost întunecate prin criticile voastre false contra Cuvîntului lui Dumnezeu, și acea lumină strălucitoare, lumina lui Hristos, își va revărsa căldura ei și frumusețea ei prin toate țările comuniste.

ULTIMUL CUVÎNT

Înțelegem pe bieții atei, care trebuie să vorbească după cum li se ordonă. Dar dacă un cârciumar servește vin prost, el își poate ușura cugetul, dându-l cu o măsură mai mică.

Șapte sute de pagini de tăgăduire după tăgăduire — tăgăduire a lui Dumnezeu, a Bibliei, a vieții veșnice și a umanității, arată un exces de zel.

Ați scris o carte plictisitoare. Nu este vina voastră. N-ați avut încotro. Fiecare om are un gol format de Dumnezeu în inima sa. În loc să umpleți golul cu Dumnezeu, ați scris o carte despre structura și frumusețea unui gol.

Ați fost nevoiți s-o scrieți. Cărțile ateiste sînt singurele cărți despre ateism, pe cînd Luther a spus: „Domnul nostru a scris făgăduința învierii nu numai în cărți, ci și în fiecare frunză a primăverii“.

Da, cartea voastră este plictisitoare. Dar este și otrăvitoare pentru sufletele care nu au libertatea de a citi cărți religioase și, în felul acesta, să vină la cunoștința adevărului. Vă asemănați cu cel ce induce în eroare omizile, spunîndu-le că toate străduințele lor sînt zadarnice; că niciodată nu vor deveni fluturi frumoși. Voi spuneți mugurilor că nu vor deveni niciodată flori. Voi omorîți sufletele oamenilor, spunîndu-le că ei nu sînt destinați să fie asemănători cu Isus Hristos în această viață și în paradis, pentru toată veșnicia.

Nu intenționez să vă insult. Doresc să vă ajut să vă dați seama de starea inimii voastre care este groaznic de periculoasă. Sînteți mai răi decît criminalii. Eiucid numai trupurile. Voi ucideți sufletele, făcîndu-le incapabile de a se bucura de Dumnezeu.

De aceea vă dau sfatul pe care l-a dat Sonia uci-gașului Raskolnikov: „Scoală-te, du-te îndată, chiar

În acest minut, și stai la răs-pîntii de drumuri, acolo îngenunche și sărută mai întîi pămîntul pe care l-ai întinat, după aceea pleacă-te în fața întregii lumi, în toate cele patru puncte cardinale și spune-i cu voce tare: „Am ucis“. Atunci Dumnezeu îți va trimite din nou viață“. Vă duceți oare? Vă duceți oare?

Eu am făcut întocmai așa, pentru că și eu am omorît suflete în trecut.

Ca și voi, eram un ateu, pînă în ziua cînd mi-am venit în fire și am făcut literalmente după sfatul recomandat de Sonia. Acum tremur la gîndul vieții de suferință care vă așteaptă, dacă veți continua în ateismul vostru. Am fost găsit de Hristos și am fost salvat din ateism, din crimă. Această cale este deschisă și pentru voi.

Oare vă duceți? Oare vă duceți?